

1

Rok 1 9 7 3 znamená 25, výročí od roku 1948, který byl signálem k velkému budovatelskému dílu a iniciativě nejen v Kolíně, ale i v celém státě. První etapou bylo zacelení ran, které způsobila v Kolíně válka, bombardování a okupace. Tato akce skončila před dvaceti lety v r. 1953, když skončila zástavba po poškozených domech a byly budovány první základy prvního domu soustředěné bytové výstavby v Kolíně II. Toto nové sídliště vybavené moderními byty všech běžných typů bytových jednotek je ukázkou vývoje bytového stavebnictví za posledních dvacet let. Počáteční třípodlažní domy byly dnes vystřídány domy o třinácti podlažích. Celé sídliště funkčně navazuje na staré městské jádro, na jeho původní ulice a není od města odtrženo. Sídliště dnes představuje město o 10 tisících obyvatel, ale tvoří s městem jeden celek. Další růst města půjde jižním směrem, aby nebyla zabí-

2

rána zemědělská půda a město se nerozrůstalo příliš do šíře.

Doprava si vyžádala za dvacet let důkladnou úpravu vozovek a výstavbu garáží. Málokdo ví, že teprve před dvaceti lety byla v Kolíně asfaltována první ulice. Dnes má Kolín jeden z nejmodernějších nadjezdů, velké autobusové nádraží a více než dva a půl tisíce soukromých garáží.

Ozdobou města je Fušíkuv park uprostřed domů, přestavěna a rozšířena byla nemocnice, jeden z nejrozsáhlejších zimních stadionů, atletický stadion a pro odbíjenou, tenisová hřiště, byla postavena mohutná budova spojů a začíná se stavět krytý plavecký stadion.

Některé kolínské závody se značně rozšířily a Obchodní tiskárny staví největší a nejmodernější závod svého druhu v Evropě. Na Zálabí vyrostlo nové obilní silo a sušárna mléka Laktos a po celém městě vznikla rozsáhlá síť prodejen potravin a průmyslových výrobků.

Také historický starý střed města mění svou tvář. Některé staré domy zmizely a místo nich rostou moderní stavby, které se však zapojují do historického jádra. Některé domy se pro svou uměleckou a historickou cenu adaptují, aby byly zachovány příštím pokolením.

Proto je možno se v tomto roce 1973 ohlédnout s uspokojením na minulých dvacet let. Rok 1973 byl rokem řady událostí doma i v zahraničí, které více či méně ovlivnily také život našeho města.

Byla to především mírová ofensiva a diplomatická iniciativa Sovětského svazu, která spolu se zeměmi socialistického tábora vytvořila příznivé podmínky pro klidný a zdárný vývoj u nás, byly ^{to} stálé boje ve vietnamské republice a nezdar mírového řešení, byl to krvavý fašistický převrat v Chile, který měl za následek smrt pokrokového presidenta Allenda, zvyšující se hospodářské rozpory v Evrop. hosp. společenství, energetická krise vzniklá na západě vyhlášeným embargem arabských zemí na vývoz ropy, neklid na Středním východě mezi arabskými zeměmi a Izraelem, stoupání cen a inflační politika v západní Evropě a události ve Spojených státech kolem aféry Watergate.

To vše mělo odezvu ve světě i u nás, ale díky konsolidační politice strany a vlády probíhaly tyto události jen jako ozvěna naklidných poměrů za hranicemi. Mírové úsilí tábora socialismu mělo vliv na rozvoj naší ekonomiky, ale i na ostatní úseky našeho života, takže rok 1973 překročil úspěchy dosažené v r. 1972.

S p r á v a o b e e

Uplynulé dva roky volebního období ukázaly , že bylo správné omlazení orgánů MěstNV ze 70%, od počátku volebního období se orgány scházely pravidelně a rozpracovaly usnesení okres. a městské konference KSČ a program Národní fronty.

Správa města dnes vyžaduje trvalou pozornost a proto má MěstNV k dispozici řadu komisí, které mají na zřeteli jednotlivé úseky tohoto rozvětveného organismu.

Vedle plena MěstNV a rady MěstNV pracovalo devět komisí. Plenum tvoří 81 poslanců a radu dvanáct zástupců. S nimi pracuje komise plánovací a finanční, komise místního hospodářství, komise výstavby, komise školská a kulturní, komise veřejného pořádku, komise sociální a zdravotní péče, komise pro bytové hospodářství, komise obchodu a komise pro mládež a tělovýchovu. Kromě toho pracuje výbor lidové kontroly.

Nově zvolených poslanců bylo 70% z 81 členů. Pro jejich podporu bylo v loňském roce ustaveno 79 občanských výborů, které aktivně zasáhly do života města. Jejich činností jsou občané města v převážné většině zainteresováni o dění v obci a informování o všech událostech a plánech ve městě. MěstNV získal tím partnery poslanců při plnění všech úkolů. V občanských výborech je zapojeno 750 občanů města.

Výstavba města měla řadu velkých úkolů. Dokončení Kulturního domu už letos nebylo provedeno. Krajský investorský ústav v hospodářské smlouvě s Konstruktivou přesunul dokončení až na rok 1974. Je to škoda, protože se stavba táhne už hodně dlouho.

Další stavbou, která byla odsunuta, byla výstavba distribučního centra. Nebyla v letošním roce vůbec zahájena. Dále byla provedena demolice domů na rohu Kovářské a Pražské ulice, což uvolnilo prostor pro parkování aut, která už skoro zatavovala náměstí. Parkoviště bylo upraveno a náměstí je volné. Nyní teprve vynikla krása některých domů na západní straně a lze říci, že kolínské náměstí po odchodu aut působí v létě se svými lavičkami a květinovou výzdobou velmi pěkně.

Výstavba plaveckého stadionu nepokročila za stadia první úpravy terénu. Mládeži byl odevzdán v nově vybudované budově v Pražské ulici klub, společenská místnost, kde se mohou mladí scházet a pořádat své kulturní večery.

Žižkova ulice už dlouho volala po úpravě. Letos tam došlo k demolici levé strany ulice, která byla vroubena přízemními domky, zčásti už velmi sešlými. Domky byly vykoupeny a demolice byla provedena odstřelem.

Domy v Rubešově a Husově ulici byly demolovány odstřelem a materiál byl odvezen. Prostranství, které tu vzniklo nebylo však využito pro parkování, neboť sklepy zbořených domů nedávaly záruku pevného terénu. Zatím byla část pozemku oplocena a zbytek zarůstá travou. Velký objekt, který tu má stát, má obsahovat tři malobytovek pro starší občany.

Stavba hlavní kanalizační stoky a její větve H pokračuje a dokonce rychleji, než se předpokládalo.

V bytové výstavbě bylo letos dokončeno 288 bytů a zahájena stavba 344 bytů. Kromě toho ve svépomocné akci bylo dokončeno 66 bytovek a ještě zahájena stavba dvanácti.

Kromě těchto bytů vzniklo ještě 13 bytových jednotek v rodinných domcích. Zde pokračovala stavba nejrychleji a ještě 28 bytovek bylo zahájeno, takže plán byl na tomto úseku vysoko překročen.

I když při stavbě mateřské školy došlo ke zpoždění byla nová odevzdána do užívání v říjnu letošního roku. Sídlišti, které má vysoké procento dětí, dostalo se tak nové školky, která odlehčí dosavadní nesnadnou situaci.

Do užívání byl také dán dvoustánek Zeleniny u nemocnice, provedena příprava k postavení nafukovací haly pro sportovní účely, na hřišti TJ Jiskry zahájena stavba šaten, na sídlišti před bloky 125-127 byla provedena úprava ploch a vytvořeny trávníky, v Kolíně II, u cihelny, bylo rekonstruováno a doplněno osvětlení garáží /pomáhali členové svépomocného garážového družstva/ byla provedena rekonstrukce místních komunikací ve velké řadě ulic, jeden kilometr chodníků ve městě byl pokryt živičným povrchem, materiálem byly zajištěny akce občanů „Za Kolín krásnější“, na sídlišti k odvozu odpadků bylo nasazeno 76 kontejnerů a později ještě 24. Tento způsob likvidace odpadků je rychlejší, pohodlnější a hygieničtější. Ve starších domech na sídlišti byly vytvořeny boxy pro kontejnery, které budou dodány v příštím roce. Autobusové zastávky v některých ulicích byly vydlážděny a na některých byly za přispění občanů vybudovány přístřešky. Na některých starých domech byla provedena oprava střech, výměna oken staršího typu a rozvod vody. Pro otázky péče o bytový fond byl ustaven občanský výbor, který v prosinci vytvořil směrnice a dokumentační materiál, jenž

byl předán poslancům jednotlivých obvodů, aby informovali občany, protože je řada těch, kteří poškozují socialistický majetek.

Protože v Husově ulici došlo k demolici domů, byly přemístěny některé prodejny do náhradních prostor. Pro pionýrské oddíly byly opatřeny místnosti pro jejich činnost a v Pražské ulici v nové budově byl otevřen Klub mladých.

V ulici pod Vinicí byla rozvedena voda tak, aby si majitelé domků mohli zavést vodu do bytů.

Na úseku obchodu byl otevřen na náměstí po bývalém antikvariátu Snack-Bar /jídélina/ škoda, že Kolín ztratil antikvariát, který byl znám i v zahraničí/ dále pokračují práce na úpravě jídelny Jitřenky na náměstí, v Pražské ulici byla v nové budově nad poštou otevřena velká prodejna Potravin, stavba Společenského domu vedle radnice je dokončena, je třeba ji vybavit uvnitř nábytkem, což bude v příštím roce.

Na náměstí byla provedena úprava prodejny obuvi Jas /portál nové výklady, úprava prodejny a střechy/, opravena prodejna textilu v Rubešově ulici a vybavena speciálním měřičem koberců, řada prodejen byla vybavena novou elektroinstalací, změnou výkladů a novým zařízením/.

Na úseku školství byla opravena škola ve Školské ulici, velká oprava na škole na Ovčárevské ulici a vnitřně vybavena mateřská školka a jesle v Kolíně II. První etapa úpravy synagogy byla objednána u Stát. plánovacího úřadu.

Na úseku tělovýchovy byla za součinnosti občanských výborů vybudována tři dětská hřiště., kromě toho byl zálabský klub

důchodců vybaven knihovnou, různými hrami a šicím strojem. Byla provedena evidence neúplných rodin, které budou navštěvovány Svazem žen /týká se to hlavně rodin, kde byl nařízen ochranný dohled na děti/. Pro důchodce byly pořádány dva zájezdy autokarem do Prahy do divadla, do ZOO ve Dvoře Králové a na Hrádek u Nechanic. Kromě toho jsou jim promítány jednou měsíčně starší filmy v kino Jas na Zálabí zdarma.

S Ústavem národního zdraví byly řešeny všechny společné otázky týkající se životního prostředí a zdravotní péče.

K politicko organisátorské činnosti poslanců bylo zaměřeno i pořádání školení a provedeno vyhodnocení všech orgánů MěstNV a poslanců. Členové rady vykonávali svatební obřady. V letoš. roce bylo provedeno 378 svatebních obřadů, které se provádějí bezplatně ve dvou sobotách v měsíci. Kromě toho se osvědčilo vítání novorozeňat, kterých bylo letos v osmi akcích zapsáno 440 do pamětní knihy města. Určité nedostatky má ještě rozlučovací obřad se zemřelými. Jménem sboru pro občanské záležitosti bylo těchto rozloučení letos 853. Za účasti představitelů obce a členů VB bylo mladým lidem odevzdáno slavnostním způsobem 550 občanských průkazů. Podobným způsobem bylo odevzdáno za přítomnosti rodičů maturitní vysvědčení nebo výuční listy a udělovány pionýrské šátky. Bylo rozhodnuto v těchto akcích pokračovat a rozšířit je ještě na závody pro přijímání do brigád socialistické práce, při různých jubilejích a jubilantech.

V rámci racionalisace zahájil letos v lednu činnost nový Okresní podnik služeb, který vznikl sloučením dosavadních

Komunálních služeb Kolína, Českého Brodu, Kostelce a Zásnuk. jeho úkolem je zajišťovat placené služby obyvatelstvu. Řemeslné práce jsou stále slabým bodem, který trpí nedostatkem pracovních sil. Má mnoho starších a starých lidí.

Letos počal MěstNV vydávat zatím rozmnožovaný Zpravodaj, který má být informační pomůckou poslancům v jejich práci s občanskými výbory. Není to ještě časopis, jaký bychom si přáli a jaký vydávají jiná menší města, ale je to aspoň začátek. Přináší vedle zpráv ze schůzí MěstNV i kulturní zprávy a některá data z kolínské minulosti.

Tak jak se Kolín rozrůstá, bude třeba také, aby se rozšiřovala některá zařízení. Platí to v první řadě o dodávce tepla. Proto má být v příštím roce zahájena stavba další teplárny, protože kapacita dosavadní nestačí.

V sobotu, 28. dubna se konala v sokolovně okresní konference Komunistické strany Československa, na které byl zvolen také 45 členný okresní výbor nového okresního orgánu, 15 jeho kandidátů a 23členná Okresní kontrolní a revisní komise. Na ustavující schůzi byl zvolen vedoucím tajemníkem OV KSČ s. Jiří Biško, tajemníkem pro ideologickou práci s. Zdeněk Procházka, tajem. pro průmysl s. Josef Říha, tajem. pro zemědělství s. ing. Bohuslav Brožek, tajem. pro politicko-organizační práci s. Ant. Lanc a předsedou Okr. kontrol. komise s. Ladislav Pešík. Dosavadní ved. tajemník OV KSČ s. Jiří Jiráň se vrátil opět na své původní působiště v Tesle ve funkci ředitele.

V říjnu zemřel dlouholetý a obětavý spolupracovník MěstNV s. Jiří Šecl, bývalý poslanec a člen komise výstavby Středo-

českého nár. výboru, předseda Okres. výb. Národ. fronty, a místopředseda Okters. národ. výboru v Kolíně.

Vedle stálých úkolů byla pozornost MěstNV zaměřena letos zvláště na výchovu mladé generace a na péči o životní prostředí. Svůj podíl na prvním úkolu má i Socialistický svaz mládeže, jenž už vyrostl za podpory ostatních složek v jednotnou společenskou organizaci, která sdružuje děti a dospívající mládež. Za přítomnosti funkcionářů strany a MěstNV byly pořádány besedy s mládeží ve školách a učilištích, vyhledávány klubovny a budována hřiště, dále poskytovány dotace na činnost a na rekreační tábory o prázdninách. Velká péče byla věnována ideologické výchově tím, že se mládež setkávala s funkcionáři, s bývalými bojovníky proti fašismu a s odboráři. Byl veden cílevědomý boj proti delikventnosti mládeže, proti chuligánství, nedodržování pracovní kázně, alkoholismu a proti všem protisociálním jevům.

Odbor výstavby MěstNV se snaží pomoci tím, že preferuje stavby, které slouží zájmům mladých lidí. Je to stavba sportovišť /plavecký areál, nafukovací hala/ stavba bytů pro mladá manželství, vyhledávání tábořišť aj.

Přesto je však nutno ještě vychovat mladé lidi k tomu, že všechno, co se jim poskytuje, není zadarmo, že je to výsledek práce, s níž je nutno hospodařit. A tady se někdy vyskytují i jednotlivci, kteří si myslí, že všechno musí dostat zadarmo, že se s tím dá hazardovat nebo to ničit. Je-li něčeho dost, pak nastává sklon k plýtvání. Ať jsou oceněni ti, kteří mládeži dobře slouží, ale ne ti, kteří jí posluhují.

Druhým úkolem, jímž se MěstNV zvláště zabýval, je ochrana životního prostředí. Vhodnou úpravou je možno prostředí zlepšit, neboť dnes už Kolín svým průmyslem patří mezi města, která své okolí a životní prostředí musí nezbytně ozdravit. Závody v Kolíně už platí poplatky za znečišťování ovzduší /Elektrárna, Spojené lihovary, ČSD depo, Koramo/ které MěstNV vrací do akcí k ochraně a zlepšení životního prostředí. Koramo je největším zdrojem SO_2 , dále Elektrárna a Synthesia.

Pro svou průmyslovou základnu byl Kolín vybrán jako jedno z měst, kde se stále bude měřit koncentrace SO_2 případně spad prachu. Některé závody si už samy vytvořily plány, jak zlepšit své okolí a ozdravit své okolní ovzduší. Je to někde spoheno s dosti velkými náklady, které jsou však nutné, nechceme-li, aby bouřlivý rozvoj průmyslu v našem městě způsoboval zároveň nemocnost jeho obyvatel.

Š k o l s t v í

a

Socialistický svaz mládeže

P é č e o m l á d e ž

Školy města Kolína plnily v minulém škol. roce výchovný úkol v řadě bodů. Bylo to zaměření k významným výročím, dopravní výchova, ateistická výchova, výchova k volbě povolání.

Právě ta poslední zůstává stálým problémem, protože zde mají hlavní slovo rodiče. Na každé škole už byl ustanoven jeden učitel do funkce pro volbu povolání.

V oblasti vyučování byla věnována pozornost dětem dělnického a rolnického původu a individuálnímu přístupu a pomoci těmto dětem. Závazky učitelů se vztahovaly hlavně k této práci. Na všech školách byl rozebírán dopis ministra školství k prospěchu žáků. Odbor školství MěstNV spravuje 6 základních devítiletých škol., zvláštní školu, 6 školních družin, 4 školní jídelny, 6 mateřských škol. Celkový roční náklad na provoz, údržbu, vnitřní vybavení, opravy, školní pořeby a učební pomůcky činí ročně 4,700.000 korun. Na podzim letoš. roku byl otevřen v Kolíně t.zv. vyrovnávací ročník pro žáky 1. ročníku, kteří nepatří do zvláštní školy, ale jsou opožděni. Zvláštní škola, jež má děti, které mstačí na Devítiletku, měla letos 96 žáků, jež byli rozděleni do 6 tříd. Učí se tam hlavně polytechnická výchova a věnuje se hlavní péče výchově dětí. Na škole je mnoho dětí cikánského původu, jejichž nedostatky jsou zaviněny rodinným prostředím. Jsou vychováváni hlavně k volbě povolání. Letos vyšlo celkem 17 dětí. Osm jich šlo do učebního a 9 do pracovního poměru.

Ke školám v Kolíně patří i Lidová škola umění Františka Kmocha, jejíž hlavním cílem je výchova umělecká. Měla letos 791 žáků v oborech: tanečním /95/, výtvarném /59/, literárně-dra-

matickém 14 a hudebním 623. Škola pořádala své vlastní soutěže a řadu vystoupení žáků při různých oslavách. Bylo to hlavně při 40 výročí založení školy tím, že byly uspořádány dva hudební cykly ve spolupráci s Kruhem přátel hudby. Tyto abonentní večery patří k nejlepším kulturním podnikům v Kolíně a jsou vždy předem vyprodány. O školu je velký zájem a všichni zájemci nemohli být přijati. Proto bude v K^uřimi zřízena pobočka.

Ve školních družinách všech škol bylo letos zapsáno 494 dětí, t.j. 25% dětí 1-5 ročníku. Na mimoškolní činnosti se podílí pionýrská organizace. V Kolíně byla ustavena městská rada PO, jež koordinuje činnost skupin.

Pionýrská organizace má ještě málo kluboven. Je dnes už stálým zvykem, že svůj slib skládají pionýři a jiskry v obřadní síni MěstNV za účasti rodičů, školy a zástupců města.

V pionýrských táborech bylo letos 290 dětí z Kolína. Je to jen malá část, protože 3. a 4. skupina tábor vůbec neorganizovala. Nejvíce táborů má 2. skupina.

Velká část dětí se stravuje ve školních jídelnách. Průměrně se denně stravuje 1.900 dětí. Za školní rok 1972-73 bylo podáno 339.346 obědů pro děti a 26.318 pro dospělé. Stále se však vyskytují děti, které se stravují různým způsobem, nevybírají zaplacený oběd, chodí místo toho do cukráren, pojídají zmrzlinu nebo jiné pamlsky. Všechny jídelny vaří podle lékařských předpisů, které se však nesetkávají u dětí s oblibou. Vařou také je, že mnohé děti se nevěnují jídlu s patřičnou pozorností, nejedí polévky, nechávají zbytky masa nebo příloh.

Pro předškolní výchovu je v Kolíně 8 mateřských škol. Dvě z nich jsou závodní. Celkem mají 655 míst, což však zdaleka nestačí. K letošnímu zápisu se dostavilo 354 dětí a míst je 263. Mateřské školy mají také své jídelny, kde bylo letos vydáno téměř 12 tisíc obědů. Na všech školách i mateřských byla letos vytvořena sdružení rodičů a přátel školy, která věnují hlavní pozornost spolupráci rodiny se školou. Každá škola měla svůj patronátní závod, některé dokonce dva, protože v Kolíně je dost závodů, které mohou patronát převzít.

V lednu letoš. roku byl proveden zápis do prvních tříd na rok 1973-74. Dostavilo se 352 dětí. Celkový počet dětí je 3691. Počet tříd je letos stejný 119. Zahájení škol. roku 1973-74 bylo zahájeno 3. září za účasti zástupců rady MěstNV a školské a kulturní komise rady MěstNV. Prvněňáčkové obdrželi pamětní listy.

V letošním roce bylo na gymnasiu rozšířeno jazykové vyučování. Hlavním důvodem byla potřeba znalosti cizích jazyků hlavně u technických, inženýrských a jiných povolání, kde znalost cizích řečí je v současné době velmi malá. Jako jazyk s rozšířeným vyučováním se zavádí od tohoto roku němčina v prvním ročníku na přírodovědecké větvi. Je už skutečně velmi naléhavě třeba, aby se znalost řečí u nás rozšířila, protože současný vědecko-technický pokrok jde velmi rychle a bez znalosti cizojazyčné literatury je technikům těžko udržet krok. Rodiče samonnoze se starají o to, aby děti znaly nějakou cizí řeč a dávají dětem soukromé hodiny, což však zase zdržuje děti od školní práce a mnohdy jim zabírá veškeren volný čas.

Průmyslová škola otevřela společně se Socialistickou společností přípravný kurs pro vysoké školy v oborech matematika a fyzika.

Na okrese učí na devítiletých školách letos 419 žen, to zn. téměř 80% z celkového počtu učitelů na tomto typu škol. Je to poněkud vysoké procento, které je vlastně ještě vyšší v tom, že z mužů je řada přesluhujících nebo pracujících důchodců. V samotném Kolíně je stav ještě rozdílnější.

Lidová škola umění oslavila letos 40. výročí svého založení. Na oslavu tohoto výročí uskutečnila škola polevím ze 16 koncertů, které se v sezoně pořádaly, zbylých osm pořádal Klub přátel hudby. Podstatná část výchovy mladých hudebníků se děje v souborech a kromě toho mají žáci možnost vystupovat na veřejnost a získávat praxi. Dnes má škola přes 800 žáků v Kolíně a v odbočkách v Kouřimi, v Českém Brodě, Vel. Oseka, Hor. Krutech a v Kostelci n.Čer. lesy. Škola má 35 učitelů, kteří jsou však přetížení přesčasovými hodinami. Kromě toho je budova kolínské hudební školy už dávno nedostačující. Proto nemůže přijímat děti předškolního věku a všechny nadané zájemce. Od doby, kdy první ředitel této školy Josef Mančál se zasadil o její založení, rozrostla se dnes do velkých rozměrů a patří počtem svých žáků k velkým školám. Stavba nové, větší budovy bude jistě v nejbližších letech aktuální.

Členové lidových milicí navštěvovali školy a seznamovali žáky s únorovými událostmi a s obranou závodů v únorových dnech.

Únorové dny ve školách zpestřil také Učitelský pěvecký sbor z Kolína, který dobře voleným programem obohatil školské slavnosti Vítězného února.

U příležitosti Dne učitelů r. 1973 byli na návrh krajských, stranických a státních orgánů uděleny nejlepším učitelům a školským pracovníkům tituly zasloužilý učitel a vzorný učitel. V Kolíně obdržel titul zasloužilého učitele ing. Josef Dvořák, ředitel Střední ekonomické školy v Kolíně. Titul vzorného učitele obdržel učitel Lidové školy umění Richard Poletín a Jindřiška Ježková, okresní školní inspektorka. Za zásluhy o budování Středočeského kraje byl vyznamenán Václav Soukup, zástupce ředitele odborného učiliště závedu Tatra v Kolíně a diplom ministerstva školství ČSR a Ústřed. výboru odborového svazu pracovníků školství a vědy dostal Jiří Panic, učitel odborového učiliště Tatro v Kolíně.

Aktivita učitelů ve výchovném a vzdělávacím procesu se projevila tím, že v prvním pololetí bylo uskutečněno 1673 výchovných akcí. Učitelé na devítiletkách věnovali svůj zřetel hlavně dopisu ministra školství a socialistickým soutěžím mezi žáky i mezi školami.

V pondělí 16. července odjela z Prahy rychlíkem do Moskvy skupina 22 moskevských studentů a 3 profesorů, kteří byli na základě reciproční bezvalutové dohody na výměně mezi kolínským gymnasiem a moskevskou střední školou. Kolínští studenti se účastnili výměny od 15. 6 do 18. 7. letoš. roku. Jako obvykle shlédli pamětihodnosti Moskvy, navštívili Leninské Gorki, pionýrský tábor v možajské oblasti, účastnili se slavnostního večera při příležitosti odevzdání maturitního vysvědčení. Byla jim ze sovětské strany věnována všemožná péče.

Moskevská skupina pobyla v Kolíně od 2.7. do 18. 7. 1973.

Z doby pobytu byly věnovány tři dny na prohlídku Prahy. Kromě toho navštívili Poděbrady, Milovice, Karlštejn, Ležáky a Český ráj. Jednu neděli pobývali v rodinách.

Během tří let družby se účastnilo výměny 114 žáků a 16 učitelů. Ubytování byli v internátu zdravotnické školy v Kolíně.

Hodnota odpracovaných hodin na manuálních brigádách kolínských škol činila v letoš. roce přes 114 tisíc korun. Kromě toho přispěly školy na pomoc Vietnamu na stavbu plaveckého stadionu.

Kolínské dětské jesle patří do resortu ministerstva zdravotnictví. Jsou v Kolíně celkem troje. Vedeny jsou instrukční sestrou a lékařský dozor provádějí lékaři-pediatři. Provádějí pravidelné prohlídky dětí po stránce zdravotní i psychické, kontrolují jídelní lístek a starají se o to, aby přechod dětí do mateřských škol byl nenásilný. Aby přechod z rodiny nebyl do jeslí náhlý, je dítě přijímáno po seznání rodinného prostředí na jednu hodinu denně. Tento pobyt se zvyšuje až na 8 hodin až si dítě zvykne.

Problémem je stále nedostatek míst. Projevuje se to hlavně na sídlišti, kde je většina mladých rodin. Na konci letoš. roku byly tu otevřeny další jesle, které tento nedostatek odstranily však jen částečně. Město Kolín roste a tím roste i naléhavá potřeba nových jeslí, i když dosavadní vyhovují všem moderním požadavkům.

21. června bylo slavnostní shromáždění pracovníků školních jídelen, kde byla zhodnocena jejich práce a byly vyhlášeny výsledky. Na druhém místě v okrese byla vyhodnocena jídelna 3 ZDŠ a na třetím místě jídelna 2. ZDŠ v Kolíně. Druhé místo obsadila v soutěži mateřských škol jídelna mateřské školy v Kolíně v Kmochově ulici.

Zakončení školního roku na kolínských středních školách mělo pro absolventy těchto škol slavnostní závěr. V osvětlené obřadní síni historické radnice sešli se absolventi gymnasia, průmyslové školy a zdravotní školy se zástupci městských a okresních orgánů, se zástupci Okresního ústavu národního zdraví, rodičů a přátel školy a mnoha dalšími hosty. Z rukou svých třídních profesorů přijali mladí lidé maturitní vysvědčení. Chlapci i dívky podali svým profesorům i rodičům květiny a děkovali za vše, čeho se jim během studia dostalo.

V Kolíně byla předchůdkyní průmyslové školy stará Královská česká zemská řemeslnická škola. Byla tříletá a měla na svou dobu velmi dobrou pověst. V Kolíně byla známa pod lidovým jménem „řemenda“. V letošním roce v dubnu se sešli po šedesáti letech její absolventi z let 1913-16. Bylo dojemné shledání. Iniciátorem schůzky byl Ladislav Král. Všichni už jsou sedmdesátníci, ale mnozí z nich ještě pracují, jako kovářský mistr Karel Moravec z JZD Starý Kolín. Vzpomínali na své učitele, prvního ředitele Dirlama, na školníka a na spolužáky. Stará „řemenda“ jim dala do života odbornost, ale i píli a jejich životním kredem byla kvalita. To by bylo třeba i dnes.

V listopadu přijal předseda MěstNV v Kolíně s. J. Šecl spolu s dalšími zástupci 25 učitelů a profesorů, kteří letos nastoupili na mateřských, základních a středních školách. Touto formou jsou noví učitelé seznamováni se svými úkoly a vítáni do velké rodiny pedagogů ve městě.

V říjnu byla na sídlišti otevřena pro děti předškolního věku nová mateřská škola a jesle. MěstNV dal do provozu spojené zařízení, dva pavilony školky, jeden pavilon jeslí a hospodářskou budovu. Umístí se tam 120 dětí předškolního věku a 35 postýlek pro nejmenší. Celková kapacita je 155 dětí.

Vedoucí některých profesí si nařikají na nedostatek učňů jejich oboru. Jejich stesky se obracejí na učňovské školy, kde se vyučují předměty jako matematika a fyzika. Mnozí učňové, když neprospívají v těchto předmětech, utíkají od oboru, ačkoliv to podle sdělení mistrů bývají mnohdy dobří pracovníci v praxi, v terénu. Mnozí z nich chtějí dělat řemeslo, ale ve škole jim to nejde. Tady bude asi velký problém mezi teorií a praxí, ale jedno bez druhé nejde.

Když se děti všech škol na konci letoš. škol. roku rozcházely do života a dostávaly vysvědčení na odchodnou, připomněl jim předseda MěstNV s. Šecl pěknými slovy jejich příští kroky:

„Být mladý - to není zásluha. Teprve poctivou prací, čestným jednáním, dobrým občanským životem si vybudujete autoritu a uznání po jakém jistě toužíte. Žijeme v době, kdy to, co dnes bylo nové, je zítra zastaralé, a kdy na pohled fantastické plány se mění ve skutečnost. Nikdy byste neměli pustit ze zřetele, že vedeme veliký boj. Ne boj zbraní, ale boj o vítězství v ekonomice, kultuře, boj o vítězství v lidských myslích. Naše národní hospodářství čeká na vás, abyste svými svěžími silami nastoupili na místa odkud ti, kteří pomáhali novou socialistickou společností budovat, postupně odcházejí. Dveře do života jste

si otevřeli, jděte tedy po cestě k tomu cíli, který jste si před sebe postavili"

Střední ekonomická škola měla úspěch ve výchově písárek na stroji. Její žákyně Olga Hoseová se umístila v květnu jako nejlepší písáčka Středočeského kraje.

V únoru se konala v sále Sdruženého závodního klubu konference Socialistického svazu mládeže /SSM/ za účasti zástupců města a okresu. Při konferenci byl zvolen nový výbor, v jehož čele stojí znovu Jiří Velát. V březnu vyhlásila Okres. rada SSM výtvarnou soutěž k 25. výročí Února pro všechny devítileté školy na okrese. Blanka Hodačová z gymnasia v Kolíně se umístila na prvním místě v okresním kole olympiády žáků středních škol v ruském jazyce. Soutěžící přednášeli báseň, reprodukovali vylechnutý text a konversovali na běžné thema. 28. března konal Okres. výbor SSM v síni odborové rady aktiv dělnické a pracující mládeže Kolínska. Na programu byly trojdhody v podnicích na okrese a spolupráce s odborovou organizací. Jednalo se o účast mladých při rozhodování o bytech, zařazování pracovníků ke studiu, zahraniční rekreaci, kulturních akcí, návštěv divadel atd. Jednu sobotu v dubnu byla uspořádána pracovní směna mladých. Na výzvu Okres. výboru SSM objevili se na ulicích, v parcích i továrnách stovky mladých brigádníků, aby pomohli zlepšit prostředí obcí i závodů. S nimi ruku v ruce pracovali občané a funkcionáři národních výborů. Na Kolínsku se této pracovní soboty účastnil celkem přes 8 tisíc občanů a vytvořili dílo za 623 tisíc korun. 22. dubna odejel do Sovětského svazu vlak družby s 350 mládežníky. Mezi účastníky byl i tajemník OV SSM z Kolína Zdeněk Jeřábek. V dubnu se sešla učňovská mlá-

dež v sále Sdruž. závodního klubu na besedu k soutěži o putovní stádu, kterou uspořádal OV SSM a Svaz protifašist. bojovníků. Účastnil se i plukovník Frant. Faitl, známý svou knihou „Byl jsem sestřelen“. Beseda se konala na dvě témata. Naše zahraniční armáda v SSSR a osvobození ČSR a Účast I.čs.-letecké divise v SSSR a její účast ve Slovenském nár. povstání. V květnu proběhla v Malém divadle soutěž mládeže, kterou uspořádal OV SSM. Byla to jakási malá maturita ve formě kvizových otázek. Zvítězilo družstvo chlapců z gymnasia v Kolíně. V nově postavené budově v Pražské ulici byla pro mládežníky otevřena kavárna, jež se využívá pro zájmové kroužky mládeže. Tato nealkoholická kavárna má diskotéku, pořádá hovory přes rampu a taneční večery. Je to zatím první toho druhu v Kolíně. V červenci hovořil k mládeži závodu Tesla dr. Dubský, předseda trestního senátu v Kolíně o kriminalitě mládeže. V diskusi se zástupci SSM shodli na tom, že by se mělo vytvořit více mládežnických kluboven a se zřizováním všelijakých snack barů nezapomínat na zájmovou činnost mladých. V první polovině července vyvrcholila aktivita mladých zvláště členů SSM k přípravě Festivalu mládeže v Berlíně. Z ČSSR odjelo do Berlína na 800 delegátů mládeže. Dvě účastnice byly také z Kolína. Byly to studentka Jana Kiličová a Alena Hortenská, elektromechanička Sdělovací a zabezpečovací distance v Kolíně. 26. a 27. června projížděl Kolínem zvláštní vlaky a autobusy do Berlína. Výbor SSM gymnasia se všemi členy pracoval na státním statku v Kolíně na sklizni okurek a za svůj výkon dostal kromě mzdy i pochvalné uznání. Státní spořitelna v Kolíně uspořádala pro SSM soutěž s tématem politicko-hospodářským a odborným.

V pionýrském táboře Okres. správy spojů trávila své prázdniny 28 členná skupina sovětských pionýrů z družebního okresu Voskresensk. Chlapci a děvčata za svého třínedělního pobytu poznávali památky a historická místa i nás, viděli Prahu, Hrad, musea, navštívili hroby sovět. vojáků na Olšanech. Jeden den prožili také v pionýrském táboře kolínských pionýrů u obce Březí na Čáslavsku, kde tábořil 7. oddíl zv. Havrani. Sovětským pionýrům se tam velmi líbilo a vyžádali si brožurky o plnění programu v táboře. Tento pionýrský tábor je nejlepší, které Kolín organizuje každým rokem. Má velmi příjemné prostředí, v hlubokém údolí, jemuž pionýři říkají Zelené údolí, s potokem a dostatkem lesů. Děti za Sovět. svazu si odnášely plné náruče dárků s adresami a se slibem Na shledanou.

Otázkami mládeže se zabývalo v listopadu zasedání OV NF, na němž bylo konstatováno, že na okrese je už 5700 členů SSM. Stále je však veliký počet mladých, kteří nejsou členy SSM, i když své zájmy vyžívají v tělovýchovných organizacích, ve Svazarmu a podobně. Kromě toho je nutno zvýšit počet pionýrských vedoucích. 14. listopadu patřil velký sál Družstevního domu pionýrům. Čtvrté pionýrské skupině byl tu slavnostně propůjčen titul „Mír“. Taneční orchestr Studio OV SSM zajel v srpnu na dva dny za česáči chmele z kolínských škol, aby jim pod vedením ing. Buchara zpříjemnil večerní chvíle odpočinku po práci na chmelnici. Koncertoval pro oblast Přerubenice, Kroučová a Třeboc a byl všude radostně vítán. Hudebníci hráli zdarma.

Školská a kulturní komise rady MěstNV se na svém dubnovém zasedání zabývala péčí o děti a mládež, která zasahuje tam, kde jsou práva dětí rodiči nebo jinými osobami porušována. Je to agenda náročná a zodpovědná. Počet případů každoročně stoupá. Koncem r. 1968 bylo v evidenci 834 rodin, koncem r. 1972 už 934 rodin. Pracovnice má ročně až 350 jednání u soudu. Ke své práci má několik důvěrníků, jichž práce se letos sice zlepšila, ale jejich počet je stále malý. Navštěvují rodiny, zjišťují jak je o děti pečováno a zajímají se o školní docházku. Počet dětí, které byly v evidenci páče o mládež činil v r. 1968 1268, a v r. 1972 už 1415. Klesající tendenci měl počet jednání u soudu a počet případů delikventní mládeže. Tento pokles přímo navazuje na menší počet rozvodů. Všechny spisy o dětech, které jsou v evidenci, se vedou až do zletilosti dětí. Množí se případy, že otcové neplatí výživné na děti a neudají ani svou adresu, aby mohl být příspěvek vymáhán.

Děti z rozvrácených rodin se někdy dopouštějí trestných činů, protože rodiče nekontrolují jejich volný čas, jejich společnost a nemají pro děti dost citového vztahu. Proto se objevují předčasné sexuální zájmy, návštěva restaurací a popíjení alkoholu. Tady jsou kořeny pozdější kriminality.

V r. 1972 byly umístěny 4 děti do ochranné ústavní výchovy. Těm, které se v 15 letech vrací z dětských domovů, se věnuje další pozornost. Ochranný dohled je v Kolíně veden nad 28 rodinami, kde není o děti dostatečná péče. Dohled koná sociální pracovnice s důvěrníkem, kteří mají podávat aspoň dvakrát do roka zprávu o rodině. Někteří důvěrníci jsou zodpovědní, ale někteří a i občanské výbory provádějí svou práci liknavě.

Osvojení dětí /přijetí za vlastní dítě/ bylo provedeno v r. 1972 v Kolíně v osmi případech. Za řádnou školní docházku jsou zodpovědní rodiče. Když přes napomenutí tuto povinnost neplní, jsou jim ukládány pokuty. V r. 1972 bylo takto napomenáno 5 rodin a třem byly uloženy pokuty. Tam, kde je výdělek matky nízký, nebo matka nemůže pracovat a otec nezajišťuje výživu dítěte, je poskytován příspěvek na výživu. V r. 1972 bylo takto vyčerpáno na příspěvcích na výživu 13 rodinám 25.570 Kčs.

I když jsou tato opatření velmi účinná a skutečně humánní, je třeba hlavně prevence, jež by těmto případům předem zabráňovala. Výchova k rodičovství a výchova rodičů bude hlavním úkolem společnosti, protože dnes už nemůže delikventnost a kriminalita mládeže pramenit z bídy a hladu, neboť to jsou zjevy, jež u nás už vymizely. Jsou spíše případy, že mladí lidé propadají alkoholu z většího množství peněz, kterých se jim dostává od rodičů, že jsou často ve školním věku vychovávaní tak, že je jim dopřáváno vše nač si vzpomenu a v pozdějším věku si nedovedou nic odříci.

K u l t u r n í ž i v o t

D i v a d l o

K i n o

H u d b a

M u s e u m

K n i h o v n a

O s l a v y

N á v š t ě v y

Kulturní události

D i v a d l o .

Divadelní život, který má v Kolíně více než stopadesátiletou tradici, byl ve své šíři zachycen už v minulých ročnících kroniky. Moderní divadelní budova, která byla postavena v r. 1939 se stala před 25 lety útlukem profesionální divadelní scény, kterou vedl jako první ředitel Karel Třešňák, jenž vypravil první představení Stroupěžnického Mikuláše Dačického. Na kolínském jevišti se za 25 let vystřídala řada herců i režisérů. Ze starších známých to byla Darja Hajská, Milada Davidová, Vojta Záhořík, Karel Kastner, František Hanus, Giza Skálová, kteří později se stali známými i z filmu. Z režisérů zde působil Karel Dostál, František Salzer, Miloš Nedbal, Václav Špidla, z výtvarníků Adolf Wenig, František Foltýn a j.

V letošním roce kolínská profesionální scéna oslavila čtvrtstoletí svého trvání v Kolíně. K tomuto dni vydal MěstNV malý leták, v němž předseda MěstNV Josef Šecl ocenil význam a zásluhy kolínského profesionálního divadla v kulturním životě města. /Text přiložen/ Je zajímavé srovnání prvního hereckého souboru z r. 1948 se současným souborem z r. 1973:

Karel Třešňák	umělecký ředitel	Jaroslav Radimecký
Helena Bartlová	herci	Jaroslava Brousková
Jaroslava Bílková		Jana Jiskrová
Blanka Blahníková		Jitka Součková
Adriena Čechová		Lorna Homoláčová
Darja Hajská		Jiřina Chlumská
Bohuslava Hamouzová		Vlasta Machníková
Dr. Ludmila Hodačová		Helena Malehová
Anna Půlkrábková		Vlasta Mlynářová
Dagmar Rybínová		Giza Skálová
Laura Třešňáková		Jiří Brož
Jiřina Zemanová		Petr Herrmann
Hana Zieglerová		Roman Holát
Kamil Blahovec		Rudolf Horák

k o l í n a d i v a d l o

Založení profesionálního divadla v Kolíně před dvaceti pěti lety bylo vyvrcholením dlouholetých a bohatých tradic českého divadelnictví v našem městě.

Divadlo již od doby našeho národního obrození na počátku minulého století zaujímalo v kulturním a společenském životě Kolína jedno z nejpřednějších a nejdůležitějších míst. Bylo vždy nositelem a šířitelem pokrokových myšlenek a směrů. Význačnou roli v dějinách kolínského divadelnictví sehrálo dělnické a mládežnické ochotnické divadlo. Již před devadesáti lety, v roce 1883, založil Všeobecně vzdělávací dělnický spolek v Kolíně svůj dramatický odbor „Kolár“. Po první světové válce pak zejména pokroková kolínská mládež využívala divadla k proklamaci svých revolučních názorů a své kritiky současné společnosti. Byl to tehdy Kolínský studentský klub mladých, který tak navazoval na tradice pokrokových kolínských studentů z doby obrození, vedených v Kolíně ve třicátých letech minulého století národním buditelem Františkem Jaromírem Rubešem.

Bohatá divadelní činnost vyvolala záhy snahy o postavení samostatné divadelní budovy. Již v šedesátých letech minulého století měl Kolín vlastní stálé divadlo a dnešní divadelní budovu si postavil vlastními silami díky obětavé práci svých divadelních ochotníků v roce 1939.

Osvobození naší vlasti Sovětskou armádou a zejména pak Únor 1948 vytvořily všechny předpoklady a podmínky pro vítězné provedení leninské kulturní revoluce, a tím i pro nebývalý rozkvět českého divadla. U nás v Kolíně umožnily již v září 1948 založit stálou profesionální divadelní scénu Městského oblastního divadla.

Dnes, po pětadvaceti letech působení, můžeme s radostí říci, že toto divadlo převzalo a široce rozvinulo všechny pokrokové tradice kolínského divadelnictví minulých generací, dosáhlo vysoké umělecké úrovně, získalo si oblibu a vážnost u kolínského divadelního obecnstva a zaujalo své důležité a dnes již ničím nezastupitelné místo v kulturním a společenském životě našeho města.

Kolínské divadlo si plně zaslouží naší vděčnosti a našeho poděkování za velikou kulturní a politickou práci, kterou v našem městě za dvacet pět let svého působení vykonalo. Věříme, že i v budoucnu bude s plnou zodpovědností plnit své kulturně politické poslání, že bude dále přispívat k ideové, mravní a umělecké výchově našich občanů, že zůstane i v příštích letech jedním z nejdůležitějších článků kolínského kulturního a společenského života, a že si stále zachová přízeň a oblibu kolínského divadelního publika.

Přeji kolínskému divadlu, všem jeho pracovníkům mnoho úspěchů do dalšího čtvrtstoletí jejich odpovědné kulturní a politické práce v našem městě.

Osvobození naší vlasti Sovětskou armádou a zejména pak Únor 1948 vytvořily všechny předpoklady a podmínky pro vítězné provedení leninské kulturní revoluce, a tím i pro nebyvalý rozkvět českého divadla. U nás v Kolíně umožnily již v září 1948 založit stálou profesionální divadelní scénu Městského oblastního divadla. Dnes, po pětadvaceti letech působení, můžeme s radostí říci, že toto divadlo převzalo a široce rozvinulo všechny pokrokové tradice kolínského divadelnictví minulých generací, dosáhlo vysoké umělecké úrovně, získalo si obliby a vážnosti u kolínského divadelního obecnstva a zaujalo své důležité a dnes již ničím nezastupitelné místo v kulturním a společenském životě našeho města.

Kolínské divadlo si plně zaslouží naší vděčnosti a našeho poděkování za velikou kulturní a politickou práci, kterou v našem městě za dvacet pět let svého působení vykonalo. Věříme, že i v budoucnu bude s plnou zodpovědností plnit své kulturně politické poslání, že bude dále přispívat k ideové, mravní a umělecké výchově našich občanů, že zůstane i v příštích letech jedním z nejdůležitějších článků kolínského kulturního a společenského života, a že si stále zachová přízeň a oblibu kolínského divadelního publika.

Přeji kolínskému divadlu, všem jeho pracovníkům mnoho úspěchů do dalšího čtvrtstoletí jejich odpovědné kulturní a politické práce v našem městě.

Josef Šecl,
předseda MěstNV Kolín

Zdeněk Gleich
František Hanzlík
Svatopluk Horyna
Stanislav Jareš
Karel Kastner
Jiří Koldovský
Antonín Martínek
Bohuslav Roztočil
Stanislav Sedláček
Vlastimil Skála

herci

Jan Hyhlík
Václav Král
František Kubiček
Jiří Kvasnička
Miroslav Mokošín
Zdeněk Procházka
Svatopluk Šíp
Zdeněk Štěpánek
Jaroslav Toť
Bohumil Vávra
Miroslav Vlček
Robert Vrchota
Karel Želenský

režiséři

Marie Lorencová
Jan Schmidt
náměstek ředit. Vlastimil Synek
dramaturg. Jan Czviš
šéf výpravy. Milan Čech
korepetitorka. Eva Kašparová
inspicientka. Eva Audolenská
inspicient. Čestmír Souček

Karel Brabec

Kromě toho má letos technicko-umělecký úsek divadla 29 zaměstnanců a hospodářsko-provozní úsek 25 zaměstnanců, počítajíč v to účetní síly, náborové referenty, šatnářky, uklízečny, nápovědy, uváděčky, řidiče, staveče kulis, vlásenkáře, truhláře, krejčí, vrátné, maskéry pokladní a propagaci. Za dvacetpět let se organizace divadla v Kolíně rozrostla a je dnes jednou z velmi silných odborových organizací ve městě. Divadlo má široký rádius působnosti a nese proto název Krajské divadlo v Kolíně.

Jeho budova i jeviště vyhovují modernímu pojetí divadla i jeho technické vybavení je dobré. Vedlejší budova divadla slouží za dílny a jako byty pro některé členy souboru.

Letošní 25. sezona byla zahájena premiérou hry Oty Zelenky Košilka. Je to vtípná, svižná, přitom nenáročná veselohra, v níž si herci zahráli s chutí a proto také odezva u obecnosti byla velmi dobrá. Byly to hlavně ženské role /Jiskrová, Brousková, Malehová, Skálové/ které si přišly na své a sklidily největší úspěch.

K 25. výročí Února uspořádalo divadlo ve foyeru budovy výstavu nazvanou „Lidé za oponou“. Ukazovala práci divadelních

dělníků, řemeslníků a mnoha jiných divadelních profesí, které mají na úspěchu představení svůj podíl.

Když byla v Praze pořádána výstava k 50. výročí založení SSSR, vystoupili na její zakončení i kolínští herci s pásmem poesie „Srdce a vřava světa“ z díla Josefa Hory. Byli oceněni jako nejlepší, kteří tam vystoupili a obdrželi pamětní list.

V lednu hostovalo v Kolíně Vinohradské divadlo z Prahy veselohrou *Život ve škatulce* s Ivou Janžurovou a Stan. Remundou.

V rámci oslav třístého výročí J.B.Moliéra uvedlo divadlo jeho hru *Lakomec*. Režii měl Jan Schmidt a představení bylo příjemným překvapením. Herecky i výpravou. Příležitost zde dostali také mladí herci, kteří se dobře osvědčili. Zajímavá však byla kritika pražské Svobody, která dovedla sice pochválit tyto mladé herce, ale naprosto nespravedlivě snižovala výkon výborného herce Vávry. A vůbec se zdá, že současná kritika si libuje v množství méně srozumitelných frází, které nic neříkají a herci nepomohou. Nestačí jen pochválit nebo vytýkat, ale také umět říci proč a jak na to. Ty doby Šaldů a Vodáků, kteří dovedli herce vést a vychovávat jsou pryč. Dnes přijede kritik z Prahy, přečte si předem text, /někdy ani to ne/ odjede a napíše svůj povinný referát, čímž jeho práce s divadlem končí do příští premiéry.

Pro malé diváky vypravilo kolínské divadlo v dubnu pohádku *Popelku* v autorském zpracování Marie Holkové. Autorka zhustila děj do čtyř obrazů s malým počtem osob a režie se ujal člen souboru Jarosl. Teř. Malé diváky nejvíce zaujala Vlasta Machníková v úloze Popelky a Jiří Ptáčník jako princ. Na celém

představení bylo vidět, že hrát pohádky pro ty nejmenší je v Kolíně víc než potřebí, protože radostná nálada ve hledišti byla odezvou dobrých výkonů na jevišti.

Stará Klicperova hra Ženský boj byla květnovou premiérou kolínské scény. Režisérka Marie Lorencová odevzdala velmi dobré představení, plné pohybu, vzruhu a bojovnosti. Byli to tentokrát hlavně muži, kteří dominovali. Bohumil Vávra, Jiří Ptáčník a Jiří Kvasnička. V ženských rolích Jiřina Chlumská, Helena Malehová, Jaroslava Brousková.

Vrcholem letošní jarní sezony byla v kolínském divadle už dnes klasická hra amerického O'Neilla, Farma pod jilmy. Tahleta hra je dnes více než aktuální. Je to naturalistický příběh tří lidí, jichž jediným cílem jsou peníze, majetek, mít hodně svého, lidí, u nichž slovo „moje, mít, vlastnit“ zní tady v mnoha variacích. To jsou slova, která i dnes slyšíme často kolem sebe a proto má hra i dnešní dopad, ačkoliv je napsána více než před padesáti lety, protože i dnes jsou lidé, kteří povýšili chatu nad rodinu, auto nad dítě, cestu k moři nad krásu domova. Režisér Jan Schmidt udělal představení, které patří k nejlepším z celé jarní sezony. I když kolínští herci nedosáhli té antické hloubky jakou hra má a vyžaduje, přece jen Jar. Radimský, Vlasta Machníková a Jan Hyhlík odvedli dobré výkony, jež obecenstvo přijalo velmi vřele. Po některých bezkrevných představeních byl to opět večer dobrého divadla.

Letošní jarní divadelní sezona, do níž spadla ještě představení z minulého roku, Gogolova Ženitba, Profesor Poležajev,

a kolektivní hra Neapol, město milionů, byla poměrně dosti úspěšná, i když se všecka představení nevydařila. Hlavní příčinou bývá dramaturgie, která by měla vybírat hry podle možností souboru, podle sociálního složení svého obecenstva a také dbát na to, aby divadlo bylo kulturní složkou, jakou má být. Kolínský soubor má větší možnosti než v minulé sezoně ukázal.

První premiérou po prázdninách byla hra Františka Kožíka Anděl míru. Měla to být hra, jež by odpovídala dnešku, hra o mírovém úsilí. Hlavní postavou je tu velebný zjev J.A.Komenského, který tu prochází evropskými zeměmi jako neúnavný bojovník za mír uprostřed rozvášněných a dobrodružných vládců, s nimiž vede nerovný boj a je jimi klamán.

Kožík vytvořil tragickou postavu českého učitele národů, která je nesena ušlechtilými myšlenkami, ale naráží na neporozumění a podvod. Režie hře však nedala a snad ani nemohla dát to, co jí patřilo. Hra měla v Kolíně československou premiéru, byla hrána poprvé za přítomnosti autora, ale nevyzněla tak, jak by bylo třeba. Hra potřebuje v některých obrazech komparsy, jinde vznosnější scénu a celkový ráz hry byl rušen zpěvními vložkami, jež měly vyjadřovat názory lidových vrstev.

V hlavní roli vystoupil umělecký ředitel divadla Jaroslav Radimecký, který sice dal své postavě pokornou neústupnost v boji za mír, ale měl o to těžší úkol, protože hra postrádá divadelní dramatičnost a je příliš rétorická.

Listopadovou premiérou byla hra Oldřicha Daňka Dva na koni, jeden na oslu. Jako při minulé hře šlo zde o víc než jen o podívanou. Mělo to být putování tří žoldnéřů, kteří jsou najímáni a podváděni těmi, kdož je najímají a ukázka světa plné nástrah, křivostí a nevíry v člověka. Režie si však vybrala ze hry pouze tu stránku komickou, takže pravé jádro hry zanikalo.

Ve hře se uplatnili právě ti herci, kteří tuto stránku dovedli jaksepatří využít. Byla to hlavně trojice žoldnéřů, Král, Vlček a Štěpánek, kteří tu uplatnili plně svůj herecký rejstřík. Přesto však nebyla hra velkou divadelní událostí.

Poslední letošní premiérou byl Lope de Vegův Zázračný pramen madridský, kostýmová komedie „pláště a dýky“, která patří ke slabším autorovým hrám. Režisérka Lorencová si uvědomila slabiny hry a proto jí vedla v rychlém tempu, aby se v něm podařilo uchovat atmosféru starého Španělska. Ve hře vystoupila nová členka souboru Marcela Nohýnková, zatím bez většího významu.

Ani tato druhá část roku neznamenal v kolínském divadle událost, jež by měla stěžejní význam. O kolínských premiérách přináší kritické články deník Svoboda, někdy i Lidová demokracie a zřídka Rudé právo. Referáty ve Svobodě psal Jiří Patsch, desti povrchně bez hlubšího rozboru, druhým byl Ladislav Mareček, jenž psal zasvěceně.

Právě ke konci roku rozeslalo divadlo nové nabídky na předplatné na rok 1974, v nichž uvádí, že první premiérou příštího roku bude Shawova hra Člověk nikdy neví.

Jedinou ochotnickou činností v Kolíně vyvíjí mládežnický soubor v Malém divadle. Pracuje skromně, nenáročně a zaměřil svou práci na děti. V současné době má dvacet členů a je součástí Sdruženého závodního klubu. Před vánočními svátky nastudovali pohádku Kašpárek a Šmídra v černém hradu, pomohli tak rodičům o svátcích tím, že uskutečnili několik představení, která byla hojně navštívena.

K i n o .

Hlavní filmovou událostí pro kolínská kina bylo pořádání letošního Filmového festivalu pracujících. Tento už čtvrtý FFP byl pořádán na Zimním stadionu ve dnech 14 - 21. června.

- 14. 6. český barevný dvoudílný film Kronika žhavého léta.
- 15. června: Rumunský barevný špionážní film Dobrodružství u Černého moře.
- 16. 6. Italský barevný film Ostrov v ohni
- 17. 6. Francouzský barevný film Vzali nohy na ramena
- 18. června Sovětský barevný film Rozloučení s Petrohradem.
- 19. 6. Maďarský barevný film Akát barvy lila.
- 20. 6. Americký barevný film Malý velký muž.
- 21. 6. Polsko-NDR barevný film Koperník.

Nad každým filmem měl patronát některý kolínský závod.

K představení se dostavily dvě delegace českých a jedna delegace sovětských herců. Před začátkem každého představení koncertovala dechová hudba.

Na osmi promítnutých filmech FFP bylo celkem 10.408 návštěvníků.

Za první pololetí 1973 bylo uskutečněno 925 představení, které navštívilo 143.434 diváků. Ve dnech 14. - 18. května byl v kině OKO pořádán dětský filmový festival. Na pěti filmech bylo celkem 1263 dětí.

Připravená zimní část Filmového festivalu pracujících se nekonala následkem karantény, jaž byla nařizena z důvodu výskytu slintavky a kulhavky na okrese.

Pravidelně každý měsíc jsou v kinu Jas uváděny filmy pro náročné diváky a filmy pro důchodce, kteří mají snížené vstupné.

Propagace FFP byly zajištěna letáčky, plakáty, které byly rozeslány po celém okrese a v závodech a ve školách byl prováděn osobní nábor. Nejlepší návštěvnost měl americký film Malý velký muž, na druhém místě byl sovětský film Rozloučení s Petrohradem. Nejmenší návštěvu měl bohužel polský film Koperník a maďarský film Akát barvy lila. Návštěvnost nesplnila předpoklady. Finanční efekt celé akce byl 266 korun.

V červnu zanikla činnost Filmového klubu pro malou účast. Bylo to zaviněno hlavně pražskou filmovou distribucí, která posílala do Kolína filmy nehodnotné, i když se tvrdilo, že je to kino náročného diváka. Náročné bylo jen na divákovu trpělivost. Na počátku bylo dodáno několik „taháků“ a později si v Praze mysleli, že Kolínu stačí všecko.

Jedna z velkých bitev u Stalingradu byla dějem sovětského filmu „Hořící sníh“. Premiéru filmu v rámci oslav 56. výročí VŘSR viděli diváci v listopadu v kino Jas. Přivítali mezi sebou i představitele hlavní role Borise Vasiljeviče Tokareva. Film je pomníkem otců, kteří v bitvě u Stalingradu padli.

V Kolíně byl v listopadu ustaven Klub sovětského filmu, jenž zahájil 11. listopadu promítáním sovětského filmu „Milovat člověka“.

V Kolíně se stává stále více naléhavou potřeba dalšího či spíše nového kina, protože po jeho vystavění se staré kino Francovo bude muset zrušit. Jeho akustika i velikost nevyhovují. Ani kino Jas nemá všechny předpoklady dobrého kinosálu. Šatny v době velkých návštěv nestačí a nestačí ani prostor kolem nich. Jediné vyhovující kino je na zimním stadionu, jež však může hrát jen v letních měsících dokud nebude stadion zastřešen.

Tato tři kina jsou příspěvkovou organizací. Ani letos se správě kin nepodařilo splnit plánovanou tržbu i když byl o 50 představení více než loni. Celkové příjmy činily 1,421.774 Kčs, včetně dotace od ONV Kolín. Vydání bylo 1,406.293 Kčs. Tržby nebyly splněny o 371.722 korun, plán návštěvníků o 28.916 osob.

Nesplnění má příčin několik. Byla to v první řadě slintavková karanténa v I. čtvrtletí, čímž bylo ztraceno 69 představení /ca 15.000 návštěvníků a 100.000 korun/ dále konkurence televise, která udržuje lidi doma a posléze programová skladba.

H u d b a .

Hlavními hudebními událostmi v Kolíně v letoš. roce byl už tradiční, v pořadí 11. Kmochův Kolín a cyklus koncertů pořádaných Lidovou školou umění a Kruhem přátel hudby.

Letošního 11. Kmochova Kolína se účastnily přední československé amatérské soubory, jejichž výběr prováděla ústřední sekce dechových orchestrů v Praze. Byla dána příležitost dechovým orchestrům, které ještě v Kolíně nebyly, kromě těch, jež mají už v Kolíně tradiční účast. Účastnilo se 12 domácích a 4 zahraniční hudební tělesa. Amati - Kraslice, Destacub - Děčín, Májovák Karvinná, Slezan - Frýdek-Místek, Svit Gottwaldov, Zelezníčáři - Chomutov, Strojstav - Nové Město n/Váh. Požárníci Kolín, Kmochova hudba Kolín, Lidová škola umění - Kolín, Lidová škola umění - Strakonice a profesionální orchestr Oblastní hudba SNB - Ostrava.

Ze zahraničí přijely orchestry z Německé demokratické republiky, Maďarské lidové republiky, Německé spolkové republiky a z Holánska. Vystoupení všech bylo přijato velmi kladně a mělo uměleckou úroveň. Holanďané při svém vystoupení byli doprovázeni tanečním souborem dívek v operetním ustrojení, které bylo sice malebné, ale nazapadalo do rámce Kmochova Kolína.

Hudebního festivalu se účastnili i skladatelé dechových skladeb. Byli to Jindřich Praveček, Vilém Černík, Jan Chromec, Pavel Staněk, Adolf Langer, Miloš Machek, František Heller a Jaroslav Škabrada.

11. Kmochův Kolín se uskutečnil ve dnech 22. - 24. června a zahájen byl v divadle koncertem hudby „Májovák“ Karvinná a

Amati Kraslice a dále Svitem Gottwaldov. Příští den, v sobotu, byla dopoledne generální zkouška na zimním stadionu. Pršelo a orchestry musely být umístěny na západní tribuně stadionu. V době generální zkoušky byly pořádány koncerty na náměstí, kde účinkovaly zahraniční hudby.

Před zahájením generální zkoušky byl v časných hodinách odstartován II. ročník Kmochovy padesátky - turistického dálkového pochodu.

V odpoledních hodinách byli na radnici přijati zástupci všech orchestrů předsedou MěstNV a představiteli politických a státních orgánů. Při této příležitosti byly uděleny ceny města Kolína za letošní rok kolektivu Okresní lidové knihovny v Kolíně, Jaroslavu Radimeckému, členu uměleckého souboru divadla v Kolíně a architektu J. Kopeckému, náměstkovi ředitele Krajského investorského útvary v Praze. Dále byly jednotlivým zástupcům spolupořadatelů festivalu odevzdány upomínkové dary. Na zakončení následoval akt položení věnců u hrobu Františka Kmocha.

V 16 hod. byl slavnostní průvod městem všech účastníků, který byl často přerušován tanečními vložkami holaňských dívek. Přesto měl průvod velmi důstojný průběh a byl úvodem k vyvrcholení festivalu.

Průvod měl na 7000 účastníků a byl zakončen na náměstí koncertem Kmochovy hudby. Večer pokračoval koncert na náměstí vystoupením různých hudeb a kromě toho se uskutečnila vystoupení některých těles v Českém Brodě, Poděbradech, Čáslavi, Cerhonicích, Chotuticích, Klučově, Tismicích a Býchorách. V Kolíně byl sobotní večer zakončen nocturnovým koncertem na náměstí, kde účinkovala hudba kolínských požárníků.

Novinkou bylo přivítání holanďského orchestru v závodě Kablo, jehož se účastnilo vedení podniku a organizace SSM a ZV KSČ a ROH. Koncert zahraničních orchestrů na Kmochově ostrově sledovalo asi 1500 posluchačů.

Vyvrcholením bylo nedělní odpoledně. Po znělece Kmochova Kolína měl projev předseda ONV V. Mácha, potom zástupce ministerstva kultury ČSR s. dr. J. Kohout~~a~~ a pořad zahájila hudba z Ostravy. Po samostatných koncertech jednotlivých hudeb následoval monstre-koncert více než 900 hudebníků, který byl dirigován skladateli jednotlivých skladeb.

Ohlas asi desíti tisíc návštěvníků potvrdil, že Kmochův Kolín je dnes nejmohutnějším festivalem dechových orchestrů v republice, který má velký zájem i v zahraničí. Je to patrné i z toho, že se na tento festival dostavují už pravidelně naši krajané ze Spojených států amerických a že ve Velké Británii byla ustavena Společnost Františka Kmocha.

Bohužel tento zájem není ještě dostatečně oceněn našimi vládními orgány. Ani okresní, krajský a ústřední tisk nevěnoval festivalu dostatečnou pozornost. Ani televise, která vysílá často nudné hodinové hitparády, nebo ty různé méně cenné „slavíky, lyry a kotvy“, při nichž si „zpěváci“ musí nacpat do úst celý mikrofon, aby vůbec byli slyšet, dala Kmochovu Kolínu pouze zmínku v oblastních televizních novinách a jen ze sobotního programu. Zdá se to nepochopitelné, že se takto hodnotí práce velkého množství amatérských souborů, za nimiž jezdí do Kolína návštěvníci ze zahraničí a organizačorská práce desítek lidí, kteří tento podnik připravují. Mám dojem, že lepší

odměnou než zájem čs. televise je pro Kolín dopis Mezinárodní organizace lidových hudebních společností /Confédération internationale des Sociétés Populaires de Musique/ a děkovné dopisy zahraničních i našich hudebních těles. Letošní Kmochův Kolín splnil své poslání na uměleckém a kulturně-politickém úseku popularisace dechové hudby. Proto byl hned po skončení festivalu ustavován pracovní a pořadatelský výbor pro 12. Kmochův Kolín v r. 1974.

Druhou hlavní hudební událostí v Kolíně bylo pokračování hudebního cyklu koncertů Lidové školy umění a Kruhu přátel hudby. Je ke cti města, že oba tyto cykly byly předem vyprodány.

Cyklus Lidové školy umění pokračoval v lednu Komorním večerem, na němž účinkovali Zdena Hradilová, Květa Karetová, Milena Zahradníková, Ladislav Mareček, Karel Melíšek, Jaromír Němeček a Otakar Tvrdý. Večer měl pěkný úspěch, který byl násoben tím, že účinkující byli bývalí nebo dosavadní Kolíňáci. V únoru byl pořádán komorní večer učitelů. Pěvecké těleso kolínských učitelů má už za sebou řadu koncertů zvláště na kolínském venkově, kde seznamuje veřejnost s českou písní. Dalším koncertem bylo vystoupení Kolínské filharmonie se solisty Evou Kašparovou, Olgou Klinetovou, Jaroslavem Procházkou a Jiřím Vantuchem. Koncert řídil Ladislav Josef a Jarosl. Procházka. Kolínská filharmonie, která už po několik desetiletí plní velmi záslužné kulturní poslání, podala tu velmi dobrý výkon zvláště uvážíme-li, že až na jeden dva členy, je složena ze skutečných amatérů, kteří v hudbě vidí svého koníčka a ušlechtilou zábavu.

Následujícím koncertem byl klavírní recitál Otakara Tvrďého. Tento kolínský redák a výborný klavírista potvrdil v Kolíně svou pověst vynikajícího interpreta nejnáročnějších skladeb. Dubnovým koncertem Vlachova kvarteta se Kolínu také představil vynikající čelista, Koliňan Viktor Moučka a posledním koncertem tohoto cyklu bylo vystoupení současných posluchačů konservatoře, kteří byli odchováni Lidovou školou umění v Kolíně. Byli to Ludmila Čejková, Milena Kučerová, Eva Kopáčková, Eva Suchánková, Bohumil Brázda, Přemysl Černík, Tomáš Najbrt a na klavír doprovázela prof. Klára Zurynková.

Každý z těchto koncertů měl mezi interprety nebo skladateli někoho, kdo měl vztah ke Kolínu. Buď byl zdejší rodákem, nebo své první hudební znalosti získával v Kolíně v Lidové škole umění. Je ke cti této školy, že vychovala tolik dobrých žáků a dnes vynikajících umělců, že se do jednoho cyklu ani všichni nevešli. Tento cyklus započal již v minulém roce a byl pořádán k jubileu Lidové školy umění založené před 40 lety.

Druhý cyklus, který probíhal souběžně, byl pořádán Kruhem přátel hudby /KPH/a měl svou první část také už v roce minulém. V únoru byl koncert býv. profesorky zdejší školy Kláry Zurynkové, dále Dany Černíkové a Karla Novotného, kteří spolu s Kolínskou filharmonií řízenou Ladislavem Josefem a Zdeňkem Deršákem provedli skladby Miloše Orlického a Ladislava Josefa. V dubnu koncertovali ve varhanním koncertu Jiří a Blanka Polákovi, jejichž koncert pro ne dosti vhodné umístění malých varhan nevyzněl. Spoluúčinkovalo Collegium musicum colinense. V červnu byl očekávaný koncert naší přední operní pěvkyně

42

Ludmily Dvořákové, kolínské rodačky, která vystoupila spolu se svým manželem, zasloužilým umělcem, dirigentem Rudolfem Vašatou. Zpívala árie světových i našich oper tak, jak je to na světových scénách obvyklé v původním jazyku tvůrce. Tento večer byl nejvíce navštíven a mezi posluchači jsme bohužel viděli i mnoho těch, kteří na jiné koncerty nejdou a milují hudbu, jen když se jedná o velkou společenskou událost.

Tečkou za oběma hudebními cykly bylo vystoupení Pražského pěveckého sboru Křížkovský, který přednesl slavná sborová díla Smetanova, Křížkovského a Foerstra.

Až do posledního koncertu byly večery velmi zajímavé a proto se posluchači těšili na nový cyklus, jehož první část proběhla po prázdninách. Pořádal ji Kruh přátel hudby. Prvním byl koncert japonské houslistky Shizuku Ishikawy, která přilákala dobrou pověstí pražských hudebních učilišť, studovala u nás housle a dosáhla takové dokonalosti, že jí známý sovětský houslista David Oistrach označil za „houslový talent století“. Solistka se u nás provdala a měla řadu koncertů s nejlepšími tělesy a dirigenty. Její úspěch v Kolíně byl vynikající. Druhým koncertem byl klavírní recitál Valentiny Kameníkové, původem z Ukrajiny, která studovala u prof. Raucha v Praze. Její hra měla skutečně strhující působení a neobyčejný úspěch u posluchačů. Následující koncert měla zasloužilá umělkyně Zuzana Růžičková, virtuoska na cembalo, která koncertovala se souborem Collegium musicum pod taktovkou Zd. Deršáka. Byla to zároveň vzpomínka na desítiletou činnost tohoto souboru při Okresní lidové knihovně.

Velmi úspěšným vystoupením byl koncert Československého komorního orchestru pod dirigentem dr. Liborem Stejskalem, jehož soubor se skládal vesměs z jeho bývalých žáků.

Všecky večera měly vysokou uměleckou úroveň a patřily k nejlepším kulturním událostem ve městě. Je zásluhou Kruhu přátel hudby, že se postaral o organizaci tohoto podniku, a bude jistě dobře, když se na této cestě bude pokračovat. Obliba^u posluchačů těchto koncertů je veliká.

Koncem listopadu a začátkem prosince vykonala Kmochova kolínská kapela velmi úspěšný zájezd do Sovětského svazu. Koncertovali v sedmi městech v okolí Moskvy a závěrečný koncert měli v Moskvě. Všude byli velmi srdečně vítáni a dobrými prostředníky jim byli manželé Součkoví z Kolína, již delší dobu usedlí v Moskvě.

Už v červnu tohoto roku navštívili Kmocháci Maďarsko, kde se v městě Siklosi účastnili Hradního festivalu dechových hudeb. Hráli v několika městech a celý festivalevý podnik se velmi vydařil. Navázali tím řadu přátelství a jejich výkon v maďarském tisku byl hodnocen velmi kladně.

V srpnu podnikla Kmochova hudba úspěšný zájezd do Bratislavy, kde uspořádali tři koncerty. Už před příjezdem přinesl bratislavský tisk články o Kmochovi a jeho hudbě. Kolínská hudba prošla bratislavskými ulicemi a její pořady sledovalo na 1500 posluchačů.

Po jejich návratu natáčeli na kolínském náměstí pracovníci Čs. armádního filmu zvukové záznamy jejich koncertu na kolínském náměstí. Film bude součástí hodinového pořadu o Středočeském kraji, o jeho historii a současnosti.

Druhý hudební dechový soubor z Kolína, hudba kolínského požárního sboru absolvovala v srpnu několik koncertů v NDR, kde se účastnila květinových slavností v městě Kamenci. Tyto slavnosti mají starou tradici ještě z dob husitských, kdy husité na prosbu dětí město ušetřili. Od té doby každým rokem se město rpezezpívá.

V červenci účinkovala tato hudba v Brně. Byl to slavný zájezd, neboť za velké účasti Brňanů pochodovali ulicemi Brna zdraveni velkými davy, hráli na terase hotelu Internacionál a na slavnostním večeru hráli pro brněnskou televizi.

Letošní rok byl skutečně nástupem kolínských dechových hudeb, které sklízely úspěchy doma i v zahraničí.

V hudebním Kolíně už druhým rokem existuje Hifi-klub. Je to sdružení zájemců o věrnou reprodukci vážné i populární hudby. Klub má vlastní klubovnu na Zálabí, jeho členové se zabývají stavbou hifi zesilovačů, kvalitních hifi gramofonů, reprodukcí soustav a kvadrofonní reprodukcí. Pořádají své večery v městské knihovně, spolupracují s Lidovou školou umění. Jejich jméno znamená High Fidelity tj. nejvyšší věrnost /zvuku/.

Zcela skromně, ale účelně pracuje v Kolíně hudební, skutečně amatérský soubor Collegium musicum Colinense. Z původního šestičlenného souboru se rozrostl na 14 členů, kteří se scházejí k pravidelným zkouškám a pěstují vážnou hudbu starých mistrů českých i cizích. Spolupracují s městskou knihovnou, kde mají i své zkoušky a za administrativního vedení primáře dra Zd. Mikuleckého pořádají už po deset let hudební večery v knihovně. Někdy zajíždějí i do okolních měst.

Kolínské museum rozšířilo letos skansen Středočeské vrchoviny v Kouřimi. Ze Želivky tam byl přenesen špýchar a stodola, brána selského stavení z Tismic a ze Želivky další dva špýchary a obytné stavení. Z Dolních Kralovic sem převezli krov gotického kostela. Letos byl ukončen svoz památek z oblasti Želivky, která byly zatopena. Do konce letoš. roku bylo upraveno šest staveb. Celý skansen má obsahovat šedesát objektů.

V únoru byla v Regionálním museu v Kolíně otevřena výstava pod názvem Vítězná cesta, která zachycuje 25 let budování socialismu na území našeho okresu. Měla dvě části. V první byly fotografie a noviny dokumentující vývoj a ve druhé byly vystaveny výrobky kolínských závodů, fotografie z průmyslové výroby, ze zemědělství a z kulturního života na Kolínsku. Závody však svým expozicím nevěnovaly dostatečnou pozornost, protože mohlo být vystaveno mnohem víc, neboť kolínský průmysl na to má.

Při kolínském Regionálním museu pracuje také odbočka Numismatické společnosti, která vyvíjí dobrou činnost. Ve spolupráci s učňovskou školou na Štáralce uspořádala pro 1500 žáků školy pět výstavek mincí a medailí. Kromě toho v budově musea byly výstavky mincí a bankovek s odbornými přednáškami a pět aukcí pro členy. Tato numismatická pobočka navázala také kulturní spojení s kulturním oddělením vojska sovětské armády a pořádala pro ně přednášky o vývoji měny v ČSSR. Celkem členové odbočky uspořádali letos 20 odborných přednášek.

Za přítomnosti delegace OV KSČ byla v museu v červnu otevřena výstava železnobrodského skla. Před očima návštěvníků výstavy foukal sklář skleněné figurky a vystavené předměty byly zároveň k dostání v sousedním sklářském obchodě.

V listopadu pořádalo museum výstavu učitele Josefa Procházky, výtvarníka, pod názvem S českou písní a štětcem. Byla pořádána k 65. narozeninám výtvarníkovým.

V prosinci, v rámci Měsíce čs.sovět. přátelství se konala v museu výstava Sovětský umělecký plakát. Tomuto tématu byla také věnována přednáška Vl. Šimka a J. Machače Cesta přátelství.

Ještě v prosinci byla v museu slavnostně otevřena výstava fotografií zobrazujících bojové, budovatelské, sportovní a kulturní úspěchy sovětských komsomolců. Návštěvníci mezi sebou přivítali také tříčlennou delegaci komsomolců z Voskresenska.

Další prosincovou výstavou v sále musea byly fotografie kolínského fotoamatéra a horolezce Aleše Krause. Byly tu předloženy vzácné záběry akrobatických výkonů našich horolezců na pískovcových stěnách. Autor tu spojil svou fotografickou schopnost a umění se sportovní zdatností, což dohromady dalo vzniknout snímkům vzácné dokumentárnosti a, někde i sensačnosti. Autor zvítězil v několika zahraničních fotosoutěžích a letos vyšla jeho publikace Na skalních stěnách, která obrazem líčí tento namáhavý a mnohdy nebezpečný sport.

V letošním roce uplynulo 30 let od smrti zakladatele kolínského archeologického musea, které svými sbírkami patří k unikátům nejen v republice, ale ve Střední Evropě. MUDr. Antonín Dvořák, zakladatel musea, byl archeolog-amatér, ale vypracoval se ve znamenitého odborníka, který byl znám před druhou světovou válkou mezi archeology a patřil k reprezentantům této vědy u nás. Za krátkou dobu vytvořil jednu z největších a nejvzácnějších sbírek v Čechách, která je stále velkým zdrojem poznání pro naše badatele. Svou neúnavnou prací zaplnil kolínské museum nálezy všech dob, od starší doby kamenné až po období slovanské.

Pocházel z lékařské rodiny a po studiích působil jako obvodní lékař v Červených Pečkách. Vytvořil si celou síť zpravodajů, kteří mu sdělovali a přinášeli nálezy získané při orbě na poli a upozorňovali na naleziště. Věnoval se záchraně archeologických nálezů a vlastnímu výzkumu. Bohaté Kolínsko mu poskytlo dosti materiálu. Některé výzkumy jsou základními prameny studia evropského pravěku. Byla^{to}/vyvýšenina „Okrouhlík“ u Bylan u Českého Brodu z pozdní doby kamenné, bylo to velké pohřebiště u Polep z doby bronzové, velký objev komorových hrobů u Hradenína, kde byli pohřbeni rodoví náčelníci se čtyřkolovými vozy a nádhernými koňskými jhy, která nikde jinde v Evropě nebyla nalezena. Na poč. druhé svět. války zachránil numismatické sbírky musea. O svých objevech napsal řadu knih a svými sbírkami vytvořil z kolínského musea památník trvalé hodnoty. Za války byl zatčen se svým spolupracovníkem Dudkem a 10. června 1943 byl v Drážďanech popraven.

V galerii kolínských jubilantů po loňském výročí gymnasia a Kmechovy hudby oslavila letos v březnu také sté výročí kolínská knihovna. Počátky sedmdesátých let minul. století byly pro Kolín velmi úrodné. Už zmíněné gymnasium a hudba měly svůj nebyvalý kulturní význam. Nebyla však ještě knihovna, jež by byla určena všemu občanstvu. Byla zde sice Řemeslnická beseda, jež měla svou knihovnu, ale dělila své členstvo na řádné členy besedy a na ostatní občany, kteří platili dvojnásobný členský příspěvek. V r. 1872 bylo rozhodnuto tuto spolkovou knihovnu rozšířit a zpřístupnit ji všemu občanstvu bez rozdílu. Spolková pokladna na to věnovala 70 zlatých, které získala ze spolkových akcí. Protože byla větší potřeba peněz, vydala Beseda výzvu k občanstvu, aby darovalo do knihovny knihy. Výzva měla dobrou odezvu, funkcionáři spolku konali sběrné akce knih po domech a knižní fond vzrůstal. Bylo třeba vypracovat seznamy a připravit půjčování. K tomu bylo třeba knihovníka. Prvním byl zvolen J. Pospíšila když knižní fond dosáhl 400 svazků, bylo rozhodnuto knihovnu otevřít. Byl stanoven den 9. března odpoledne slavnostním otevřením, při němž si starosta města J. Formánek vypůjčil první knihu.

Zájem veřejnosti o knihovnu vzrůstal a dary se scházely. Řemeslnická beseda i veřejnost obětavě přispívaly, takže v prvním roce bylo věnováno na nákup knih a časopisů 321 zlatých. Za necelé dva roky dosáhla knihovna 1100 svazků. Půjčovalo se jednou týdně v neděli odpoledne. Půjčovné činilo 1 krejcar za

49

každý svazek týdně. Půjčovala se jen jedna kniha, pouze v případě, že měla dva díly, půjčovaly se dva svazky. Protože počet čtenářů silně rostl, bylo nutno přibrat další knihovníky, takže jich bylo v jednu dobu až šest, a půjčovní doba se musela prodlužovat. Městská rada vzala sice knihovnu s povděkem na vědomí, ale žádost Besedy o poskytnutí příspěvku na knihovnu nechávala bez povšimnutí. Teprve na poč. tohoto století, když už jinde na knihovnu byly dávány položky z rozpočtů, přispívala městská rada v Kolíně částkou 100^{zlatých} ročně. Přitom to byla polovina toho, čím ročně na knihovnu přispívala Občanská záložna v Kolíně. Hlavním přispívatelem byla Řemeslnická beseda, která do r. 1900 dotovala knihovnu částkou celkem 5000 zlatých.

Knížní fond rostl. Od prvních 400 svazků dosáhl r. 1895 už 2232 čísel a před první svět. válkou v r. 1913 už 4523 svazků. Knihovnu však netvoří jen počet knih, ale i počet výpůjček. Od r. 1894 se z 6115 výpůjček zvýšil na 11.058 v r. 1913. Počet čtenářů v r. 1905 /308/ stoupl na 340 v r. 1913. S naučnou literaturou to bylo horší. Hlavní výpůjčky šly přes beletrii.

Počet vypůjčovatelů-nečlenů Besedy brzy přesáhl počet členských legitimací, a knihovna se stávala postupně knihovnou veřejnou-obecní, zvláště tehdy, když Beseda zrušila ustanovení, že nečlen musí platit zápisné 1 zlatý. To vše ukazovalo na to, aby se provozovatelem knihovny stala obec. Urychlil to vznik první svět války, protože sokolovna, kde byla knihovna umístěna byla zabrána vojskem na lazaret. Obec tedy převzala v r. 1916 knihovnu s podmínkou, že se po válce Beseda znovu knihovny ujme.

Po válce však došlo v r. 1919 k vydání zákona, který zřízení knihovny obcím přímo ukládal. Tím bylo o budoucnosti knihovny rozhodnuto.

Krátce po založení Řemeslnické besedy vznikla i otázka čítárny. Základ byl v tom, že se ve spolkové místnosti na náměstí v Národní pivnici vykládaly pro informaci členů některé časopisy. /dnešní restaurace u Radnice/. Tam se členové scházeli, besedovali, a tam také vznikl nápad založit skutečnou čítárnu. Na valné hromadě v říjnu 1872 bylo rozhodnuto předplatit 4 časopisy, kromě toho poslanec Hevera slíbil poskytnout dalších 12-15 časopisů a tím vznikalo středisko, v němž docházelo ke zpřístupnění národních informací širokému okruhu čtenářů. Brzy došlo k splnutí knihovny a čítárny, protože se vzájemně doplňovaly a teprve později začaly se rozlišovat jako dvě samostatná zařízení. Když se ze spolkové místnosti knihovna přestěhovala do sokolovny, byly získány větší prostory a proto r. 1896 došlo 22. října k otevření samostatné čítárny. Otevření bylo oznámeno plakáty a slavnostním řečníkem byl při otevření redakt. Škába z Prahy. Čítárna byla zpřístupněna zdarma a měla 150 časopisů. Otevřena byla v neděli a ve čtvrtek od 19 do 22 hodin.

Zřízení čítárny se stalo vzorem i pro jiná města, která žádala informace o zřízení, provozu a vydržování. Kolínská čítárna byl průkopnický čin v Čechách a první toho druhu.

Od té doby působila čítárna odděleně od knihovny, měla svého správce, fungovala především v zimě a do správy obce byla převzata dříve než knihovna.

Zřízením knihovny a čítárny bylo ve městě vytvořeno stře-

disko vzdělání a politických informací, národního cítění, kolem něhož se soustředila značná část národně cítících vrstev a pokrokové inteligence.

Po vzniku republiky v r. 1918 nastala pro knihovnu nová situace. Zákon stanovil povinnost zřizování knihoven, s četbou vzdělávací a stanovil termíny podle velikosti obcí, kdy to má být provedeno. Této možnosti využila městská rada v Kolíně, ustavila knihovnickou radu, která po prozkoumání věci doporučila odkoupit knihovnu s celým inventářem za 32 tisíc korun. Tím končila knihovna Řemeslnické besedy, která 47 let konala kulturní poslání, aby pokračovala ve své práci za nových podmínek.

Knihovna měla tehdy 4531 svazků a proto bylo znovu použito veřejné výzvy k rozhojnění knižního fondu. 3. února 1921 byla knihovna znovu otevřena už jako knihovna městská.

Brzy se ukázalo, že knihovnu nelze vést jen dobrovolnými pracovníky a proto byl vyhlášen konkurs na profesionálního knihovníka a knihovnickou zkouškou. Stal se jím absolvent kolínského gymnasia František Štork, který měl státní knihovnickou zkoušku. Tím dostala knihovna do čela odborně vzdělaného knihovníka, který se stal zaměstnancem obce.

Frant. Štork přistoupil ihned k reorganizaci a modernisaci knihovny a proto byla knihovna 1. července na půl roku zavřena a otevřena znovu v lednu 1923. Půjčovní doba byla rozšířena na šest dnů po dvou hodinách a knihovník dostal dvě pomocní síly. Kromě toho měl i dobrovolné pracovníky. Nejprve se půjčovalo v zábavné literatuře, později i v dětském oddělení. Nákupem knih z ministerské subvence /7000 Kč/ vzrostl knižní fond na 4500 svazků.

Vzrůst knižního fondu byl potěšitelný, ale objevil se tím i nedostatek místa. Protože místnosti v sokolovně nevyhovovaly, byl knihovně poskytnut prozatímní útulek v suterénu radnice. Jen samotné oddělení mládeže mělo přes sedm set svazků.

Nové řašení se naskytlo při upřesnění budovy školy pro ženská povolání na náměstí u pošty. Městská rada vyhověla žádosti a věnovala budovu knihovně. Adaptační práce byly sice značné, ale v r. 1927 se knihovna přestěhovala do své vlastní budovy, což dalo spolehlivý základ k práci této instituce na kulturním dění v Kolíně. Celkové náklady na úpravu přesáhly čtvrt milionu korun. Otevření bylo slavnostní. Dnes už v původní podobě budova neexistuje. Měla dva vchody, jednopatrová se dvěma křídly. Jeden vchod vedl do čekárny a do půjčovny knih, druhým se vcházelo do knihovny, do čítárny pro mládež a do dvou čítáren pro dospělé. V prvním patře byla čítárna novin a studovna s příruční knihovnou. Kromě toho tam byla rozlehlá místnost pro pořádání výstav a přednášek. Tak se stala kolínská knihovna nejlépe vybavenou knihovnou v republice.

Nová situace se projevila nejen vzestupem knižního fondu, ale i počtem výpůjček a počtem čtenářů. V r. 1927 dosáhla knihovna už téměř 23 tisíc výpůjček, 12 tisíc návštěvníků a 1220 čtenářů. Bylo vykládáno 133 různých časopisů. Pamětní kniha knihovny dokazuje, že se na zařízení a práci knihovny přijížděli podávat nejen z jiných měst, ale i ze zahraničí, neboť ministerstvo se mohlo v Kolíně pochlubit pěkným kulturním zařízením.

Tento stav však bohužel netrval dlouho. Už v r. 1936 bylo

nevolenou, úředně dosazenou správou města rozhodnuto, že knihovna musí ustoupit vojenskému útvaru, který byl do Kolína přemístěn. V té době měla knihovna už skoro 28 tisíc svazků, přes 2 tisíce čtenářů a přes 53 tisíc výpůjček. Dostala náhradou nevyhovující prostory v budově Občanské záložny /dnes pojišťovna/, kde bylo málo místa a proto musela část fondů uložit v klášteře. Tím se dostala do horšího stavu než v sákolovně.

Občanstvo sice vítalo posádku, ale chtělo mít také pěknou knihovnu. Mnoho se tehdy diskutovalo, ale s úřednickou správou obce se nic nepořídilo. Termín k vystěhování byl striktně ^{kn}krátký a v lednu 1937 byl zahájen v nových prostorách provoz knihovny. Ačkoliv inspekce knihoven zjistila nedostatečný stav, nic to nepomohlo. Adaptace budovy pro vojenské velitelství byla tak drahá, že by se za ty peníze postavila nová budova a knihovna mohla zůstat na svém místě.

Knihovna zůstala v nových, špatných prostorách 12 let. Přežila tam okupaci a teprve v r. 1949, kdy socialistická kulturní politika kladla na knihovny velký důraz, byla kolínská knihovna z tohoto zajetí osvobozena.

Knihovník Štork se zasloužil o to, že knihovní fondy přežily válku bez větších ztrát. Se svými pomocníky ukryl na 3500 knih ruských, francouzských, anglických a židovských spisovatelů v klášteře a pouze malou část odeslal na policii do Prahy. Po osvobození se knihy z kláštera vrátily opět na regály knihovny. Fond tvořilo 25 tisíc svazků, s nimiž knihovna začínala v osvobozené republice.

V r. 1948, kdy nastala prohloubenější práce se čtenářem, byla knihovně přidělena budova po bývalé Živnostenské bance v

Husově ulici, kde sídlí knihovna dodnes. Nastalo nové stěhování pod vedením nového knihovníka Jaroslava Janíka, který po náhlé smrti knihovníka Štorcka se ujal vedení knihovny. V pondělí 14. dubna 1949 bylo v nových prostorách zahájeno půjčování.

Jakmile se knihovna stabilisovala, byl ustaven klub čtenářů, který si kladl za úkol novou práci s knihou a čtenářem. Byly pořádány besedy s čtenáři a besedy o knihách, vyhlášena soutěž o knihu roku, mezi mládeží byl propagován Fučíkův odznak, tj, znalost určitého počtu knih, byly pořádány čtenářské ankety, aby čtenáři sami posoudili, která kniha jim přináší nejvíc.

V tomto období se stala městská knihovna knihovnou okresní. Bylo to také proto, že knihovně nastal velký úkol pomoci při socialiseaci vesnice. Kolínská knihovna přebrala metodické vedení knihoven na okrese, její pracovníci zajíždějí do místních lidových knihoven, zpracovávají fondy a půjčují vesnickým knihovnám celé soubory knih k obohacení výběru. Z této koncepce vznikají profesionální střediskové knihovny ve vybraných obcích. V letoš. roce už funguje sedm těchto střediskových knihoven. Pomoc vesnici byla v posledních desítiletích hlavním úkolem knihovny, ale nezapomínalo se ani na okresní město.

V r. 1948 měla Okresní kolínská knihovna 28 tisíc svazků a dva a půl tisíce čtenářů, 41 tisíců výpůjček. V r. 1972 měla 71 tisíc svazků, 3.880 čtenářů a 138 tisíc výpůjček.

V r. 1954 byl v knihovně zřízen přednáškový sál vybavený podiem a klavírem a v témže roce zahajuje svou činnost kroužek přátel českého jazyka a umění. Tím začaly tradiční úterní

Večery v knihovně, které jsou pořádány dodnes a jichž Kroužek pořádal už přes tři sta. Je to obdivuhodný počet, uvážíme-li, že přednášková činnost je zásobována většinou od místních pracovníků. Brzy se pod ochranu knihovny připojilo i hudební těleso Collegium musicum, které je součástí Kroužku, s nímž spolupracuje a tvoří společné nebo samostatné večery.

Podstatně se rozrostla i čítárna, která vystavuje 143 časopisů, z nichž je 17 zahraničních. Vykazuje nejen velkou návštěvnost, ale i množství vypůjček časopisů všem vrstvám čtenářů. Vedle čítárny je i bohatá studovna a dětské oddělení, jež má na tisíc tři sta čtenářů. Celkem má knihovna letos na 4000 čtenářů, kteří mají z čeho vybírat. Každým rokem přibude do knihovny na čtyři tisíce svazků a asi čtvrtina toho počtu se ročně opotřebuje. Znovu se objevuje nedostatek prostoru, neboť růstem města roste i počet čtenářů a jeho nároky na výběr. Už také proto, že se bude muset vybudovat oddělení regionální literatury, společenskovední a politické literatury a oddělení hudební. Dnes má knihovna na 75^{tisíc} svazků, před sto lety to bylo 400 knížek. Dnes je ředitelem knihovny Kolíňák Mojmír Koutný, který zná kolínskou problematiku a poměry a je proto předurčen k této funkci. Kromě krátkého období po knihovníkovi Janíkovi, byli kolínskými knihovníky vždy jen Kolíňáci a tak by tomu mělo být vždycky, protože být knihovníkem neznamená jen rozumět knihám, ale i lidem.

V současné době bude třeba vybudovat i pobočnou knihovnu na sídlišti, zvláště její dětské oddělení, protože velký počet dětí na sídlišti vyžaduje, aby i zde byla knihovna blízko ke čtenáři.

Kroužek přátel českého jazyka při kolínské knihovně pořádal letoš. roku opět už tradiční Večery v knihovně. Letos dosáhl už za svého trvání 339 večerů.

9. ledna přednášel kolínský archivář Zdeněk Bisinger o středověkém Kolíně.
13. února provedli žáci literárně-dramatického oddělení Lidové školy umění v Kolíně pásmo z díla Jana Nerudy a Vítězslava Háška.
20. února vyprávěl Karel Vondráček na téma Za italským sluncem o své cestě po Itálii.
6. března ředitel Knihovny Mojmír Koutný spolu s hudebním souborem Collegia musica vzpomněl 100. výročí založení knihovny
20. března připravil Lumír Antoš spolu s HiFi klubem večer pod názvem romantismus v hudbě
27. března přednášel prof. dr. Rud. Horský o své cestě po Španělsku.
10. dubna připravil člen kolínského divadla Jiří Brož večer nazvaný Z c. a k. povídek Jaroslava Haška
26. dubna byl opakován Vondráčkův večer Za italským sluncem
15. května pokračoval archivář Zdeněk Bisinger v cyklu o kolínské minulosti.: Kolín ve středověku.
19. června při aktivu knihovníků byla literární vzpomínka na Jaroslava Haška.
27. listopadu pořádala v knihovně Lidová škola umění večer svých žáků z veršů Jacques Prévérta pod názvem Jako zázrakem.
26. prosince na závěr roku členové kolínského divadla Jiřina Chlumská a Jiří Brož spolu s HiFi klubem se v pásmu České vánoce zamýšleli nad vánoční poezií.

O s l a v y .

Ve čtvrtek 22. února se sešli zástupci městských a okresních orgánů spolu s příslušníky Lidových milicí a armády ke slavnostnímu zasedání na oslavu 25. výročí Vítězného února. Při zasedání byli vyznamenáni zasloužilí pracovníci Lidových milicí. Již dopoledne se konal v Družstevním domě slavnostní sraz Lidových milicí, k němuž se dostavili i zástupci Střední skupiny sovětských vojsk a zástupci KV KSČ. Hlavní projev měl ved. tajemník OV KSČ s. Mil. Jiráň a po něm zástupce sovětské armády V.P. Bělušenko. Kolem 13. hodiny se seřadili příslušníci LM k průvodu ve Voskresenské třídě a spolu s ostatními občany pochodovali na náměstí obránců míru doprovázeni hudbou Požárního sboru. Večer byly v divadle vyznamenány jednotky LM z kolínských závodů. Po večerním pořadu v divadle byla uvedena divadelní hra K. Třebické Cesta k domovu v provedení souboru divadla z Příbramě.

Mezinárodní den žen byl v Kolně slaven ve všech závodech, kde byly ženám odevzdány květinové a věcné dárky, ale hlavní oslava byla na Okresní odborové radě a na Okresní správě spojů, kde se sešly funkcionářky ROH, aby si vyměnily zkušenosti z práce a z odborového hnutí.

103. výročí Leninova narození bylo oslaveno zasedáním okresních a městských orgánů v kinu Jas, kde hlavní projev přednesl tajem. OV KSČ Zdeněk Procházka. V druhé části oslav byl účastníkům promítnut předpremiérový film Dni zrady, který líčí události kolem Mnichova a v němž účinkuje v roli neblahého anglického, ministerského předsedy Chamberlaina ředitel kolínského divadla Jaroslav Radimecký.

V dubnu se konaly v Kolíně za přítomnosti představitelů Národní fronty a MěstV KSČ oslavy 100. výročí založení Vlastenecko-dobročinné obce baráčníků. Oslava se konala v sále zálabského hostince Rozkoš, který byl naplněn 400 účastníky, z nichž velká část byla v krojích. Mezi nimi byl i poslední potomek chodského hrdiny Koziny, 82 letý Jan Sladký. Pokračováním těchto oslav byl sjezd Baráčníků v Kolíně ve dnech 2.-3. června. V těchto dnech se sjelo do Kolína několik tisíc členů této obce, kteří šli průvodem městem na zimní stadion, kde byl pořádán program. Ten však neuspokojil většinu přítomných.

Oslavy 1. máje se konaly na celém okrese, ale hlavní byly v Kolíně, kde se na náměstí shromáždily tisíce občanů, kteří třemi proudy přicházeli před tribunu. Počasí bylo slunečné. O půl desáté zazněly hymny a předseda a ved. taj. OV KSČ Jiří Biško uvítal účastníky. Na tribuně vedle místních zástupců byli i představitelé sovětské armády. Hlavní projev měl zástupce KV KSČ ing. Jiří Burián, který na příkladech ukázal konkrétní výsledky pracujících Kolínska. Po Internacionále následovala slavnostní přehlídka pionýrů, krojovaných skupin, 1350 sportovců a 35 alegorických vozů. Počasí, které slavnosti přálo udrželo návštěvníky i při dalším koncertu hudeb na náměstí.

56. výročí Velké říjnové socialistické revoluce bylo slaveno nejprve premiérou sovětského filmu Hořící sníh v kinu Jas, které se účastnila i delegace sovětských tvůrčích pra-

covníků a herec Boris Tokarev, představitel hlavní role. Ve středu 7. listopadu po poledni položili zástupci ONV, MěstNV, SNB a společenských organizací NF věnce u pomníku V.I.Lanina na sídlišti, kde byla potom čestná stráž armády, pionýrů, Lidových milic a sovětské armády. Odpoledně bylo slavnostní zasedání v Krajském divadle v Kolíně. Za předsednickým stolem byli zástupci všech složek politických i správních orgánů a zástupci sovět. armády. Zasedání zahájil předseda OV NF Jaroslav Zícha a o významu Října promluvil ved. tajem. OV KSČ. s. Jiří Biško. Po jeho projevu byli vyznamenáni zástupci nejlepších závodů okresu. Putovní prapor družebního okresu Voskresensk převzali zástupci závodu Kablo Kolín. Čestné diplomy obdržely závody Tesla a Keramo. Druhou část slavnostního programu vyplnili členové Krajského divadla v Kolíně pásmem poesie a hudby s tematikou Sovětské země.

Této oslavě předcházela předcházela přísaha nových vojáků kolínské posádky na náměstí obránců míru. Přísaze byli přítomni v hojném počtu občané Kolína, pionýři, zástupci závodů a rodiče nových příslušníků armády.

Závěr Měsíce přátelství byl oslaven v pondělí 17.prosince slavnostním zasedáním v Krajském divadle všech okresních, městských, stranických a státních orgánů. Hlavní referát měl předseda ONV s. Vlastimil Mácha, jenž seznámil mimo jiné účastníky s okresním závazkem na rok 1974, který má dosáhnout výše 56 milionů korun. Nejlepší pracovní kolektivy ze závodů a nejlepší jednotlivci byli vyznamenáni čestnými odznaky. Druhou část programu vyplnila umělecká skupina sovětského vojska, která měla u diváků velký úspěch.

N á v š t ě v y .

Kolín svou polohou blízko Prahy a některými svými závody a insitucemi, které svou důležitostí nebo velikostí přesahují nejen rámec okresu, alej státu, se stává často cílem návštěv z domova i z ciziny. První letošní návštěvou byli družstevníci, kteří se v počtu 40 zastavili v Kolíně při svém návratu z pražské výstavy 50 let SSSR. Byli to členové, družstva Frýdek-Místek. Město je přijalo velmi srdečně a byli to hlavně členové kolínského divadla, kteří jim přpavili velmi hezký program a pracovníci Obchodních tiskáren v Kolíně, kteří jim ukázali všecky provezy. Poprvé měli také možnost vidět Agrocentrum v Kolíně, které slouží zemědělským podnikům.

Jméno Voskresensk patří ke Kolínu zrovna tak, jako když se ve Voskresensku ozve slovo Kolín. I tam je pojmenovaná ulice podle Kolína a proto také návštěvy z Voskresenska v Kolíně a naopak jsou velmi časté. V květnu zavítala na náš okres 30 členná skupina odborářů z okresu Voskresensk. Navštívili státní statky v okolí a závod Synthesia v Kolíně. Večer se konala s hosty beseda.

V červnu přijeli do Kolína odboráři z Moskevské oblasti. Jejich návštěva platila Okresní odborové radě, kde bylo uvítání předsedou Chobotem, dále se podívali do starokolínské Kary, kde pro ně zaměstnanci připravili modní přehlídku. Pak navštívili výpočetní středisko v Tesle a závod Koramo.

Když v dubnu pořádal kolínský Svazarm svou výstavu železničních modelů, objevila se také na výstavě delegace tokijské televise z Japonska v čele s korespondentem panem

Keiji Teramoto, který pořizoval filmové záběry pro japonskou mládež. Na výstavě bylo 108 exponátů od 50 modelářů, řada železničních modelů, což Japonce velmi zajímalo.

V březnu navštívila n.p. Teslu bulharská delegace v čele s místopředsedou vlády profesorem Popovem. Delegaci doprovázel bulharský velvyslanec v Praze a náš federální ministr strojírenství Josef Šimon. Předmětem návštěvy bylo předvedení úrovně technického výzkumu, vývoje a výroby řídicích systémů pro číslicové řízení obráběcích strojů.

V červnu přijela do Kolína tříčlenná delegace lublaňského závodu Izolírka a navštívila kolínský závod Stavební izolace. Byla navázána bohatá spolupráce obou závodů, protože Izolírka již spolupracuje s naším Výzkumným ústavem stavebních hmot v Brně.

V květnu přijela do Kolína na návštěvu sedmičlenná delegace pracovníků konsumního družstva z Roztocku v NDR. Vedoucím byl předseda odborové organizace H. Dreffin. Byli přijati předsedou MěstNV s. Šeclem, prohlédli si radnici a navštívili vzorné prodejny v okolí Kolína. Zúčastnili se také slavnostní schůze Jednoty a před odletem položili věnce u Leninova pomníku.

Koncem května přijela do závodu Frigera dvoučlenná delegace pracovníků kubánského velvyslanectví, kterou vedl první tajem. Jorge Rodriguez Grollo. Seznámili se v závodě se členy brigády BSP kubánské revoluce a po prohlídce závodu se konala v zasedací síni slavnostní beseda. Odpoledne navštívili Kutnou Horu. V téže době navštívil závod Tatra kubánský ministr cukrovarnického průmyslu Marcos Lage, jenž přijel hlavně proto,

aby dojednal pro Kubu objednávku kotlů pro cukrovarnický průmysl Kuby. Prohlédl si zároveň závod a za doprovodu ředitele Tatěy s. Chocholy projevil i souhlas tím, aby jedna brigáda socialistické práce v závodě nesla jméno kubánské revoluce.

Koncem dubna odejel do Sovětského svazu vlak družby, v němž byli dva kolínští účastníci.

Na letošní Kmochův Kolín přijeli už potřetí krajané, starousedlíci z East Bernard z Texasu v USA. Vedli je manželé Henrietta a Rudolf Klečkovi. R. Klečka bojoval za války v Anglii, kde se seznámil s našimi letci. Návštěvníci byli přijati na kolínské radnici předsedou MěstNV s. J. Šeclem.

V srpnu byla na Kolínsku na pozvání Čs. rady žen desítičlenná delegace žen z Kuby. V Kolíně se jim dostalo velmi vřelého přijetí a byly hosty OV Svazu žen. Kubánky byly přijaty na radnici a potom si prohlédly podnik Soja. Navštívily okolí města, seznámily se se životem žen a dětí v republice.

V srpnu navštívil Kolín generál Nikitin Kuzmič, osvoboditel Kolína v druhé svět. válce, který se zde sešel v přátelské besedě s příslušníky odboje. Generál Kuzmič je čestným občanem Velkého Oseka a vyprávěl o svých zážitcích jak jeho vojska osvobozovala Kolín.

V září navštívil závod Koramo generálplukovník Ivan Ivanovič Těniščev, vrchní velitel Střední skupiny sovětských vojsk. Za doprovodu ved. tajem. OV KSČ Jiřího Biška a podnikového ředitele ing. Jiřího Herouta si vzácný host prohlédl provozovny závodu, seznámil se se zaměstnanci, politickými a hospodářskými pracovníky a přijal i delegaci pionýrů. Jeho návštěva pla-

tila Koramu hlavně proto, že závod má družbu se sovětskými vojáky už od r. 1969.

V září zavítala do Kolína 35 členná skupina sovět. přátel ze Sverdlovska. Byla hostem Svazu čs.sovět. přátelství a LSD Jednota. Delegace položila věnec k pomníku Leninově na sídlišti, dále u památníku Rudooarmějců na hřbitově. Prohlédli si obchodní středisko Jednoty a vzornou prodejnu v Červených Pečkách. Z věžového domu Jednoty si prohlédli Kolín a účastnili se besedy s představiteli okresních orgánů.

9. listopadu přijeli do Kolína hosté z družebního okresu Voskresensk, aby se účastnili Měsíce čs.sovět. přátelství. Během čtyřdenního pobytu navštívili Státní statek Kolín, LSD Jednotu, Karu ve Starém Kolíně, Teslu, Koramo a Synthesii. Podívali se také do Prahy a v Kablu se účastnili schůze ZO KSC. Pracovníkům závodu předali Rudý prapor družebního okresu Voskresensk.

V říjnu se vrátil 15 členný kolektiv Lidových milicí z Kolína ze zájezdu ze Sovětského svazu. Byli to zaměstnanci závodu Koramo, kteří byli do země Sovětů pozváni, aby poznali úspěchy a bohatou kulturu země.

V říjnu přijela na kolínský okres skupina pracovníků firmy Budimex z Polska. Bude v rámci polsko-československé spolupráce stavět zdymadla v Týnci nad Labem a ve Veletově. Ředitele firmy ing. Korcila přijal tajem. OV KSC Kolín J. Říha.

Koncem listopadu zavítali do kolínského závodu tři odborníci-inženýři ze Sovětského svazu, aby převzali další zakázky pro výstavbu velké automobilky Kamaz, kterou Sovětský svaz buduje na řece Kamě. Kolínský závod dodává do Sovět. svazu stře-

dofrekvenční zařízení. Letos to je v hodnotě šesti milionů.

V říjnu navštívila Kolín delegace vedoucích zemědělských pracovníků z družebního okresu Rimavská Sobota. Delegaci přijal ved. tajem. KSČ s. J. Biško a za jejich doprovodu si delegace prohlédla některé zemědělské závody v okolí Kolína.

Komsomolská 35 členná delegace zakavkazských republik SSSR navštívila v listopadu Kolín a byla hostem OV SSM, kteří pro ni připravili velmi srdečné uvítání. Mladí si prohlédli kolínský pivovar, památky města a některé okolní obce, kde zvláště v Ovčárech pro ně připravili veselou zábavu.

Pod vedením tajem. oblastního výboru KSSS M.I. Ruděnkova přijela v prosinci delegace družebního okresu Voskresensk. Po uvítání všemi představiteli veřejného a politického života navštívila delegace řadu průmyslových závodů, prohlédla si památky Kolína, ale i Prahy.

Jako každým rokem byl i letos Kolín cílem řady návštěv, které se seznámily nejen s bohatou historií kraje, ale i s jeho moderním vývojem a růstem.

Ostatní kulturní události.

Kulturní život v Kolíně je velmi bohatý a mnohostranný. Je však třeba jej koordinovat, protože se mnohokrát sejde řada kulturních podniků do jednoho týdne nebo dokonce dne. Už v minulých letech byl vytvořen jakýsi model kulturního a společenského života v Kolíně, který odlišoval aktivní, vytváření kulturního života od masového konzumování kultury prostřednictvím technických zařízení v domácnostech, což člověka společensky odcizuje.

Proto záleží hlavně na kulturních zařízeních v závodech a společenských a zájmových organizacích, aby dovedly vytvářet prostředí pro aktivní kulturní činnost. Chybí tu ochotnická divadelní práce, loutkové divadlo pro děti, řada pionýrských kluboven, středisko dospívající mládeže aj. Mnoho sice vytvářejí některé organizace /Svazarm, tělovýchovné jednoty/ ale omezují se jen na členskou základnu, chybí tu kulturní časopis, který by vážně a hodnotně seznamovat s kulturním děním nejen ve městě, ale i ve státě /časop. Kupředu má jiné poslání, muzejní Klíč zanikl/ Snad část toho vyplní nově budovaný Kulturní dům.

Zatím jsou tyto úkoly plněny odděleně řadou kulturních institucí, z nichž hlavní činnost vytváří Sdružený závodní klub /je však vázán hodně na svou členskou příspěvatelskou základnu/ dále knihovna, něco málo museum. Národní výbor sám nemá dosud kulturní zařízení, jež by mohlo plnit zásady jeho kulturní politiky. I když je kulturních podniků v Kolíně dost, jsou to vždy podniky jednotlivých organizací bez širšího společenského dopadu.

Středisko státní památkové péče Střeočeského kraje evidovalo na okrese stav ochrany památek. Bylo zjištěno, že je malá bezpečnost v museích před zcizením nebo znehodnocením, řada předmětů už před lety zapůjčených se dosud nevrátila na původní místa, gotická okna v kolínském chrámu jsou už 20 let mimo Kolín a některé věci určené k restaurování se vůbec nevrátily. To je také jeden z kulturních nedostatků.

V. ročník doutěže Zpěvák Polabí byl v dubnu pořádán k X. světovému festivalu mládeže a studentstva. Pořadatelem bylo Okresní kulturní středisko v Kolíně. Titul Zpěvačka Polabí získala českobrodská studentka Milena Hačická, za zpěváků byl nejlepší Jaroslav Tvrdík z Týnce nad Labem. Návštěva byla veliká.

Letos vyšel už sedmý svazek Střeočeského sborníku, který přinesl rozsáhlý článek kolínského archiváře Zd. Bisingera „Kolínská kina v l. 1911 - 1945. Dosud žijící devadesátiletý zakladatel kolínského prvního kina, Karel Franc byl autorovi důležitým pramenem k této velmi zajímavě studii.

Velký zájem na Kolínsku je stále o dvě starší publikace, J. Procházky Kolín ve fotografii a Chvalovského knihu František Kmoch.

MěstNV v redakci Jiřího Procházky počal vydávat Zpravodaj Městského národního výboru. Je zatím určen pro potřebu poslanců MěstNV, je prozatím cyklostylován, ale přeci aspoň vedle zpráv o zařazení výboru a rady přináší články o Kolíně v minulosti, o významných rodácích a událostech.

P r ů m y s l

Kolínský průmysl je základním ekonomickým faktorem nejen v Kolíně a v okrese, ale hraje i důležitou celostátní roli. Jeho kapacita každým rokem roste, počet zemí, do nichž exportují své výrobky je neustále větší a některé závody mají klíčové postavení ve svém oboru v celém státě. V celém Středočeském kraji dosáhl objem průmyslové výroby v r. 1972 přes 42 miliard korun. Na této položce se podílí průmysl okresu Kolína 3,4 miliardy korun. Podíl okresu na produkci kraje se od r. 1966 zvýšil z 6,8% na 8,1%. Tehdy byl okres na 7. místě v kraji, nyní zaujímá páté místo. Kolínský okres dosáhl ze všech okresů kraje nejrychlejšího růstu - 8,8%. Za ním je Praha-Západ, Mělník, Příbram a další.

V poslední době se věnuje maximální pozornost nejvyšší hospodárnosti výroby. Jedním z ukazatelů je poměr mezi růstem produktivity a nákladech na mzdy. Nejlepšího poměru mezi těmito ukazateli bylo dosaženo právě na kolínském okrese, kde v r. 1972 byl růst mezd /průměrných výdělků/ jedním z nejpomalejších. Dnešní skutečný průměrný výdělek na okrese činí na konci minul. roku 2054 korun. Přesto, že Kolínsko svou rozlohou nepatří k největším okresům v kraji, intenzitou a efektivností výroby patří mezi přední okresy. Plán průmyslné výroby byl v minul. roce 1972 splněn na 102,6%. Ani letos se tempo výroby nezměnilo. I letos hrubá výroba překročila 100% /103,3%/ a výroba zboží 103,1%. Zvýšení výroby v celookresním měřítku byl o 6,8% tj. o 186 milionů korun. Příznivé plnění plánů výrobních úkolů mělo vliv i na plnění plánu exportu. Za letošních deset měsíců

bylo vyvezeno výrobků v hodnotě 284,4 milionu korun a roční plán byl překročen o 8,6%. Zvýšení exportu proti loňskému roku je o 35 milionů korun. Na tomto úspěchu se podílí hlavně samo město Kolín, které soustřeďuje převážnou část průmyslu okresu. Na překračování plánu výroby a exportu se podílejí hlavně tyto závody:

Synthesia: V závodě bylo utvořeno 6 skupin techniků, které dostaly konkrétní úkoly a náměty k řešení. Tyto týmy pracovaly pod vedením zkušených techniků. Kromě toho se tam vytvořilo 21 kolektivů soutěžících o titul BSP a je v nich zapojeno 404 zaměstnanců. Závod splnil roční plán exportu už koncem listopadu a vyvezl výrobky pro textilní a chemický průmysl za 41 mil. korun. Proti loňskému roku je to o 55,9% více.

Koramo: Závod dal svým zaměstnancům pěkný dárek k vánocům. Osmnácti párům mladých manželů přidělil byty. Tímto způsobem se závod stará o stabilitu svých pracovních kádrů. V únoru přijel do závodu ministr ČSR ing. Leopold Lér, který se účastnil velké besedy s delegáty všech kolínských závodů o financování, plánování, sociálních otázkách, zahraničním trhu, pracovních silách aj. Ministr navštívil některé provozy.

Při hloubení výkopu pro stavbu rampy narazili dělníci v Koramu na nevybuchlou zápalnou bombu, pozůstatek druhé světové války. Byla zneškodněna pyrotechniky z Prahy.

Za splnění výrobních plánů v r. 1972 obdržel závod Čestné uznání od nejvyššího stranického orgánu kraje.

V druhé polovině letošního roku počalo Koramo své výrobky

vyrábět už se sovětské ropy. Sovětskou ropu už závod odebírá delší dobu z ropovodu Družba a její zpracování od r. 1955 vzrostlo na třicetinásobek. V současné době stojí závod před výstavbou nového olejářského bloku, který bude moderní technologií zabezpečovat výrobu olejů pro celou naši republiku. Zase jeden závod, jehož význam daleko přesahuje rámec okresu. Saharská expedice, která odjela v srpnu do Alžíru, používala k mazání svého vozu Tatra 148 právě oleje Super Mogul z kolínského Korama.

Závod má velký sortiment výrobků od pohonných látek a motorových paliv, až po automobilové oleje, parafiny, asfalty, topné oleje a mazadla. Poptávka po výrobcích Korama zvláště ze zahraničí stále roste.

Tatra: Příchodem nového roku nastoupil do závodu nový ředitel Jaroslav Chochola, který působil třináct let v závodě Karborundum v Kolíně. Závod zakoupil nový svářecí automat ze zahraničí na sváření mebránových trubkových stěn pro kotle. Tento automat neobyčejně zvýší výrobní kapacitu. Technici zvýšili výkon některých kotlů o 13% zamontováním difusní vložky do hořáků, čímž se zdokonalilo spalování a ušetřilo palivo. V závodě v I. pololetí pracovalo 22 brigád socialistické práce. V prosinci se sešlo v závodě 240 odborářských delegátů za účasti podnikového ředitele ČKD Dukla Praha V. Fialy, ved. tajem. KSČ okresu s. J. Biška a ostatních veřejných činitelů města. Byla projednána a schválena kolektivní smlouva na příští rok. Zvýšená výroba na r. 1974 má být za 394 miliony korun.

Frigera: Závod patří k největším kolínským exportérům výrobků, které byly mnohokrát oceněny státními vyznamenáními. Největším odběratelem je Sovětský svaz. Závod je největším výrobcem v oboru středního chlazení v ČSSR, jeho výrobky jsou určeny hlavně pro potravinářství a zdravotnictví. Podnik je zapojen do mezinárodní dělby práce v rámci RVHP. Dohody mezi SSSR, NDR a podnikem Frigery v oboru chladicí techniky umožňují kolínskému závodu specialisaci výroby a koncentraci pro specialisovaný sortiment. Všecky výrobky jsou vyráběny kompletně a závod tím nabývá významného mezinárodního poslání. Opět závod, jehož význam přesahuje hranice státu. 20. prosince obdržel závod „Prapor Moskevské oblasti“, jenž je udělován podnikům, které se v rámci Středočeského kraje umístily jako první. Letos za 9 měsíců překročil závod plán exportu o dva a půl milionu korun a plánovaný zisk o 8,5 milionu korun.

Tesla: Před pěti lety počaly kolínský závod opouštět výrobky určené pro číslicové řízení obráběcích strojů. Dnes už je závod známým producentem těchto výrobků, neboť je velmi ceněna jeho schopnost urychleně dodat novou žádanou techniku. Tradiční telekomunikační výroba a palubní radiotechnika se rozšířila o další obor. Závod vyrábí 5 typů řídicích systémů a tři typy odměřování. I zde měli řadu potíží při zavádění nové výroby. Dnes už jsou schopni uspokojit náročné potřeby národního hospodářství. Protože je u nás velmi rozvinuta výroba obráběcích strojů, je budoucnost tohoto závodu velmi příznivá. Už dnes je objem jeho výroby několikanásobný proti letům minulým. Číslicové řízení

obráběcích strojů se zavádí v mnoha závodech a velká část těchto výrobků Tesly je určena pro vývoz. Závodu tím narůstá do budoucna velká řada úkolů, které však činí z Tesly podnik s bohatou perspektivou. Dnes je co do počtu zaměstnanců největším podnikem na okrese. 13. listopadu splnila Tesla letošní plán exportu do socialistických zemí.

Isol: V červnu oslavil podnik 20 let svého trvání v rámci národního podniku. Tento závod Stavební izolace obdržel ke svému jubileu Rudou podnikovou standartu jako nejlepší podnik z desíti v tomto oboru. Závod bude v nejbližší době rekonstruován a rozšířen o výrobu minerální plsti.

OTK: Závod staví nové provozovny na Polepské cestě, které po svém plném dokončení budou představovat jeden z nejlepších závodů toho druhu v Evropě. Závod se vedle tradiční výroby kalendářů, v nichž má tákřka státní monopol, specialisoval v poslední době na tisk pro výpočetní techniku, kterou v rámci RVHP exportuje do většiny socialistických států. Dostal nové stroje, jež znamenají nejmodernější výrobu. Je to opět jeden z závodů, jehož význam jde daleko za hranice Kolína. Výrobní plány závod splnil a překročil a v příštím roce má jeho plán zvýšit o 14 milionů korun.

Na 250 delegátů z celé republiky se shromáždilo ke Dni nové techniky, který uspořádal Okresní stavební podnik v Kolíně na téma Evidence materiálu a jeho skladování. Cílem tohoto setkání bylo předání zkušeností a způsobu, jak čelit ztrátám ve stavebnictví

Z d r a v o t n i c t v í

a h y g i e n a

Ochrana prostředí

MěstNV a ředitelství nemocnice s poliklinikou v Kolíně uzavřely mezi sebou dohodu o spolupráci, dohodu, která se každým rokem kontroluje a prodlužuje. Kolín byl rozdělen na větší počet obvodů /9/ a ty jsou nyní v počtu obyvatel rovnoměrné. /ca 3500 na jednoho lékaře/ Kromě toho byla jako první ve Středočeském kraji zavedena kvalifikovaná péče o staré občany, která byla letos prováděna v 6 obvodech. Rozšířena byla i služba pediatrická, kromě toho síť dětských poraden a péče o děti zdravotně ohrožené. Byla zavedena i žurnální služba - byl vyčleněn jeden lékař, který vyjíždí k akutním případům onemocnění a úrazů. Každý vůz zdravotní služby je doprovázen kvalifikovanou zdravotní sestrou. Velké závody mají své lékaře s ordinacemi, zubolékařskou službu s moderním vybavením zubolékařské techniky. Některé závody pomýšlejí na vybudování vlastní kliniky.

Budova polikliniky svými prostorami nevyhovuje ani lékařům, ani čekajícím pacientům. Nejdelsí čekací dobu má stále oční oddělení. Byl zajištěn i lékař-psychiatr a posílen personál v poradně pro ženy. Pod stálým lékařským dozorem jsou jesle a mateřské školy, pravidelné kontroly lékařů jsou i ve školních jídelnách.

Od r. 1963 do r. 1972 byla zaznamenána vysoká nemocnost a úrazovost /bez JZD/ Úrazy sice tvořily menší část, ale stojí za povšimnutí, že úrazy byly získány převážně v mimopracovní době. Nejvyšší průměrný denní stav práce neschopných pracovní-

ků byl v r. 1970 2026 lidí /platí to pro celý okres, ale Kolín počtem svých závodů zde participuje nejvíc/ V r. 1970 byla také nejdelší průměrná doba trvání jednoho onemocnění 17,9 dne. V loňském roce se snížila na 16,7 dne. V r. 1971 byly 2 smrtelné úrazy, v r. 1972 už pět.

Postup vzdělanosti, četba lékařských knih a častější návštěvy lékařských zařízení vedou u některých lidí k samoléčbě, ke hromadění léků v domácích lékárníčkách a k nadměrnému požívání některých léků, zvláště těch, které jsou v lékárnách volně k dostání. Nejhorší jsou případy, kdy lidé používají léky, jež zůstaly po zemřelých členech rodiny v dobré víře, že lze léčit podobné nemoci stejným lékem. Často se těchto léků zmocní i děti.

Lednové období chřipky nebylo letos tak silné jako v předcházejících letech, ačkoliv i tentokrát byly dny, kdy ambulance vyjížděla za sobotu až dvaosmdesátkrát. Hlavní podíl na tomto počtu měla právě chřipková onemocnění, ale díky preventivní lékařské péči byla letos zdolána velmi rychle. Jiným radostným poznáním je to, že se nevyskytl ani jeden případ dětské obrny ani v Kolíně, ani v republice.

Kolínská zdravotnická škola přijala na týdenní pobyt 10 studentek ze zdravotnické školy z Berlína se dvěma profesory. Současně na stejnou dobu odjelo do Berlína 10 nejlepších žákyň z Kolína. Tato výměnná praxe se uskutečňuje už po dva roky. Studentky z Berlína si prohlédly kolínskou nemocnici, všechna oddělení a besedovaly s řed. OÚNZ MUDr Příbylem o zdravotnických zařízeních na Kolínsku.

Stálým nedostatkem v našem městě je množství exhalací z průmyslových závodů a prašnost kolínského ovzduší. Velký průmysl, který je v Kolíně soustředěn na poměrně malé ploše a stále ještě velké množství domácích topenišť znečišťují ovzduší města. Kromě toho vzrůstající automobilová doprava přispívá k tomu, že ovzduší je stále ještě zdravotně závadné. V r. 1972 bylo prováděno v Kolíně nové měření padání prachu na 21 stanovištích. Bylo zjištěno, že ovzduší ve městě, pokud jde o přítomnost pevných látek lze hodnotit jako středně znečištěné. Koncentrace plyných látek je neustále měřena, zvláště obsah kysličníku siřičitého, který je zdraví nejškodlivější. Kolínské chemické závody spalující uhlí, mazut a oleje jsou největšími poškozovateli ovzduší už také proto, že jejich závody mají poměrně nízké komíny a exhalace jdou do dýchací zony obyvatel.

Nelze říci, že by se samy závody nestaraly o zlepšení, ale pokračující rozvoj průmyslu vyžaduje stále větší náklady na hygienická opatření.

Kolín byl opět vybrán jako jedno z měst, kde hygienická služby bude průběžně měřit koncentraci kysličníku siřičitého. Velká opatření na ozdravení ovzduší jsou ovšem nákladná. Podle posledního měření bylo zjištěno, že největší množství prachu spadne u lihovaru 30 gr/m² za 30, což činí 356 tun/km² za rok. Nejmenší množství spadne budovy požárníků, na Ohradě a v Kolíně VI /Na výfuku./ Jednotlivé závody už vypracovávají plány ozdravných opatření a dvakrát ročně předkládají zdravotní komisi plnění těchto plánů s konkrétními termíny. Většina plánů

je zaměřena na snížení exhalací, odstranění jedovatých látek z odpadních vod, snížení úrazovosti a zlepšení sociálních podmínek v provozech. Zvýšené výrobní úkoly vedou nutně mnohdy ku znečišťování vzduchu i vody. Některé závody musí vynakládat velké částky na tato ozdravná opatření. /Synthesia přes 4 miliony korun, Koramo přes 2 miliony, Tesla a Tatra přes jeden a půl milionu korun ročně/. Jsou to ovšem závody, které mají největší podíl na znečišťování ovzduší a vod.

Jiným činitelem je automobilová doprava, která výfukovými plyny a také hlukem obtěžuje obyvatele. Je to namnoze způsobeno špatným technickým stavem vozidel. Často se pohybují v našich ulicích vozidla, která už do dopravy nepatří. V letoš. roce orgány Veřejné bezpečnosti zadržely 2810 /! / osvědčení o technickém průkazu a z toho 240 případů za nadměrné kouření vozidla.

Tím vším v Kolíně trpí nejen lidé, ale i příroda. Služby města obhospodařují 35 ha veřejné zeleně. Udržováno je jen 26 ha, protože zbytek tvoří Borčky na Zálabí, které jsou ve správě Čs. státních lesů závod Nymburk. Bohužel to Borčky cítí. Kdysi les, který zářil čistotou, je nyní zarostlý a neupravený, ačkoliv by to byla ideální rekreační oblast města.

Péče o čistotu města naráží bohužel na nedostatek pracovních sil, a mechanisace nelze všude použít, zvláště na chodnicích, kterých je ve městě 74 km². K odvozu popela je ve městě rozmístěno 6533 popelnicových nádob a 123 kontejnerů. Kontejnerový způsob byl zaveden letos hlavně na sídlišti, kde budou další stavby vybaveny pouze tímto způsobem odvozu odpadků. Popelnicové nádoby odváží jednou týdně vůz Kuka a skládka odpadků je na Vinici.

V letoš. roce byla vypracována koncepce na zásobování Kolína pitnou vodou, v níž se počítá do r. 2000 se 44 tisíci obyvatel. Dnes má Kolín vodu ze tří míst. Vinice-Tři Dvory, prameniště u Štítar a u letiště směrem na Zibohlavu. Do veřejného vodovodu se dostává v letoš. roce 140 l/sec. Posledních několik let bylo velmi suchých, takže poklesla hladina spodních vod a ke zhoršení přispělo i to, že vzhledem k teplému počasí byl velký odběr pitné vody. Proto byla MěstNV vydána výzva, aby občané šetřili vodou, omezili kropení zahrádek, mytí aut ap.

Provisorní a dočasné koupaliště má dnes Kolín ve Třech Dvořech ve vybagrovaném pískovišti. Už dnes mnohdy nedostačuje svou rozlohou a část se chodí koupat do dalších pískových jam, které jsou v sousedství. V letních měsících tam bývá na 2000 lidí. Snad odpomůže stavba plaveckého stadionu, která pokračuje na sídlišti, ale už dnes lze říci, že nebude dostačující. Řeka Labe vzhledem k odpadním vodám ze závodů je ke koupání nezpůsobilá. Je to bohužel anomalie, když Kmochův valčík zpívá o stříbropěnném Labi. Moderní technika, průmyslový rozvoj a vědecko-technická revoluce se musí zamyslet nad tím, kam spějí, když jejich působením hyne rostlinstvo, znečišťuje se voda, kazí ovzduší a zdraví lidí. Je nejvyšší čas, aby nastal radikální obrat, nechceme-li si sami vytvářet podmínky pro zhoršení životního prostředí. Kolín je v pořadí čistoty ovzduší na sedmém místě ve Středočeském kraji. Lesy činí pouze 18% rozlohy okresu. Průmysl okresu je převážně soustředěn v Kolíně a jeho vysoká koncentrace působí negativně na celé životní prostředí.

D o p r a v a a b e z p e ě n o s t

Technický pokrok v dopravě postavil správu města a její dopravní komisi před řadu úkolů, které dřívější generace neznala. Počet automobilů roste velmi rychle a dopravní i parkovací situace je rok od roku horší. Vedlejší ulice města jsou už nočními garážemi, kde jedna strana ulice je obsazena parkujícími auty. Na místě zbořených domů na rohu Kovářské a Pražské ulice se tvoří dočasné parkoviště, aby se konečně odlehčilo náměstí, které je zvláště v sobotu dopoledna přecpáno auty. Jiné parkoviště bylo vytvořeno na Zálabí naproti lékárně. Je dosti prostranné a pojme velký počet vozidel. Většina ulic už je pokryta asfaltovým kebercem. Chybou ovšem je, že brzy po pokrytí vozovky přijdou kopáči a znovu vykopou příkop pro dočasný kabel. Spravení rozkopaného chodníku pak dá na sebe dlouho čekat.

Množství aut vyžaduje také množství garáží. Pro mnohé lidi je dnes auto modlou, které se věnují více než rodině nebo kultuře. Jedna moje známá mi povídala, že svého muže zná jen od zadu, protože hlavu má v každé volné chvíli pod kapotou. Garáž je stálý nedostatek a denně potkáváme na ulicích auto s nápisem „Autoškola“, které zaučuje nové majitele aut. Zdá se, že si budoucnost vynutí více hromadné autodopravy, protože už ani parkoviště u závodů nestačí a zabírají stále více místa.

Na počátku letošního roku byla dokončena generální oprava kelínského mostu. Deset měsíců se po mostě jezdilo jen jedním proudem, což mělo za následek tvoření nekonečných řetězů če-

kajících vozidel na obou stranách. Byl zaveden signálový systém, ale fronty vozidel zvláště v ranních a odpoledních špičkách šly na Zálabí až k železnižnímu přejezdu a ve městě až k poliklinice a v ulici Politických vězňů až k pojišťovně. Na jaře byla dokončena úprava chodníků na obou stranách, jen ten starý kousek dřevěné výplně na městské straně, který pamatuje nálet na Kolín, stále zůstává neopravený. Je to zvláštní, že dráhy se nemohou dohodnout na opravě, když zálabský přejezd byl stavěn za plného provozu na jedné z nejfrekventovanějších tratí. Opravu mostu zdržela nejvíce oprava parovodního potrubí a kompenzátoru. Dnes je most opět v pořádku. Jeho důležitost vynikne v tom, že je to od Prahy do Pardubic jediný labský přechod, který snese největší zatížení.

Vybouráním domů u nádraží byl získán velký prostor pro autobusové nářadí, kde mohou parkovat všechny linky. Bohužel prostor přímo před nádražní budovou zůstal ještě letos terčem kritiky. Teprve ve 3. čtvrtletí letošního roku se počalo s úpravou, která urovná dosavadní nerovný povrch a současně vyřeší příjezdy vozidel a pohyb chodců.

Kolín je dnes už vnitrozemským přístavem. Jeho připojení na labský dopravní systém začínalo už v r. 1911-12, když se Labe splavňovalo mezi Mělníkem a Obřístvím. To pak pokračovalo dále na sever a teprve po první světové válce bylo splavněno střední Labe Poděbrady, Kolín, Nymburk. Po vydání zákona z r. 1931 byly dobudovány zbývající objekty na trase Mělník-Kolín- I když hodnota těchto investic tvořila částku 850 milionů korun, bylo toto zařízení málo využíváno. V letech 1961-71 byla kapacita

využita jenom z 5%. Příčinou byla souběžnost železniční trati. Perspektivy lodní dopravy Kolínem jsou však veliké. Jakmile bude dokončena velká elektrárna ve Chvaleticích, což má být do roku 1968, má být přes Kolín dopravováno ročně 3.5 milionu tun uhlí ze severu Čech. Kromě toho se bude přepravovat fosfát, štěrkopísek, topné oleje atd. Bude to týdenní přeprava asi dvaceti tisíc tun, což předpokládá 35 tisícitunových plavidel denně oběma směry. Už dnes se počítá vedle dnešní Chvaletické elektrárny její podstatné rozšíření a zvětšení elektrárny v Opavovicích. Střední Labe se stane tedy důležitou tepnou, kudy bude do republiky proudit nepřetržitý proud pro energetiku. Proto byl už v r. 1969 založen v Praze ústav pro výchovu učňů v oboru „vodař“, kteří budou odbornými kádry pro všechny práce spojené s vodou.

Letos bylo Labe pro vodní dopravu otevřeno až 1. dubna. Posádky lodí čerpaly svou dovolenou, nebo pomáhaly kolínským závodům v jejich práci na souši.

Ke splavnění Labe nad Kolínem přišly na pomoc i skupiny Poláků, kteří u Veletova a u Týnce začali stavět nové zdymadlo a přeložku řečiště.

Rostoucí počet aut a nedostatek garáží vedl některé občany také k tomu, že si stavěli garáže bez povolení a na místech, která se k tomu nehodila. MěstNV musel toto počínání zarazit, neboť se tím mnohdy znehodnocovala půda a poškozovaly komunikace.

V květnu byl v Kolíně pořádán aktiv „Den nové techniky“, na němž byly ukázány nové metody údržby silnic a jejich povrchu velmi trvanlivým a levným způsobem. V příštích letech budou

silnice na našem okrese opravovány. Jedná se o světovou technologii zvanou Slurry Seal, což je metoda trvanlivých povlaků při prodlužování životnosti asfaltových koberců. Síla povlaku je asi 4 mm. Hlavním efektem je veliká úspora při údržbě jak na nákladech, tak i na pracovní výkon.

Ríjnové snížení cen některých automobilů, jež bylo vydáno vládním nařízením, mělo za následek nebyvalý zájem o koupi nových vozů. V oblastní prodejně Mototechny měli den po vyhlášení velký nával, když na 50 zájemců se v prodejně tísnilo. Zájem se soustředil sice hlavně na vozy Škoda, ale prodávaly se i Moskviče a Žiguli. Opatření vlády přivedlo tedy na naše silnice další nové vozy, ale dopravní obtíže tím ještě více vzrostou.

Pro pohodlí automobilistů a motorkářů byla na Zálabí otevřena nová čerpací stanice benzínu. Je to práce zaměstnanců červenopečecké Benziny, jimž v terénních úpravách vyšel vstříc kolínský MěstNV. Čerpadlo bylo v listopadu slavnostně otevřeno. Je vybaveno nejmodernějším příslušenstvím a v hodině může odbavit přes 100 vozů. Kromě toho je v plánu vybudovat na cestě ku Praze i moderní automatickou umývárnu aut.

Velký počet aut německé značky „Trabant“ měl za následek, že se brzy začaly tvořit kluby majitelů těchto vozů z NDR. Také v Kolíně se letošního roku v lednu vytvořil Trabantklub, jehož posláním je pomáhat svým členům radou, náhradními součástkami, umývárnu a hydraulickým zvedákem. Kromě toho pro ně pořádá i sportovní soutěže. Trabantklub je členem Svazarmu a je součástí velké skupiny trabantistů, jichž je v republice už na devět tisíc. Je to způsobeno hlavně nízkou cenou vozidla.

V dnešní překotné dopravě, kdy počet vozidel na silnicích roste nebyvalým tempem, jsou vzácní ti řidiči, kteří dovedli jezdit bez nehody statisíce kilometrů. Vyžaduje to nejen odbornost, ale i klínost v rozhodování. Proto těmto řidičům při dosažení miliontého kilometru bez nehody je udělována odměna a jejich jména jsou uvěřejňována v tisku. Letos se stal v lednu takovým milionářem František Vaníček z Kolína, řidič ČSAD, jemuž představitelé zákl. organizace KSČ, odborů, vedení závodu, soudruzi z Veřejné bezpečnosti, spolupracovníci a manželka s vnuky blahopřáli tomuto vzácnému výkonu. Řidič Vaníček jezdí už 22 let a z toho 10 let na lince Kolín-Sány.

Železničářům Sdělovací a zabezpečovací distance v Kolíně bylo v květnu odevzdáno čestné uznání za dobrou práci a vnitropodnikovou soutěž.

V letošním roce byl zaznamenán také pokles nehodovosti na dopravních cestách. Týká se to hlavně nehod, jichž příčinou byl alkohol. V rámci okresu bylo v minulém roce 573 dopravních nehod, při nichž bylo 22 mrtvých, 85 těžce raněných a 242 lehce raněno. Na materiálních škodách to činilo 5,559.750 korun. V samotném městě bylo 112 dopravních nehod, při nichž byli 4 osoby zabity, 14 těžce a 43 lehce raněno. Materiální škody činily 820.500 korun.

Za rok 1973 bylo v Kolíně 20 dopravních nehod, při nichž jedna osoba zemřela, 2 byly těžce a 9 osob lehce raněno. Škoda činila 113.000 korun. Je to sice pokles a dosti značný, ale přibývajícímí auty nehodovost bude stoupat. Nejvíce nehod mají na svědomí samotní řidiči motorových vozidel, ale i chodci.

45

Za dopravní přestupky bylo v r. 1972 postiženo 1623 osob částkou 83.510 korun a to jenom v rámci samotného města. Nejvíce postiženi byli řidiči pro přílišnou jízdu, předjíždění a nedání přednosti v jízdě.

Na řadě uličních schůzí i občanských výborů, na schůzích KSČ i v závodech byla v tomto roce věnována velká pozornost boji proti kriminalitě, zvláště u mládeže. Celkově bylo zjištěno, že nenastal obrat v počtu stíhaných pro trestné činy a přečiny. Množí se i případy organizovaných skupin, které provádějí trestnou činnost a poškozují národní hospodářství. Kromě toho je znepokojující větší počet mladých lidí v trestné činnosti. Proto se v poslední době přečiny proti ekonomickým zájmům počínají posuzovat velmi přísně, protože se častěji objevují manka v obchodech a defraudace peněz v závodech, falešné výkazy, při čemž se obyčejně zjišťuje, že byla nedostatečná kontrola revisních orgánů.

Trestná činnost mládeže je zaviněna hlavně nadměrným požíváním alkoholu. Ten je hlavním viníkem nejen na kriminalitě, ale i nehodovosti na silnicích. Proto jednotlivé odbory MěstNV vypracovaly komplexní opatření na tomto úseku. Ovšem dokud budou pokuty těm, kteří podávají řidičům a mladistvým alkohol tak malé, že se jim vyplatí je zaplatit, pak se těžko dojde k výsledku. Mnozí mladí lidé mají dostatek peněz, aby si alkohol opatřili. Jsou ho v obchodech plné výklady. Mnohdy tu působí i špatný příklad dospělých. V závodech se pije při každé příležitosti. Stačí svátek, narozeniny, svatba nebo narození děcka a je důvod k napití. Někteří vedoucí hostinských místností a ta-

nečnicích sálů nedodrží nařízení o podávání alkoholu mladým. Bylo by dobře, aby bylo méně propagace alkoholu v obchodech a k dostání více nealkoholických nápojů, lahodných limonád a ovocných šťáv, zvláště v létě. Větší dopad na rodiče, kteří sami holdují nemírně alkoholu.

Mladí lidé touží po autech a nemohou-li si je koupit, velmi často je zcizí, jen aby se projeli. Dochází k poškození vozu, ale i k úrazům. Krádeže aut se množí, ale množí se i vylupování chat, přepadení a znásilnění.

V r. 1972 bylo zcizeno 20 osobních aut. Veřejná bezpečnost sice pachatele nebo auto ve všech případech našla, ale čin byl spáchán. Rozkrádání socialistického majetku se vyskytlo v rámci města v 60 případech, ublížení na zdraví 20 případů, krádeží 113, výtržnictví 10 a 5 případů příživnictví.

V případech vloupání do prodejen nebo restaurací se jedná většinou o živly, jež nejsou z Kolína a do Kolína přijedou pouze proto, aby tu něco provedli.

V případech mladistvých se jedná většinou o rodiny, kde není zjištěna dostatečná výchova, rozvrácená manželství nebo alkoholism v rodině. Násilnou činnost nebo ublížení na zdraví páchají většinou recidivisté, kteří už jednou pro podobný delikt byli trestáni. Hraje tu zase roli alkohol, protože většina těchto činů byla spáchána v hostincích.

Nejčastějšími přečiny jsou krádeže v závodech nebo v bytech, přečiny proti pracovní kázi nebo příživnictví. Celkem bylo v r. 1972 spácháno 276 podobných přečinů. Převážně se jedná o krádeže motorových součástí, krádeže jízdních kol nebo zcizení osobních věcí ze šatnových skříněk.

Na nádraží byly zavedeny kontroly osob, což se provádělo i ve vnitřním městě. V noci se pohybuje ve městě řada osob a byla zjišťována jejich totožnost a pobyt. Celkem bylo takto perlustrováno loni 1895 osob. Některé z nich byly usvědčeny z nezákonných činů.

Hlídková služba byla na poč. letoš. roku nově organizována. Hlídky nastupují od 6-18 hod, další od 18-6 hod. Jejich služby je překryta další hlídkou od 20-4 hod. Převážná část hlídkuje v Kolíně IV, a I. a v Kolíně II, kde dochází k největší trestné činnosti.

Kromě příslušníků VB spolupracuje i jednotka Pomocné stráže pro Kolín-město. Pomáhají hlavně v noční době spolu členy VB. Jejich práce je velmi účinná hlavně při zajišťování oslav a výročí.

Vyskytují se i případy krádeží v samoobsluze, stavby bez povolení, zvláště garáží a přestupky zanedbání řádné školní docházky dětí. Správní komise projednávala i 22 případů porušování občanského soužití, sousedské hádky a vyhrožování, dále zanedbání opatření před požárem.

Protože okresní soud nevede zvláštní statistiku pro Kolín-město, uvádíme jen počet případů v okresním měřítku. Vyplývá z něho, že počet obžalovaných činil v r. 1966 514 osob a v r. 1972 už 720 osob. Z toho bylo v r. 1966 50 mladistvých do 18 let, v r. 1972 105. Počet odsouzených byl v r. 1966 449 osob, v r. 1972 654 osoby. Z toho v r. 1966 40 osob mladistvých do 18 let, v r. 1972 66 mladistvých.

Rozvodová agenda, která se projednává u okresního soudu má na okrese stoupající tendenci, ale jen do r. 1971. V r. 1966 bylo na rozvod navrženo 173 manželství z toho bylo 148 skutečně rozvedeno. Počet návrhů potom stoupal /1967-174, 1968-203, 1969-214, 1970-216, 1971-210/ Z toho bylo rozvedeno v r. 1967 147 manželství, 1968 190 manž., 1969 229 manž., 1970 206 a 1971 190 manželství. V loňském roce 1972 byl 178 návrhů a 140 rozvodů. Poručenská agenda měla 1162 případů.

V srpnu přišel do obchodu s elektropotřebami mladík oblečený do vojenského stejnokroje, předložil falešnou objednávku a bylo mu vydáno zboží v hodnotě 4885 korun. Do téže prodejny se v listopadu vloupal pachatel a odcizil zboží v hodnotě 12 tisíc korun.

V listopadu došlo nanádraží v Kolíně k úniku chloru z přepravované zásilky, který otrávil některé zaměstnance uvedeného pracoviště. Přes veškerou pomoc lékařů tři z nich zemřeli v nemocnici.

Jeden občan z Kolína byl v lednu odsouzen okr. soudem, protože fotografoval nedospělá děvčata za účelem získání pornografických snímků.

Anály okresního soudu zaznamenávané týdně v místním časopise vykazují neustále případy krádeží aut nebo vloupání do prodejen, a jsou to stále recidivisté, kteří po výkonu trestu páchají nové trestné činy. Je také smutným úkazem, že se mezi pachateli objevují často i ženy, které vyhledávají hostince, sledují opilé občany a okrádají je často o peníze. Jsou mezi nimi hlavně ženy cikánského původu.

Z e m ě d ě l s t v í

Naše zemědělství za posledních 25 let prošlo takovým vývojem, jakým neprošlo za celých tisíc let trvání našeho státu. Mnozí z našich spoluobčanů si ani neuvědomují jak se změnila nejen struktura venkova, ale i myšlení lidí. Jak z naší řeči vymizely výrazy jako šafář, poklasný, děvečka, čeledín, výměnek, jak přestaly soudy o meze, spory mezi příbuznými o půdu a mnoho jiných věcí. Místo toho nastoupily výrazy jako jednotné zemědělské družstvo, rostlinář, předseda družstva, traktorista, traktorová stanice, záhumenek /ale i ten mizí/a řada podobných. Venkov se změnil k nepoznání. To staré lpění na „rodné půdě“ se proměnilo v úvahy jak půdu zlepšit, meliorovat, jak nejlépe hnojit, které rostliny budou nejvíce půdě vyhovovat a ona jim, jakých strojů použít. Místo kravských a volských potahů se objevily traktory, kobajny, zmizely kosy a řady ženů, ve vesnicích se zřídily žňové jídelny, kulturní domy, kina, samoobsluhy, dnes není jediná obec na okrese bez elektriky, domky se zkrášlily a vesnice se hustou sítí autobusů přiblížila k městu. V poslední době se sousední zemědělská družstva v rámci koncentrace a specialisace zemědělské výroby slučují ve větší celky v rozsahu 2 - 4000 hektarů. Dnes už by se sotva našel sedlák, který by se chtěl vrátit ke starému způsobu poláření a oddělenému chovu dobytka. Úspěšný vývoj, jenž ukázal správnost nastoupené cesty před 25 lety, může zvyšovat rok od roku plány zemědělské výroby a urychlovat tak cestu k cíli, jímž je neustálé snižování dovozu obilovin.

Stejným vývojem, snad ještě rychlejším prošlo i zemědělství Kolínska a státního statku v Kolíně. Dvě předcházející léta, jež byla nad obyčej suchá, je projevila sice na výsledcích ve výrobě cukrovky a píce, ale ve výrobě obilovin dosáhl kolínský okres úspěchu, když se průměrným výnosem 40,8 q v r. 1972 umístil na prvním místě v ČSR a na druhém místě v ČSSR. Ve výrobě živočišné odvezdal okres na trh o 12 vagonů masa více než mu předepisoval plán a výrobou masa 270 kg na jeden hektar byl kolínský okres na druhém místě v kraji.

Nepodařilo se splnit plán výroby mléka /98%/ ale přes tento dílčí neúspěch byl v této výrobě náš okres 2. v kraji. Vysoko byla překročena dodávka vajec, na které se podílí hlavně nově vybudovaná velká drůbežárna v Sendražicích.

V investicích bylo v l. 1971-72 zemědělskými podniky proinvestováno 195 milionů korun. Z toho na zemědělské objekty 138 milionů, zbytek na mechanisaci. Odvodněno bylo 433 hektarů a postaveny stáje pro 1216 dojnic, 7000 kusů vepřového žíru a 370 prasnic. Sendražická drůbežárna má kapacitu 100 tisíc nosnic a 67 tisíc kuřic. Aby se stabilisovaly pracovní síly, bylo v těchto dvou letech odevzdáno na okrese na venkově 205 bytů.

V plánovitém sjednocování družstev bylo na okrese vytvořeno 10 seskupení, v nichž jsou všechny družstevní podniky. Tím se vytvořily větší hony okolo 100 ha a bloky až 250 ha, na nichž lze mnohem lépe využít stroje a vzniká i přírůstek půdy rozoráním cest a mezí. Vytvářejí se společná mechanisační střediska, jež jsou společně nasazována na polní práce při orbě a přípravě půdy.

Také státní statek Kolín slavil v letoš. roce 25. výročí svého založení. Zvýšené úkoly letošního roku uložily zemědělským podnikům na okrese mnohem vyšší plochy obilovin i cukrovky. Jarní počasí vytvářelo vcelku dobré podmínky.

Ke zvýšení úrodnosti bylo už loni započato s rekultivací luk a pastvin a akce má být dokončena v r. 1975. Započato už bylo loni na 275 hektarech.

V červnu bylo znovu otevřeno výstaviště Zemědělského a nákupního závodu v Kolíně-Zálabí. Na radnici byli uvítáni při slavnostním ceremoniálu vystavovatelé ze socialistických zemí a reprezentanti podniků zahraničního obchodu. Předváděcí výstava ukázala všem účastníkům nové pokroky v mechanisaci zemědělství a možnosti při budování moderně vybavených zemědělských celků a zvýšení pracovní produktivity. Výstava „Zemědělský Kolín“ znovu ukázala, že je třeba při rozvoji zemědělské výroby stále zařazovat dokonařejší stroje. Z řad družstevníků byl o výstavu veliký zájem. Vystavovatelům byla udělena řada cen.

Ve čtvrtek 21. června byla pořádána schůze zemědělské inteligence, na němž měl hlavní referát vedoucí tajemník OV KSČ s. Jiří Biško. Ukázal, že na okrese pracuje v zemědělsko-technických funkcích 932 příslušníků zemědělské inteligence, která představuje velkou sílu nejen odbornou, ale i ideovou, jež dosud nebyla využita ke celospolečenským úkolům.

Zně počaly na Kolínsku jako obyčejně v druhé polovině července. Aby byly plynulé, byla ustavena okresní sklizňová komise, jež koordinovala přesun zemědělských strojů, přísun nealkoholických nápojů, přizpůsobení prodejní doby na venkově, použí-

vání silnic, ochranu před požáry a před úrazy. Sklizňová komise se letos zabývala také sklizní třešní, neboť byl nedostatek česáčů a podél silnic zůstávala řada stromů neočesána.

Koncem května byl na okrese proveden soupis osevních ploch zemědělských plodin. V letoš. roce byly obiloviny pěstovány na ploše 28.490 ha tj. na 55% celkové osevní plochy. Nejrozšířenější je pšenice a za ní ječmen. Na polích jsou vysety velmi výkonné odrůdy obilovin, které se v minulosti osvědčily. Letos byly kladeny zvýšené nároky na sklizeň cukrovky. Proti letům minulým se její osevní plocha zvýšila o 400 ha. Podílem pěstování cukrovky patří náš okres mezi první okresy ČSSR.

Proti minulým letům byly zmenšeny plochy pěstování brambor, takže její plocha na Kolínsku činí jen 2,3% osevní plochy vůbec. Pěstování pícnin na orné půdě se snížilo o 600 ha.

11. července se sešli zástupci zemědělských družstev k jednání o scelování a zvětšování hospodářských celků zemědělských družstev. Byl vytvořen přípravný orgán, jenž bude vyvíjet v jednotlivých zemědělských závodech přesvědčovací kampaň.

5. srpna splnilo Kolínsko státní plán nákupu obilí. Za jedinou sobotu převzalo nákupní družstvo 250 vagonů obilí, celkem do toho dne vykoupili 3070 vagonů obilí. Kolín se jako třetí ve Středočeském kraji vyrovnal se státním plánem. Příjem zrna se však nezastavil.

V téže době jako obiloviny byl splněn také plán nákupu třešní. Po dvou neúrodných letech se letos urodilo třešní tolik, že se objevil velký nedostatek česáčů. Značná část této úrody jde na vývoz, kde je o třešně velký zájem.

25. srpna se zastavily na okrese i sušičky obilí. Samotná sušička v Kolíně vysušila llo vagonů zrna. Práce na sušičkách je velmi zodpovědná, vyžaduje neustálý dozor, neboť stačí jen málo a zrní je upraženo a vznikají veliké škody.

Po celé žně platilo heslo „Ani zrno nazmar“. Bohužel některé závody si to nevzaly k srdci, protože jsme na kolínských ulicích viděli často nákladní auta, která trousila zrní. Bylo to vidět hlavně na asfaltovém povlaku na mostě, kde za večerů chovatelé drobného zvířectva „sklízeli“ zrní“ které při svozu do zálabského sila spadalo s aut. Byly to zbytečné ztráty.

Státní statek Kolín po splnění státního plánu vydal výzvu na všechna jednotná zemědělská družstva, aby se postarala o to, aby plán státního nákupu byl překročen o dalších 100 tisíc tun obilí. Na tuto kolínskou výzvu se velmi brzy ozvaly další okresy z celé republiky. Kolínská výzva zmobilisovala všude iniciativu, neboť sám kolínský okres šel příkladem napřed a nad plán odevzdal 250 vagonů obilí. Díky dobrému počasí byly žně na Kolínsku skončeny za 18 pracovních dní. Nákupní ústav vykoupil celkem 5500 vagonů obilí a kombajnové posádky odjely pomoci benešovskému okresu.

Novinkou letošních žní byly racionalizační skupinky, jejichž úkol byl nejen radou, ale i skutečnou pomocí vyřešit na polích všechny potíže traktoristů a kombajnérů, což urychlilo opravy strojů a průběh žní.

Proto byly v sobotu 1. září pořádány v Kolíně radostné mírové dožínky pod patronátem všech zemědělských organizací. Po deváté

vyšel z areálu kolínského síla mohutný průvod, v jehož čele šli zástupci ministerstva zemědělství, OV KSČ, OV NV, MěstNV, delegace z Rimavské Soboty, Benešova a zemědělských družstev. Na kolínském náměstí byla velká manifestace, při níž byly hostům předány dožínkové věnce a koláče. Byla oceněna nejen práce družstevníků, ale i zaměstnanců síla za to, že okres splnil státní plán nákupu obilí celkem na 108,8%. Po skončení slavnosti se konaly kulturní pořady na Kmochově ostrově a na Zimním stadionu.

V polovině října započala na Kolínsku sklizeň cukrovky. V akci bylo 79 vyorávačů a 84 ořezávačů řepy. Na státním statku v Kolíně pracovaly tři šestiřádkové ořezávače. Dobrá organizace práce přinesla včasné ukončení sklizně a plynulé zásobování cukrovarů.

Státní statek Kolín, jehož výzva měla letos tak velkou odezvu, mohl s uspokojením přehlédnout svou 25 letou minulost. Bylo to v druhé polovině r. 1948, kdy byla zrušena národní správa nad bývalými Mandelíkovými dvory se sídlem v Ratboři a bylo rozhodnuto, aby řízení a správu nad nimi převzaly Československé státní statky. Tehdy na 2000 ha statku bylo 5 kolových traktorů, které zajišťovaly orbu a k tomu bylo několik parních oračků. Všechny ostatní práce konaly koňské a volské potahy. Nářadí bylo takové, jaké mladí už dnes neznají. Práce byla roztržena půdně i stájově.

V r. 1950 se objevily na statku první traktory Z 15 a později Z 25 a Š 30. Mechanisace se dostávala ke slovu. Velkým pokrokem byly v r. 1954 maďarské obilní kombajny „Emagy“, naše ZM a sovětské SK 3 a SK 4. Hektarové výnosy byly mnohem menší,

až teprve r. 1964, šly přes hranici 30 q/ha. Zlé to bylo u skotu, který byl zamořen tuberkulosou a brucelosou. Stáje byly provisorní, požadavky na živočišnou produkci byly však větší než možnosti statku a proto značná část krmiv byla dotována ze státních fondů nakoupených hlavně v SSSR.

Dnes zajišťuje statek 12% tržní produkce okresu. Roční produkce dosahuje v rostlinné výrobě 45 a v živočišné 43 miliony korun. Pro pracovníky statku bylo postaveno 56 nových bytů a 156 modernisováno. Průměrný výdělek na pracovníka činil letos 2150 korun. Vyrovnal se výdělkům ve stavebnictví a strojnictví. Proto byl kolínský státní statek vyznamenán také „Řádem práce“, který mu byl odevzdán na národních dožínkách v Olomouci.

Z á s o b o v á n í

Jedním z velmi důležitých úkolů národních výborů je uspokojování a plynulé zabezpečování každodenních potřeb obyvatel. Z toho důvodu dal prozkoumat MěstNV v Kolíně současný stav obchodní sítě, návrh jejího rozvoje do r. 1985 a rekonstrukci a modernisaci dosavadního stavu. V současné době chybí zvláště v centru města mnoho maloobchodní prodejní plochy a řada prodejen je umístěna na nevyhovujících místech. Je proto zpracováván nový plán obchodní sítě, který počítá s městem o 35 tisících obyvatel, dělí město na okrsky podle množství obyvatel, předpokládá asanaci dožitých objektů, studuje dojíždění do zaměstnání a s rozšířením prodejní sítě do spádových okrsků. Postupně se ruší malé krámy, které nevyhovují stavebně a hygienicky a jsou nahrazovány velkými prodejny s prodejem smíšeného sortimentu, aby kupující mohl kupovat na jednom místě. Potíž je s hledáním stavebních ploch pro větší obchodní objekty.

Ani ubytovací situace není dostatečná. /75 stálých lůžek v hotelích je na Kolín málo/ Jsou navrhována řešení v úpravě objektu Stará pošta u nádraží přeměnou I. patra na lůžkovou část nebo v prostoru u lázní na řece zřídit ubytovací zařízení na lodi, což by nevyžadovalo velkého nákladu a okolních úprav.

Kolín má dnes 33 závodů a provozoven, jež tvoří restaurační stravování ve městě. Mezi jednotlivými obvody města je však nerovnoměrnost, jež je i v kategoriích jídelen. III. a IV. cenová skupina mají největší obraty, zatímco hotel Savoy a Naivní restaurant jsou pod průměrem. Městské centrum má nej-

větší obraty /Jitřenka/, naproti tomu Zálabí a Kolín IV jsou daleko vzadu. Většina stravovacích prostor potřebuje úpravu. Velmi pěkně vybavená restaurace na sídlišti je však umístěna v obytné budově, což se vzájemně vylučuje.

Přestavba obchodní sítě má podle plánu ulehčit centru města, zvláště náměstí, převést obchodní síť do přilehlých ulic, rozšířit obchodní síť v nových čtvrtích a vytvořit prodejny se širokým sortimentem.

Dosavadní obchodní síť trpí ještě provozními a personálními nedostatky. Až příliš časté jsou zavřené krámy v prodejní době. Zdůvodnění je přejímání zboží, inventura, povolání na úřad, nemoc atd. To vše způsobuje rozladění kupujícího zvláště, když se tyto případy objevují v odpolední nákupní špičce. Stává se to i v prodejnách, které mají dostatek personálu, aby jeho část přejala zboží, zatímco druhá může obstarat prodej. Na veřejných schůzích s poslanci obvodů bývají časté stesky na prodávání druhořadého masa za prvořadé, na šízení na váze a prodávání nedostatkového zboží pod pultem. To je už stará bole st.

V letošním roce byla dokončena výstavba prodejny masa a uzenin v Kolíně IV u nádraží, v dubnu byl otevřen na náměstí Snack - bar /jídelsna/ práce na úpravě I. a II. patra Jitřenky bude snad v příštím roce dokončena, ale práce postupují velmi pomalu, byly dokončeny stavební práce na Klubu „M“, jenž je určen pro mládež, stavba společenského domu v Zámecké ulici se chýlí ku konci. V přízemí domu má být restaurace, jež má také částečně odlehčit stravovací prostory v centru města.

Kolínský pivovar, jedno z nejstarších zásobovacích zařízení, procházel letos řadou obnovovacích úprav. V lednu byla zastavena na dva měsíce výroba lahvového piva a byla instalována nová linka, která byla dokončena před termínem. Je to plně automatisovaná stáček linka, jejíž kapacita je 15 tisíc lahví za hodinu proti dřívějším 4500. Pivovar se tak zajistil na letní horké období.

Podobným způsobem byla rekonstruována staříčká pekárna - nazývaná po staru „u Hankovců“ v Pražské ulici, která sloužila už po dlouhá léta. Po sedmi měsících byla znovu uvedena do provozu, ale vybavena moderními výkonnějšími stroji a zlepšením prostředí, které už nevyhovovalo. Po dobu úprav byly do Kolína dopravovány housky a slané rohlíky, také chlebičkové večky z Kutné Hory a Uhlířských Janovic, takže na prodejních pultech nic nechybělo. Na pomoc přišly i mlýny a pekárny na Zálabí a dodávají pečivo dvakrát denně.

Závazek MěstNV na reorganizaci obchodní sítě byl plněn také zřizováním nových prodejen. V září za účasti zástupců MěstNV byla otevřena na Zálabí u kostela nová prodejna partyvé obuvi. V samoobslužné prodejně je vystaveno 1600 párů obuvi na prodejní ploše 100²m. Aby byl usnadněn nákup školních potřeb byla otevřena vedle prodejny na náměstí vedlejší prodejna v ulici Na hradbách, která je určena hlavně pro nákup školních potřeb. Také kolínská Jednota modernisuje své dosavadní prodejny, instaluje do nich nové kompletní zařízení, chladicí a mrazicí, do 15 prodejen zapojuje televizory, některé opatřuje novým nábytkem.

Rychle stoupající životní úroveň dokumentují také tržby z celé sítě prodejen a provozoven kolínského LSD Jednota. V roce 1961 nakoupili spotřebitelé zboží za 260 milionů korun, za lo let potom za 370 milionů korun a letos už za 395 milionů korun. Charakteristická je však skladba nákupu. Zatímco nákup základních potravin mnoho nezměnil, stoupla prudce nákupní křivka lahůdkového zboží a různých specialit zvláště ve venkovských prodejnách.

Pro reorganizaci a modernisaci obchodní sítě v Kolíně se má už v příštím roce zahájit výstavba obchodního centra na sídlišti. Vedle kolínského závodu Potravin, které své prodejny modernisují, přispěly prodejny Klenoty, v Pražské ulici, Domáci potřeby v Pražské ulici, Optika v Rubešově ulici. Jejich prodejny jsou vzorné. V Kolíně má být postaven po demolici některých objektů Dům mody a obchodní dům Prior. Po zboření domů v Husově ulici začne příštím rokem stavba domu obuvi, kterou postaví podnik Obuv. S dostavbou Společenského domu vedle radnice by to byly velké investiční podniky ve městě.

Ve čtyřech prodejnách kolínských Potravin byl letos od února zahájen prodej dietních jídel a všech druhů zboží pro diabetiky.

Domáci potřeby, které mají své sklady na Zálabí, dopravily letos ze svého skladu do prodejen pěti okresů skoro 6 tisíc tun zboží a řidiči najezdili 82 tisíc km.

Kolínský závod Laktos, jenž má na Třídvorské ulici nový provoz sušárny mléka, má dnes automatický způsob sušení mléka, který pracuje nepřetržitě 24 hodin denně a celém provozu lze najít jen směnového mistra a technika, který obsluhuje panel.

Prodejna obuvi na náměstí byla letos opravena a opatřena novým portálem a výklady. Je to stará, čtyřicetiletá prodejna v domě, který byl postaven ještě firmou Baťa bez ohledu na to, že se musel zbourat původní, historicky cenný, gotický dům, kde kdysi stávala první kolínská rychta. Kolín tím přišel o velmi cennou památku.

Odbor místního hospodářství, služeb a obchodu se už předem staral o to, aby předvánoční prodej byl dostatečně organizován a aby obchod byl zásoben. Proti roku loňskému bylo letos další zlepšení, i když na masném trhu stále ještě převládalo maso vepřové /60%/ proti hovězímu /35%/ Na ostatní připadlo pouze 5%. Drůbežářské závody byly plně zásobeny. Kaprů byl na trhu dostatek a vedle živých ryb byly v dostatečném množství i mražené.

Mlékárenských výrobků bylo dostačující množství, mléko, smetana i šlehačka, ačkoliv spotřeba byla veliká. Vedle másla I. a II. jakosti, přišlo na trh i nízkokalorické máslo na vaření za 7 korun čtvrt kg. Pekárny už od počátku listopadu předzásobily trh čajovým a máslovým pečivem, kromě toho přišlo na trh množství vánočních kolekcí čokoládových cukrovinek.

Obchod ovocem dodal nejen kvalitní jablka z dovozu, ale i banány, mandarinky, grapefruity a poměranče.

Oděvní závody měly dostatek zboží, podobně i obchody s kosmetikou, hračkami, elektrospotřebiči a televizory. Aby si mohli lidé nakoupit, byla upravena i prodejní doba. Přesto byly v krámech návaly, lidé houfně nakupovali, i když někteří jezdili za nákupem do Prahy.

S t a t i s t i k a

Rozvoj okresu závisí na věkovém složení obyvatelstva a tím je dán i limit pracovních zdrojů. Bohužel náš okres došud patřil k těm, kde v poměrně dlouhém časovém období převažoval počet zemřelých osob nad počtem narozených dětí. Teprve letošní rok 1973 ukazuje první známky zlepšení, protože opatření vlády před dvěma lety počíná nést první výsledky.

Na populační vývoj okresu měla vliv kromě přirozené změny obyvatelstva, v menší míře i migrace a v posledním desetiletí i poměrně vysoká úmrtnost. To mělo na strukturu obyvatel okresu nepříznivý vliv.

Podle starých statistik lze vyčíst, že do r. 1910 populace neustále stoupala a toto stoupání s malým zpomalením trvalo až do I. světové války. Od r. 1915 nastal prudký pokles, který neustále trval až do r. 1922. Dalších deset let populace na okrese stagnovala, ale byla stále dosti vysoká. V době hospodářské krise v třicátých letech nastává rychlejší pokles, jenž však není tak výrazný, aby se složení obyvatel na okrese příliš měnilo. Počínaje rokem 1937 populační křivka poněkud stoupá, ale nedosahuje výše počátku třicátých let. Stoupání s malými výkyvy trvalo do r. 1947. Do r. 1955 je populační vývoj na dobré úrovni, ale počínaje tímto rokem nastává trvalý pokles, až do r. 1962. Léta 1959-62 jsou vůbec nejslabší. Pak je sice mírný vzestup, ale celkově lze říci, že léta 1955-70 jsou na kolínském okrese populačně podprůměrná.

Charakteristickým rysem na našem okrese za tato léta bylo zjištění, že se rapidně snižovala dětská složka obyvatelstva

/tj. 0-14 let/ a zvyšoval se stav lidí nad 60 let v poměru k celkovému počtu. Úbytek dětské složky činil více než 17% a přírůstek starších 60 let činil také přes 17%. Počet starších než 60 let se stále zvyšuje. V r. 1961 činil 19%, v r. 1970 23% věho obyvatelstva okresu. Jen 4 okresy v Čechách měly horší věkovou strukturu než Kolín.

Za posledních 10 let došlo též k poklesu středních věkových skupin /15 - 59 let/ celkem o 2021 osob, zatímco počet starších se podstatně zvýšil. V okrese se tedy přesunovala struktura obyvatelstva do vyšších věkových skupin, zvláště také proto, že se lidský věk v těchto letech prodlužoval. Stárnutí okresu se projevilo úbytkem dětí. Tím se vytvářely nepříznivé předpoklady populačního vývoje do budoucna, neboť okres s tak silnou průmyslovou základnou potřeboval lidi v nejvýkonnějším věku. Jednotlivé věkové skupiny obyvatel jsou sice poměrně vyrovnané /počtem/ ale z hlediska prognosy do budoucna ještě mnoho chybí. Nejsilnější skupina jsou 20 - 24 letí. Pak jsou skupiny po 5 letech dosti vyrovnány až do skupiny 65 - 69 let. Výjimku tvoří skupina 30 - 34 letých /ročníky 1936 - 40/ a 50 - 54 letých /ročníky 1916 - 20/. Skupina 70 - 74 letých má ovšem prudký pokles.

Rovnoměrnost můžeme ovšem posuzovat jen početně. Skutečná rovnoměrnost posud chybí, protože např. ve skupině 70 - 74 letých žen je stejný počet jako ve skupině 5 - 9 letých děvčat, která mají v letech osmadesátých zajišťovat přírůstek obyvatelstva. Z tohoto hlediska k vyrovnanosti obyvatelstva na okrese ještě mnoho chybí.

Tento nepříznivý stav se za poslední dva roky počal lepšit. Po několikaletém úbytku zvýšil se počet obyvatel od ledna do září minulého roku na okrese o 297 osob. V samotném Kolíně se v roce 1972 za tři čtvrti roku zvýšil počet obyvatel o 133 osob. V tomto období se narodilo 1111 dětí, z toho 558 děvčat. Proti roku 1971 je to zvýšení o 38 dětí. Příznivější vývoj byl také v počtu zemřelých. 1098 zemřelých na okrese je proti roku 1971 o 64 osob menší, takže celkový přírůstek znamená 13 obyvatel.

K 30. 9. 1972 měl okres Kolín podle předběžných údajů 97 465 obyvatel, z toho 50 753 žen. Samotný Kolín se v r. 1972 rozrostl o 133 obyvatel a k 30. září 1972 měl 27 615 obyvatel, z toho 14 493 žen.

Zlepšila se i relace mezi sňatky a rozvody. Za 9 měsíců r. 1972 bylo uzavřeno na okrese 717 sňatků /o 92 více než v r. 1971/ a rozvodový index na počet sňatků /počet rozvodů na 100 sňatků se snížil z 20,2 na 17,6.

Snížil se i počet mrtvě narozených dětí, ale zvýšila se kojenecká úmrtnost. Nepříznivý byl i vývoj v potratovosti, jejíž index se zvýšil.

V průběhu letoš. roku se počet obyvatelstva v samotném Kolíně zvýšil. Během prvního čtvrtletí 1973 překročil Kolín 28 tisíc obyvatel a k 30. červnu měl 28 107 obyvatel. Celý okres k témuž dni měl 97 650 obyvatel.

Za první pololetí letošního roku se na okrese narodilo živě 788 dětí, což je proti r. 1970 o 102 dětí více, ale přesto ve srovnání s jinými okresy kraje je Kolín stále pozadu.

Počet zemřelých se v 1. pololetí však převýšil počet narozených o 48 osob. Z toho je vidět, že přírůstek na okrese nebyl způsoben zvýšením populace, ale přistěhováním osob do okresu, hlavně do Kolína. Za 1. pololetí letoš. roku se přistěhovalo na okres o 132 osob více než se vystěhovalo. Část těchto přistěhovaných jsou občané cikánského původu.

S otázkou vývoje obyvatelstva na okrese souvisí také otázka pracovních sil. Kolínský okres jich potřebuje hodně, zvláště samotný Kolín. Přesto do jiných okresů dojíždí z kolínského okresu za prací denně 8139 osob. Z toho 44% do Prahy.

V 1. čtvrtletí činil počet /průměr/ pojištěnců /bez JZD/ na okrese letos celkem 38 631 pracovníků, kteří většinou pracovali v kovoprůmyslu. Pracovní neschopnost byla sice 5,5%, ale v počtu pracovníků to v letoš. 1. čtvrtletí znamenalo 1921 lidí, téměř o 200 lidí více než v roce minulém za stejnou dobu. Pracovní úrazy se sice snížily, ale je zvýšená nemocnost. V průběhu 1. čtvrtletí letoš. roku byly 3 smrtelné úrazy. Největší procento pracovní neschopnosti bylo v potravinářském průmyslu, dále v kovoprůmyslu, chemii a stavebnictví.

Vývoj průměrných měsíčních výdělků na Kolínsku byl v posledních třech letech celkem příznivý. Růst mezd, který se započal už v r. 1966 a v krisových letech 1968-70 měl nepříznivý vývoj, překonal předpokládané tempo výroby, a převýšil plánovaný růst mezd z 2,8% na 5,7%. /v r. 1968 dokonce na 8,1%/ Teprve v r. 1970 se došlo opět na 3,9%.

V r. 1972 poprvé překročily průměrné měsíční výdělků na okrese hranici dvou tisíc korun. Dosažený výdělek 2054 je o 690 korun vyšší než průměrný výdělek v r. 1961. /1364/ V celostátním

průměru jsou mzdy na našem okrese o dvě až tři procenta nižší.

Nejvyšší průměrné výdělky byly dosaženy v dopravě /2449/, stavebnictví /2349/, peněžnictví a pojišťovnictví, zdravotnictví a v průmyslu. V r. 1961 bylo na okrese na mzdách vyplaceno /bez JZD/ 606 milionů korun, v r. 1972 to bylo 981 milionů korun. V letošním roce překročí vyplacené mzdy na okrese jednu miliardu.

Ve výplatních sáčkích tedy stále přibývá. S tím souvisí také ovšem vklady ve spořitelně v Kolíně. Průměrný vklad na jednu knížku tvořil v r. 1972 6114 korun. Ve srovnání s r. 1971 se tento průměr zvýšil o 11,8%, tj. o 647 korun.

Do prémiového spoření mladých je letos ve spořitelně v Kolíně zapsáno 4500 mladých lidí, kteří mají uloženo 29 milionů korun. V příštím roce už dostanou prémiovou odměnu, na niž spořitelna připiše celkem 1 380 000 korun. Kromě toho bylo u spořitelny zavedeno letos 642 sporožirových účtů, na kterých mají občané uloženy 2,100.000 korun.

Mladí, kteří se v kolínském okrese zapojili do prémiového spoření, tvoří už 26% mladých lidí. Je to úspěch, protože celostátní průměr tvoří jen 16%.

V souvislosti se zavedením nových dvoukorunových mincí v r. 1972 a dvacetihaléřových mincí, pozbyly platnost tříkorunové mince., a dosud užívané mince 25 haléřové. Ještě v letošním roce je bylo možno do 30. června vyměňovat u Státní banky. Po 31. prosinci končila úplně jejich platnost a ani banka už je nevyměňovala.

V prosinci letošního roku byl na Kolínsku proveden průzkum v náhodně vybraných domácnostech. Do průzkumu bylo zahrnuto 2% z celkového počtu trvale obydlených bytů. Na našem okrese

104

celkem 895 domácností. Průzkum byl zaměřen ke zjištění složení domácností, peněžních a naturálních příjmů, společenských potřebách a rekreačních možnostech, nákupních úmyslech v příštích letech a o životním prostředí. Průzkum má být podkladem pro příští pětiletku na úseku životní úrovně a pro přípravu opatření k řešení některých sociálních, bytových a populačních otázek. Všechny údaje byly přísně důvěrné.

Prvním občanem-novorozencem, který se narodil letos na Nový rok v kolínské nemocnici byl Miloš Štýbr z Kolína III. Jeho maminka dostala od zástupců MNV květinu a pro dítě vkladní knížku s vkladem 500.--Kčs .

S p o r t

Mnohostrannost kolínského sportu je už dnes tak veliká, že není v moci kronikáře ji zachytit v plné šíři. MěstNV se na svých zasedáních zabýval tělovýchovou a sportovními podniky a rozhodl, aby tělovýchovná zařízení byla přístupná veškeré mládeži. Zároveň byla zhodnocena kvalita a kvantita těchto zařízení a vymezeny požadavky na budování nových.

Kolín má 4 hřiště na kopanou, která zatím vyhovují, jen sídliště potřebuje pomocnou hrací plochu pro neorganizovanou mládež.

Zimní stadion je zatím dostačující po stránce vybavení, ale budoucnosti, když má sloužit celému okresu nebude stačit. Požadavky na sport jsou dnes takové, že bude muset být prodloužena doba bruslení jak pro hokej, tak pro krasobruslaře. Kromě toho bude nutno v nejbližší době stadion zastřešit.

Hřiště na odbíjenou nestačí. Stále více stoupá zájem mládeže o tuto hru a jim podobné a bude nutno zvýšit počet hřišť nejméně o tři.

Košíková je bez letního hřiště. Házená jako velmi vyhledávaná hra potřebuje pomocné hřiště na sídlišti.

Tenisová hřiště jsou dostatečná, ale jejich údržba není na úrovni a není trvalá.

Počet hřišť na lehkou atletiku je dostatečný, ale vybavenost je nedostačující, zvláště běžecká dráha nemá vyhovující rozměry.

Tělocvična v sokolovně je jedinou plochou v majetku tělovýchovných organizací. Její rozměry i vybavenost je už dlouhou

dobu nedostačující. Jeví se stále nedostatek sportovní hala asi pro 3000 diváků.

Kuželna je sice dvoudráhová, ale její vybavenost je pod průměr. Pro větší soutěže je třeba vybudovat další dvě dráhy.

Loděnice pro vodáky je vyhovující a druhá loděnice se současně staví.

Otázka bazénů bude vyřešena výstavbou plaveckého stadionu, jehož stavba letos pokračuje.

Bez stálého umístění je stolní tenis, jemuž nutně chybí sály. Klubovny nemají ani turisté. Kromě toho se v Kolíně pěstuje i jezdeckví, střelectví aj. Je ovšem nutno také říci, že některé, dříve intenzivně provozované sporty v Kolíně, s výbornou tradicí zanikly. /Box, veslaři, pozemní hokej aj./ Stejně tak zanikla některá sportoviště, na nichž vyrůstaly celé generace dobrých sportovců a nebyla za ně dána náhrada.

Je jisté, že dnešní sport zvláště špičkový vyžaduje na sportovcích velké výkony, ale ty nejsou jen a jen otázkou vybavenosti a počtu hřišť. To jádro je poněkud jinde. MěstNV podporuje plně rozvoj tělovýchovy a sportu, vynakládá značné prostředky na vybavení, ale nejvíce záleží na sportovcích samých. Mimulost hokeje, kopané, házené a jiných sportů v Kolíně ukazuje, že tu byl velmi silný a úspěšný sportovní život bez velké, ba někdy žádné podpory. Staré sportovní almanachy dokazují, že dobré výsledky rostly z nadšení, z opravdové snahy, která v dnešních soutěžích namnoze chybí. Dokud ta nebude, nebudou sebevětší dotace a podpory nic platné.

Hokejový oddíl Kolín po přestávce na přelomu roku byl v tabulce na 12.místě, čtvrtý od konce. Novoroční přestávku si vyplnil přátelským utkáním, s hokejisty SONP Kladno, v němž Kolišti podlehli 9:3. Druhá část hokejové ligy byla zahájena s tradičním rivalem Kolína KZNP Mladá Boleslav. Boleslavští si odvezli oba body a zvítězili na svém hřišti vysoko 7:2.

Proto bylo nutno si opravit score a to se Kolínu podařilo v příštím zápase v Karlových Varech, kde Kolín vyhrál 6:3. Zůstal sice na 13.místě, ale nechal za sebou tři další. Následující zápas hraný s Hradcem Králové v Kolíně měl velmi rušný průběh, ale Kolín podleh 8:3. S 12 body zůstal na 13.místě, protože jeho následovníci podlehli také. Poslední zápas v lednu znamenal pro Kolín debakl. Na pražské Štvanici podlehli Slavii Praha v sensačním score 15:2. To už vyburcovalo kolínskou veřejnost zvláště proto, že trenérem Kolína byl známý hokejový internacionál a dlouholetý representant Stanislav Bacílek. Bylo zřejmé, že v oddíle něco neklape.

Kolínský hokej byl v krizi. Následující zápas s Duklou Písek sice remisovali 5:5, ale v dalším zápase v Chomutově přišla opět krutá porážka 10:1. Třinácté místo v tabulce zůstalo zachováno díky tomu, že tři následující opět podlehli.

Po třítydenním odmlčení se hrálo v únoru opět na kolínském stadionu. Kolín hostil Duklu Jihlavu B a podleh 7:3. Serie porážek pokračovala zápasem s AŠ Mladá Boleslav, v němž Kolín podleh 8:2. Zápas se Stadionem Liberec skončil v Kolíně nerozhodně 3:3, ale příští znamenal opět porážku od Havlíčkova

214
Brodu v poměru 5:3. Situace se stávala kritickou. V poslední chvíli nastal sice částečný obrat, ale žádný zázrak. S Jitexem Písek Kolín koncem února zvítězil 6:4 a se Sechezou Lovosice v Lovosicích 5:3, ale v posledním zápase jarního kola opět podlehl Baníku Sokolov 1:3. S 18 body zůstal na starém 13. místě, ale přesto se udržel ve II. lize. Tyto neúspěchy se odrazily i na návštěvách a bylo nutno reorganizovat oddíl. Proto v Kolíně vsadili na mládí.

Před desíti lety si Kolín vy dobyl postup do I. ligy. V poslední chvíli tento postup odřekl a od té doby byl oddíl na neustálém sestupu. V minulosti byly tisícové návštěvy, tribuny byly plné a proto se výbor rozhodl, že vybědnout z této kritické situace lze jen výchovou vlastních odchovanců, jako to bývalo v minulosti. Letos už pod vedením zkušených hráčů trénuje na zimním stadionu 250 chlapců a nejsou to chlapci jen z Kolína, ale i z Kostelce, Kutné Hory a nejbližšího okolí.

Elékové hrají memoriál Jaroslava Procházky, mladší, a starší žáci hrají žákovskou ligu a dorostenci jsou už druhou sezonu v nejvyšší hokejové soutěži.

Letos navázal kolínský hokej družbu s hokejisty v Berlíně, přijedou hokejisté z velkých měst republiky. Výchovy mladých se ujali starší zkušení hráči a myslím, že je to jediná cesta, jak dostat hokej na ta místa, na nichž kdysi býval.

Letní příprava hokejistů se dělá pod vedením trenéra Stan. Bacílka. Trénovali čtyřikrát týdně. Proto se se zájmem čekalo, jaký bude nástup hokejového oddílu v podzimní sezóně letošního roku.

Jarní neúspěchy hokeje byly také zaviněny tím, že si výbor nechal některé hráče přerůst přes hlavu a nezdravé poměry, které tím v oddíle vznikly nakonec vedly k tomu, že někteří hráči byli s okamžitou platností zbaveni závodní činnosti a byli nahrazeni dorostenci, kteří hře dávají více vůle a srdce.

Že činovníci vsadili na mládí, toho důkazem bylo, že žáci oddílu vyhráli únorový pohár Vítězného února ve velmi silné konkurenci.

V prvním kole podzimní hokejové ligy se už projevily první výsledky, které snad ukazují obrat k lepšímu. Do čtvrtého kola podzimní ligy vedl Kolín hokejovou tabulku šesti body, ale po porážce v Litoměřicích 4:3 sestoupil na druhé místo za Hradec Králové. V listopadovém střetnutí s Hradcem Kolín sice vyhrál 4:3, ale druhým zůstal za Hradcem, který měl o dva body více. Krajské derby v Mladé Boleslavi Kolín vyhrál v poměru 1:2, takže se s 10 body ocitl lepším skóre na prvním místě tabulky. Protože však následující zápas s Uhelnými sklady v Praze remisoval 5:5, zůstal opět na druhém místě, neboť Hradec své utkání v Litoměřicích vyhrál. Stejně pořadí zůstalo Kolínu i po vítězném zápase s Novým Městem n/Met. 4:2. Posledním zápasem bylo vítězství Kolína s Litoměřicemi v poměru 10:2, čímž si Kolín sice velmi zlepšil skóre, ale první Hradec nedostil a přezimuje do příštího kola po Novém roce na druhém místě tabulky s 18 body a s pěkným skóre 82:34. Jarní liga nám ukáže, zda zlepšení kolínského hokeje je trvalé, aby se neopakoval už po několik let trvající „nervák“ nebezpečí sestupu do divise.

V příštím roce, v únoru oslaví kolínský hokej 40 let svého trvání. Bude to v období únorových oslav a do Kolína se sjedou všichni ti, kdož stáli v Kolíně u kolébky tohoto populárního sportu. Vedle slavnostní schůze dojde i k utkání starších hráčů, kteří hokej v Kolíně zakládali a i těch, kteří jej dovedli do I. ligy.

Závěrem minulého roku prošla tiskem zpráva, že se v Kolíně ustavila nová Tělovýchovná jednota, jež vznikla sloučením TJ Spartaku Kolín, Tatry a Tesly a vyčleněním oddílů kopané a odbíjené z kolínské Lokomotivy. Smyslem integrace je to, aby sport a tělovýchova se dostaly na vyšší úroveň a aby veškerá mládež měla podmínky pro sportování a špičkoví sportovci, aby neodcházeli jinam.

V řadě sportovních odvětví tento sňednocovací proces nenašel odezvu a zůstala stranou. Na ustavující schůzi nové Jednoty se dostavili všichni zástupci politických i správních orgánů, které budou novou Jednotu plně podporovat. Nová Tělovýchovná jednota /TJ/ má v současné době 10 oddílů a dva odbory zákl. tělesné výchovy a turistiku. Celkem 1000 členů. Od 1. ledna 1973 jsou členy fotbalisté /býv. AFK a Tatra/ hokejisté, odbíjená /býv. Lokomotiva a Tesla/, cyklisté, kresobruslaři, plavci, stol. tenisté, házenkáři, vodáci a lyžaři.

V čele nového 15 členného výboru stojí ředitel Průmstavu, Josef Hrádek..

Turnaj starších žáků v hokeji, který se hrál v Kolíně už po osmé, se stal kořistí kolínských žáků.

Fotbalisté oddílu kopané Jiskra oslavili loni 60 let svého trvání. 20. března 1912 založilo několik nadšenců - brá Mutilové, Němeček, Hess, Steiner a Michl - fotbalový kroužek Sparty Kolín. Na slavnostní schůzi k šedesátiletí se dostavili i někteří pamětníci prvopočátku oddílu, v jehož čele se vystřídala za 60 let řada předsedů. Dnešním je J. Markvart a oddíl má 180 členů. Během roku si Jiskra vedla velmi dobře. Většinu zápasů vyhrála. Svou jarní sezonu si zpestřila utkáním se dvěma švédskými družstvy, v Postupimi sehráli mezinárodní turnaj s Motor Hstockem.

Letos mužstvo Jiskry se stalo vítězem IA třídy oddělení B. Velmi se v oddíle změnila práce s mládeží, jimž se věnují bývalí hráči. Jiskra je jeden z mála oddílů, který má dostatek dobrých funkcionářů, kteří skutečně lnou ke svému oddílu. Oddíl navázal spolupráci s TJ VCHZ Pardubice.

Po sloučení se fotbalisté krajského přeboru pilně připravovali pod staronovým tréneérem Máderem na podzimní sezonu. Dobrým vykročením bylo přípravné utkání TJ Kolín s Duklou Praha 4:4. Minulá sezona nebyla totiž pro fotbalisty TJ Kolín úspěšná. Po letech, kdy mužstvo bojovalo o udržení v krajském přeboru, se letos dostavil úspěch a mužstvo se ocitlo v krajském přeboru. V šestém kole byla TJ na osmém místě a Jiskra na jedenáctém místě krajského přeboru. Kolínské derby TJ proti Jiskře skončilo nerozhodně 3:3. TJ s 10 body se ocitla na druhém místě, zatímco Jiskra sestoupila na dvanácté. Bořadí zůstalo nezměněno i po desátém a jedenáctém kole. Změnu přineslo teprve třinácté kolo, kdy se TJ Kolín vítězstvím nad TJ Slaný

vyšvihla na první místo v krajském přeboru kopané. Jiskra zůstávala na 12. místě. Nerozhodným zápasem s Osekem 3:3 si TJ Kolín udržela první místo v tabulce 24 body před Běnešovem a na tomto místě také přezimuje do jarní sezony příštího roku. Jiskra si udržela své 12. místo ze šestnácti účastníků.

Kolínští odbíjenkáři si počínali velmi dobře v I. národní lize a v prosinci měli pevně čtvrté místo, pouze o dva body za prvním Jabloncem.

Poměrně živou činnost vyvíjejí kolínští turisté. Obě skupiny - Tatra a Lokomotiva - konaly doškolovací kursy cvičitelů, Lokomotiva pořádala několik přednášek svých členů o cestách do zahraničí a pravidelné schůze ve své nové klubovně v sokolovně. Vedle této činnosti vyvinuli turisté bohatou praktickou turistiku po českých krajích, hradech a městech. Oddíl turistiky Lokomotiva obdržel čestný titul „vzorný oddíl“ za svou turistickou a politicko-výchovnou činnost. V letošním i minulém roce se zapojili do akce Kmochova Kolína pořádáním „Kmochovy padesátky“, padesátikilometrového pochodu krajem, v němž Kmoch působil. Tohoto pochodu se účastnilo 213 turistů. Pro členy a hosty bylo konáno 8 přednášek a svou klubovnu si oddíl upravil svépomocí. Odbor má ve svých řadách i oddíl vodní turistiky. Turistických akcí bylo celkem 54. Veliká řada členů jsou majiteli odznaku „100 jarních kilometrů“, a 54 členů už mají „Turista ČSR“, který obdrží ten, kdo splní podmínky pro poznání naší vlasti. V únoru konaly oba oddíly „Pochod vítězství“, jehož kladem byla veliká účast mládeže.

V březnu se konala v Kolíně konference Okres. svazu českých turistů. Mohli se pochlubit bohatým programem loňského roku, desítkami turistických podniků a přednášek a tisíci ušlapaných kilometrů, řadou tábornických oddílů mládeže, která začala velmi silně pěstovat turistiku. V dubnu prošli turisté kvetoucím Středoohořím. Start byl na hoře Řípu, navštívili Terezín, Háznburk a Libochovice. Trasu absolvoval i 81 letý kolínský turista s. Dobiáš, který se účastní všech dálkových pochodů. V červnu pro méně zdatné turisty byl spolu s Kmochovou padesátkou pořádán pochod Polabím /25 km/. Kmochova padesátka prověřila zdatnost turistů, neboť ji provázelo špatné počasí, déšť po celý pochod. Při startu hrála na náměstí hudba, účastníci se zastavili u hrobu Františka Kmocha. U startu byli účastníci i z velmi vzdálených míst. Tento pochod zaujal asi trvalé místo mezi podobnými akcemi a bude stálou součástí Kmochova Kolína. V září si vyšli turisté na pochod po stopách partyzánů v Hostýnských kopcích a v Beskydech.

Svou činnost hodnotili turisté na podzim. V té době probíhalá akce „Babí léto“, která byla turistickým využitím krás podzimu. Na závěr roku pořádali turisté cvičitelský seminář.

Athletická sezona byla v Kolíně letos zahájena koncem dubna. Počasí v sobotu 21. dubna bylo na atlety kruté, zima, déšť a vítr. Přes krajně nepříznivé podmínky se sešlo na 50 účastníků. V úterý 1. května již po devatenácté uspořádali kolínští atleti „Polabské národní závody“. V červnu se konalo třetí kolo krajského přeboru mužů i žactva.

Lehká atletika měla letos v Kolíně už 73. narozeniny. Spolu

s kopanou je v Kolíně nejstarším sportem. Bohužel tento pokročilý věk je znát i na staré budově sokolovny a na jejím sportovním a atletickém zařízení. Oddíl stále zápasí s finančními otázkami. Přes tyto potíže uspořádal oddíl atletiky všechny tradiční závody pro mládež, jichž se účastnilo na 1500 chlapců a dívek. Byly pořádány Středoškolské hry, učňovské přebory, žákovská atletická liga, soutěž odznaku zdatnosti a poháru Českého rozhlasu. Členka oddílu Bašistová vytvořila v běhu na 3000 m československý rekord.

V květnu se konala okresní konference tělovýchovy v Kolíně, kde byli delegáti informováni o plánu rozvoje tělovýchovy a o stavu výstavby bazénů. Zatím je hotova terénní příprava a pracuje se na výkopech. Krytá hala /bohužel jen 25 m/ a bazén venku mají být předány do užívání v r. 1976. Závody už v polovině letoš. roku odpracovaly na výstavbě 46.000 hodin.

Jedním z hřišť, která v poslední době osiřela je Kalcovka. Bývaly doby, kdy tady bylo doslova „našlapáno“. Až 3000 návštěvníků se tísnilo v ochozech, kteří se sem chodili podívat na nejlepší celek u nás a v jistém čase i v Evropě a tím i na světě, neboť odbíjená importovaná z Ameriky je už velkou řadu let záležitostí evropskou. Z těch diváků, kteří sem kdysi chodili, zbyla v Kolíně jen hrstka, která vzpomínala na Tesaře, Pauluse, Goliána a řadu jiných, kteří byli odvezeni do Jihlavy a jejichž odchod je dosud těžce postrádán. Odbíjená v současné době trpí hlavně na nedostatek návštěvníků. Ochozy bez návštěvníků nejsou nic platné.

V srpnu pořádal kolínský Automotoklub už po šesté závod motokár na sídlišti. Závod probíhal ulicemi sídliště a shromáždil nejen řadu závodníků, ale i diváků.

Od loňského roku patří mezi velké sportovní individuality Kolíňák Miloš Fišera. Třiatvacetiletý cyklista z Jiskry Kolín získal na mistrovství světa druhé místo a stříbrnou medaili. Je naším nejlepším závodníkem v cyklokrosu a účastňuje se pravidelně velkých závodů v zahraničí. Bydlí s celou rodinou v Kolíně a je zaměstnán v Koramu.

Pamětní medaile k výročí 75 let československé atletiky byla udělena atletickému oddílu Lokomotivy Kolín jako pátému nejstaršímu oddílu v celé historii atletiky. Letos vstoupili kolínští atleti už do 73. sezony.

Závěrečným podnikem atletické sezony byl v Kolíně v říjnu dobře organisovaný memoriál prof. Jana Kopeckého. Byla to soutěž družstev škol II. cyklu, při níž bylo dosaženo řady dobrých výkonů a několika kolínských rekordů.

Velkého přespolního běhu pro dorost v říjnu v Kolíně se účastnilo 144 dorostenců. Zároveň si pozvali kolínští atleti do Kolína pardubického olympionika Jarosl. Brože, aby se svým trenérem vyzkoušel novou umělou hmotu elaston, kterou je pokryto rozběžiště pro skok vysoký a daleký. Dorostenec Bubeník z Kolína dosáhl na elastomu ve skoku do dálky 703 cm.

S atletickou sezonou se kolínští atleti rozloučili opět tradičním silvestrovským během na lesní trati v Borkách. Letos byl zvláště velký počet závodníků z řad těch nejmladších.

Dobré výsledky měli letos kolínští kuželkáři. Družstvo Lokomotivy Kolín si zajistilo postup do I. ligy ČSR. Porazili bezpečně doma i jinde své soupeře a s náskokem osmi bodů zvítězili. Tím se postavili na první místo v kolínském letošním sportu. Bohužel kolínští příznivci I. ligu kuželkářů neuvídí hrát, neboť se zápasy i. ligy hrají na čtyřdráze a proto budou Kolínští jezdit do Benešova, Liberce nebo do Kostelce. V Kolíně čtyřdráha není.

Je zajímavým poznatkem nejen v tomto sportu, ale i jinde, že čím lepší mají sportovci podmínky pro svůj vývoj, tím horší jsou výsledky.

Socialistický svaz mládeže /SSM/ pořádal letos v lednu krajské finále v šachu. Hráli zástupci z 10 okresů. Hrál se na 36 šachovnicích. Šach je v Kolíně velmi oblíben zvláště mezi mládeží a pracuje skromně a nenáročně. Pořadatelé tohoto utkání zajistili velmi dobře celý průběh. V květnu byl pořádán turnaj družstev, kterých se přihlásilo celkem devět. Hrál se na 64 šachovnicích. V červnu přivítali kolínští šachisté dokonce hosty z NDR, z berlínského TSG Oberschönewalde. Byl uspořádán bleskový turnaj za účasti 34 hráčů a následující den bylo utkání mezi Lokomotivou Kolín a TSG Oberschönewalde. Zápas na 25 šachovnicích skončil těsným vítstvím Kolína 13:12. V srpnu bylo odvetné utkání v Berlíně. V říjnu byl pořádán bleskový turnaj, II. ročník memoriálu Karla Tauchmanna.

Velmi dobře si vede v Kolíně kroužek svazarmovských modelářů, kteří letos dosáhli vynikajících úspěchů dokonce v evropském měřítku. Členové kroužku železničních modelářů zvítězili na me-

zinárodní soutěži v Budapěšti, členka jiného oddílu modelářů plachetnic zvítězila jako juniorka na mistrovství Evropy v Jugoslávii, na mezinárodním závodě ve Warnemünde dosáhli v soutěži lodních modelů druhého místa, a nechali za sebou i ty národy, které mají moře.

Svůj výroční sněm konali také přátelé jezdeckého sportu v Kolíně. Jejich činnost se letos hlavně zaměřila na budování jezdeckého areálu, i když vyškolili 59 cvičenců a najezdili téměř 4 tisíce hodin a prošli s úspěchem krajskými i okresními soutěžemi. Členstvo se z 80% skládá z mládeže do 30 let. V září uspořádali XXII. ročník Memoriálu pplk. Charouze, na němž se účastnili jezdci z celé republiky.

Nelze zachytit bohatost sportovního života ve městě, neboť velmi čile si vedou i tenisté, krasobruslaři, velkou činnost vedle své sportovní záliby provádějí i rybáři údržbou vod a vysazováním rybí násady, košíková se hraje v několika tělocvičnách, v létě se na Labi u lázní objevili i vodní lyžaři.

R ů z n é u d á l o s t i

Noc na Nový rok byla velmi rušná nejen na ulicích, v domácnostech, ale i na poště. Desítky telefonních blahopřání musely telefonistky vyřídit. Některé hovory byly i do zahraničí. Nejdále do Skoplje v Jugoslávii a do Mnichova. I na ulicích bylo rušno. Někteří oslavovali příchod nového roku dost bouřlivě a na sídlišti se vyskytli i takoví, kteří zanedbávají bezpečnosti chodců a parkujících aut vyhazovali z oken přeskavky a žabky.

Se sklenáři je potíž. Rozbije-li se nám okno, musíme je vymenovat a donést ke sklenáři. To by ještě šlo. Horší je, praskne-li sklo v zasklených dveřích nebo v pevně zasazeném okně na chodbě. Potom se vzhledem k množství práce musí čekat víc než čtrnáct dní.

Stará pekárna U Hankovců byla na nějakou dobu zastavena. Bude renovována, vybavena novými stroji a hygienickou úpravou. Za dobu od znárodnění v r. 1948 byly zde upečeny tuny chleba a tisíce kusů drobného pečiva. Pracovala tu většina žen a několik důchodců. Prozatím vypomáhají pekárny v Kutné Hoře a v Uhlířských Janovicích.

Letos byla na Zálabí otevřena nová benzinová pumpa u nadjezdu. Je to nejmodernější řešení tohoto zařízení a protože bude mít 24 hodinový provoz, stane se rychle zastávkou mnoha vozů. Její kapacita je asi 100 vozů za hodinu.

V dubnu probíhala v Kolíně dvoudenní soutěž odbornosti v oborech kuchař, cukrář a číšník. Byl to už pátý ročník a měl

14 účastníků. Vítězové postoupili do krajského kola, které se konalo v Kutné Hoře.

Jedním z jubilujících závodů byla v Kolíně také mlékárna, které bylo na konci minul. roku 60 let. Dnes je to moderní závod, který dal na trh řadu výrobků, jež jsou pro spotřebitele běžné. Je to oblíbený jogurt, jenž obahuje sirup, Jovonka, sýrový krém Laktík, který byl vyznamenán na plzeňské potravinářské výstavě Zlatým pohárem. K mlékárně patří i moderní rozprašovací sušárna mléka na Třídvorské ulici, která zpracovává až 240 tisíc litrů mléka denně, a k níž je připojena i mísárna krmiv, která připravuje sušené krmné směsi pro naše zemědělství.

Kolín prožíval válku velmi intenzivně, protože vedle všech hrůz z bombardování, nedostatku potravin a výrobků, měl jedno z nejbezohlednějších velitelství Gestapa. Právě letos se podařilo v NDR zjistit a zatknout posledního velitele kolínského Gestapa, jímž byl velitel Foistl, jemuž byla v NDR dokázána dvěma svědky řada vražd a poprav v době heydrichiády a umučení řady našich lidí z partyzánských řad. Po 27 letech se dočkal spravedlivého rozsudku.

Kolínští rybáři si vzali Kmochův ostrov do svého opatrování a úpravou cest a zkrášlením vytvořili z něho oasu klidu a odpočinku. Něco podobného by potřebovaly i kolínské Borčky.

Méně než jindy byla letošní říjnová účast občanů na směně NF, která měla za úkol čistotu města a pomoc při společných veřejných údržbách. Někteří občané si stěžovali na marnost své práce,

kterou jim nové vykopávky opět pokazí. Kolín, zvláště jeho staré části jsou v přestavbě, ale přece jen by mělo být pamatováno na to, aby se nemoskopávaly chodníky brzy potom, co byly vydlážděny, aby řidiči nákladních aut nestavěli své vozy na zelené pásy u chodníků, aby opravy uvnitř domů neznečišťovaly vykopaným materiálem ulice a aby živičný povrch ulic byl proveden tak, aby neměl tolik dolíků, v nichž se hromadí voda. To všechno je příčinou toho, že občané s lítostí pozorují nešetrné zacházení s jejich obětavostí.

Český svaz žen už po čtvrté zahájil podzimní „bursu dětských svršků“, tj. výměnu a proděj oděvů, obuvi a sportovních potřeb. Tato akce má u občanů velkou odezvu a zájem.

Prvním prosincem se objevil v Kolíně také první sníh a hned ve větším množství. Proto musely být silnice kolem Kolína protaženy pluhy a ulice byly posypávány upravenou solí. Na nádraží pracovalo 12 pohotovostních čet, které odstraňovaly sníh z výhybek a kolejí. Ke zdržení vlaků nedošlo.

Koncem 1972 pozbyly platnost staré 2ř haléře a tříkoruny. Současně pozbyly platnost papírové tři- a pětikoruny.

V Kolíně na Štáralce máme také stoletou občanku paní Frant. Volšánovou. Při jejím jubileu ji navštívili zástupci MěstNV a blahopřáli do dalších let dobrého zdraví.

Od 1. dubna letoš. roku mohou mladí manželé využít výhodné nevomanželské půjčky na zařízení bytů, domků, nábytku atd.

V dubnu vyšla zajímavá knížka, která má vztah i ke Kolínu. MUDr V. Leiner napsal osudy ilegální skupiny na Kolínsku pod

názvem Byli jsme tři lékaři. V knize je uvedeno mnoho jmen zatčených v Kolíně /typograf Drahovzal, inž. Hladeček/ kteří byli buď popraveni nebo ztrávili roky v koncentráku. Jsou tam uvedeny i poměry u kolínského okresního soudu a dále život vězňů v terezínské Malé pevnosti a útěk a smrt mladého sovětského vojáka z Terezína.

V dubnu, za slunné neděle došlo v Kolíně zajímavé události. Byla provedena destrukce pěti starých kolínských domů, z nichž některé měly přes 130 let stáří. Tato mimořádná událost shromáždila na zálabském břehu, na skále i na mostě, i v přilehlých ulicích stovky občanů, kteří přihlíželi této nezvyklé podívané. Už tři týdny před tím navrtávali pracovníci Vojenských staveb z Prahy 2600 děr do základů pěti domů na rohu Husovy a Rubesovy ulice. Vložili do nich 360 kg trhaviny, která na stisknutí tlačítka zbořila domy, jichž demolice by trvala týdny. Stovky diváků viděly dokonalé bezpečnostní přípravy, ovšem prach po výbuchu pronikl do všech okolních domů, bytů i do hotelu Savojský, někde praskla i tabule skla. Hned nastoupili požárníci, kteří kropili prach, potom buldozery, které uvolňovaly zavalené ulice. Stovky fotografů mačkalo spouště a pro obyvatele okolních domů nastala doba generálního úklidu. Na místě zůstalo skoro čtyři tisíce kubíků zdiva a rumišť. Staré domy musely ustoupit novým, moderním budovám. Odvážení demolice se dělo několika velkými nákladními auty, při čemž si mnozí odváželi cihly, jichž kvalita je lepší než současných. Každý den odjíždělo několik aut s cihlami a dnes je na tomto místě prázdný prostor, který čeká na zástavbu.

V květnu obdržela kolínská státní pojišťovna čestné uznání jako nejlepší ústav toho druhu ve Středočeském kraji.

Pod heslem „Mír celému světu“ konaly se po dva dny v červnu v Kolíně národopisné slavnosti stého výročí vzniku čs. baráčníků. Ze všech koutů Čech se sjelo do Kolína na 200 autobusů, v nichž přijeli baráčníci v tradičních krojích. Delegace ~~byly~~ byly přijaty na radnici předsedou MěstNF s, J, Šeclem a členy rady. Odpoledne se konalo ve Sdruženém klubu zasedání. Nejstarší rychtářské právo 370 let přivezl do Kolína rychtář z Plzně Emanuel Sedláček. Kolín se zaplnil lo tisíci návštěvníků, kteří v neděli vytvořili mohutný průvod a manifestační projev na náměstí. Tam také probíhal staročeský jarmark a hrála řada hudeb. Odpoledne byl kulturní program na zelném stadionu.

6. října se konala v Kolíně národní směna. Občané uklízeli na ulicích, uhrabali zelené pásy, vyčistili parky a opravili někde i svá obydlí. V Kolíně se směny účastnilo 9460 občanů. 1. listopadu byla dána do oběhu nová 500 Kčs bankovka. Její potřeba v soustavě našich peněz byla naléhavá, neboť narůstá maloobchodní obrat, zvyšují se příjmy obyvatel a roste prodej zboží dlouhodobé spotřeby. Peněžní příjmy na našem okrese dosáhly v minulém roce částky 1345 milionů, to. zn. že od r.65 vzrostly o 58%. Za stejné období vzrostly peněžní tržby maloobchodu o 50,6%.

Bohužel lidé nezacházejí s bankovkami správně. Státní banka v Kolíně vyřazuje každým rokem tisíce kusů bankovek, jež nejsou schopny dalšího oběhu. Kromě toho se ještě stále najdou lidé, kteří si doma schraňují kovové mince. Něvědí sami proč.